

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Mynster, J. P.

Prædikener holdte i Kirkeaaet 1846-47.

Kiøbenhavn : J. Deichmanns Forlag, 1847

[6], 154 s.

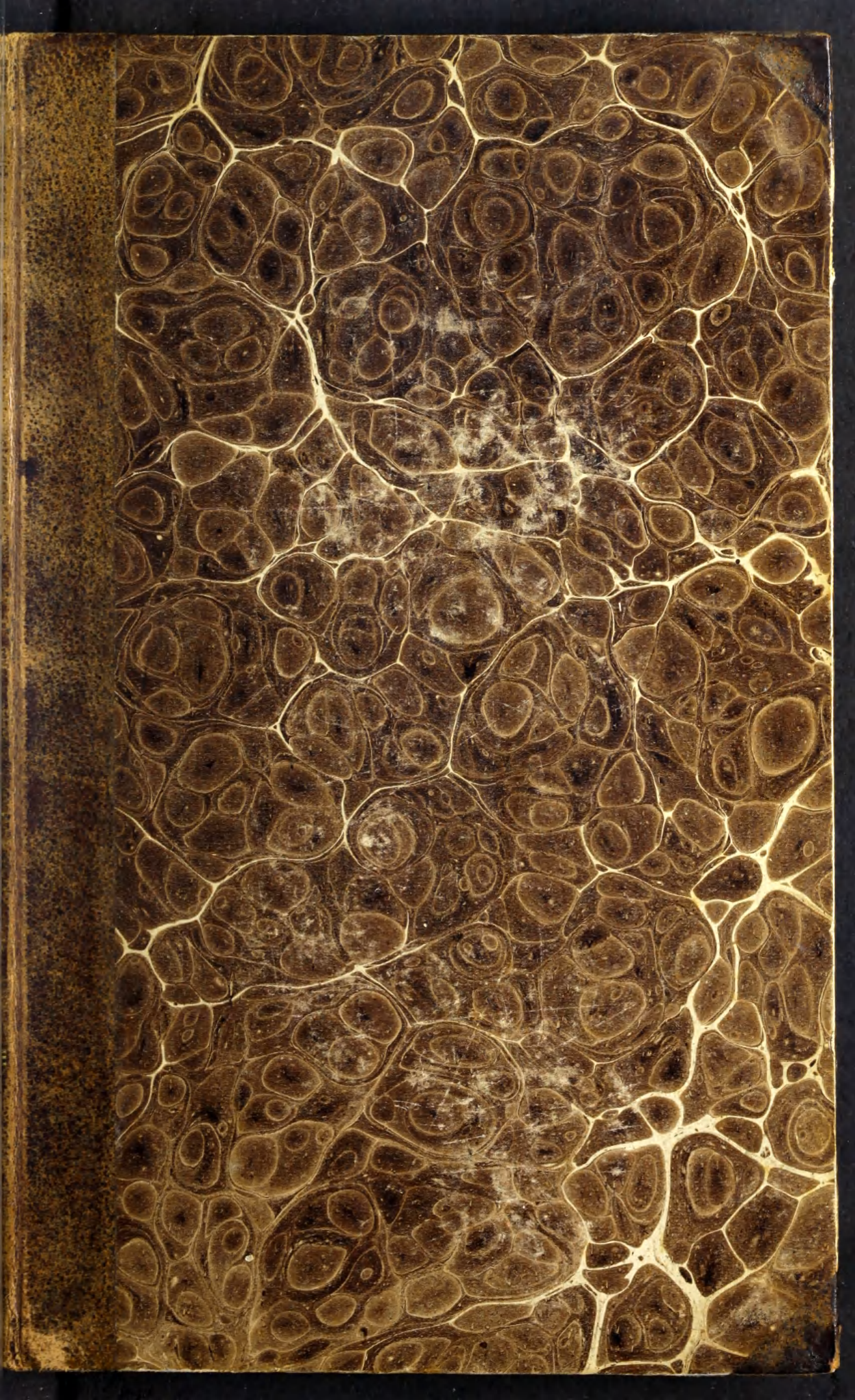
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

~~677~~
6²/₁ 59

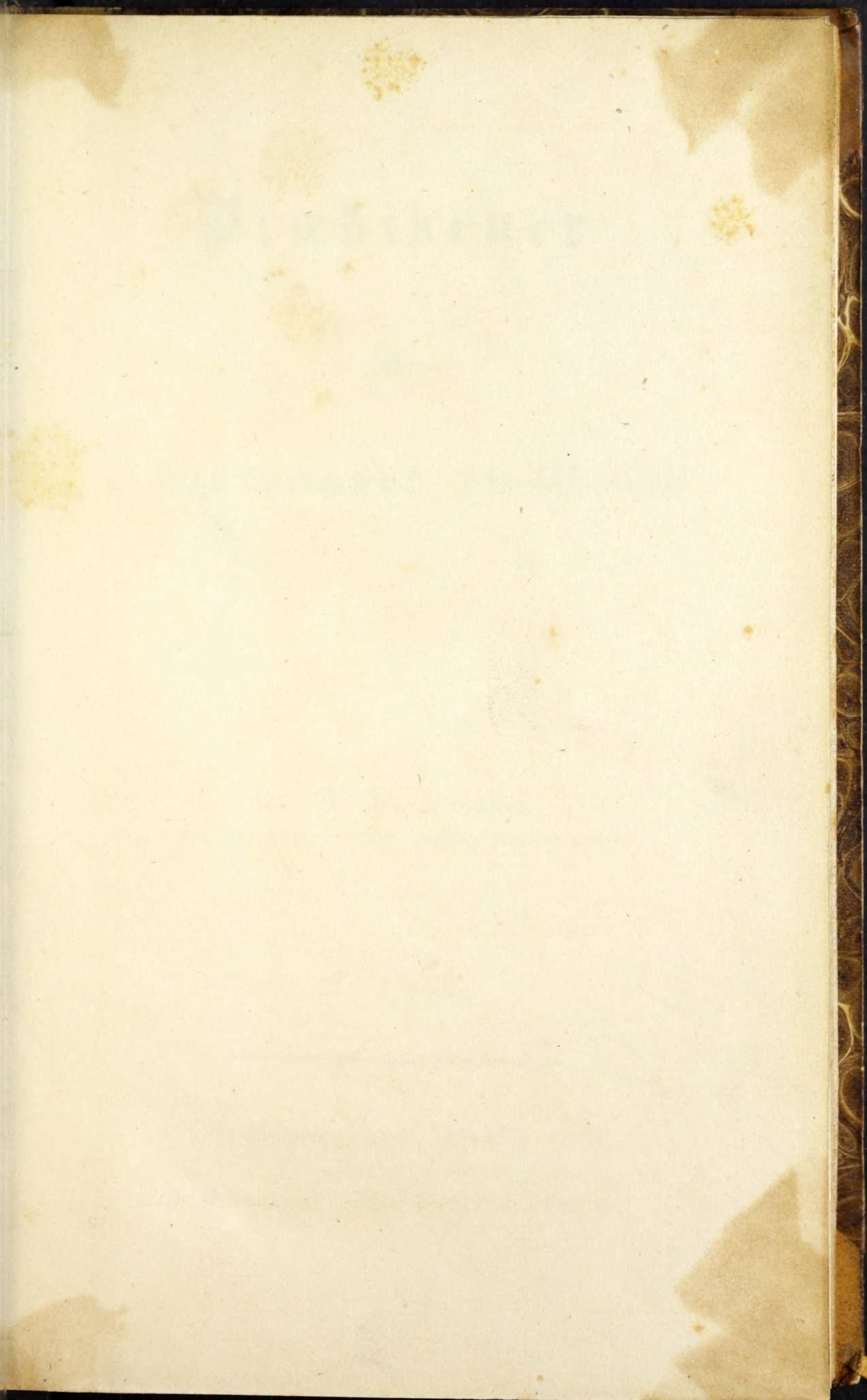
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 6 8°

1 1 06 0 8 03187 9

+ REX

1850

1850

1850

1850

1850

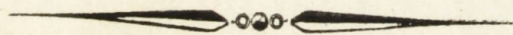
Prædikener

holdte

i Kirkeåret 1846—47

af

Dr. J. P. Mynster,
Biskop over Siellands Stift, Kongelig Confessionarius.

Kjøbenhavn, 1847.

J. Deichmanns, (forhen Gyldendals) Forlag.

Trykt i det Schulkiste Officin.

Forerindring.

Velvillige Tilhørere og Læsere vide, at det ikke har fattedes paa Opfordringer til mig om at udgive, saavel enkelte Prædikener, som en heel ny Samling. Hvad enkelte Prædikener angaaer, da kunne de ikke vel bestaae for sig alene, men maae bæres af andre i samme Aand og ligesom i samme Tonart, efterdi ingen Prædiken kan udtømme sin Gienstand, men stedse forudsætter Noget, som allerede er sagt, eller viser hen til Noget, som endnu skal siges. Ogsaa forsvinder den enkelte Prædiken sædvanlig snart, og findes vanskelig siden, naar den søges. Paa den anden Side synes der til en større Samling, om den end selv ikke træder frem med store Forbring, at maatte gøres Forbring paa en vis Fuldstændighed og Betydning, som det er vanskeligt at give den. Forfatteren udvalger for sin Samling, som det forstaaer sig, de Prædikener, som synes ham bedst lykkede, men disse ere maaskee altfor nær beslagtede, og lade imellem sig Huller tilbage, som det ikke er saa let at udfylde. De fleste Prædikener, som havees i Forraad, ere skrevne i kort Tid, naar Diebliffet fordrede det, de behøve, naar de skulle udgives, en Omarbeidelse, og efter længere Tids Forløb er det ved en saadan Reproduction Forfatteren ikke let at komme ind i den oprindelige Tankegang og Stemning, og ved det, han tilføier eller forandrer, at frembringe noget Heelt, der kunde vise sig som af een Støbning. Saa ofte jeg har begyndt paa Udarbeidelsen af en saadan Samling, er det forekommet mig, som om jeg i de flere af mig udgivne Opbyggelseskrivter havde paa denne Maade tilstrækkeligen udtalt mig, og nu helst burde overlade Pladsen til de Yngre.

Da imidlertid Opfordringerne vedbleve, og jeg ikke vilde vise mig uskionsom derimod, har jeg her giort et Forsøg med at udgive et Udvalg — dennegang rigtignok de fleste — af de Prædikener, jeg i det sidste Aar har holdt. Da de udkom-

me saa snart efter at de ere holdte, finde de Tidens Vilkaar endnu uforandrede, og da Prædikanten stedse maa tage Hensyn paa disse Vilkaar, have de kunnet udgives omtrent som de ere holdte.

Men skulde Læserne finde, at adskillige af disse Prædikener maaskee vel have i den Time, da de, understøttede af Sangen og den øvrige Gudstieneste, bleve holdte, kunnet findes nogenledes fyldestgørende, men at de, for at udgives i Trykken, burde have været videre udførte, da har Forfatteren intet Andet at svare, end at de da, efter de ovenforansførte Vanskeligheder ved Samarbejdelsen, ganske havde maattet udelades, og at det dog forekom ham, som om Indholdet, ogsaa i denne Form, kunde i en Andagtstime lede Tanken til frugtbar Betragtning.

Man vil maaskee finde, at de tvende Festsprædikener i denne Samling have en mindre festlig Charakter, end Dagen fordrede. De ere begge holdte ved Aftensang, og denne Gudstieneste har uden Tvivl ogsaa en fra Hjemmesse-Gudstienesten noget forskiellig Charakter, i det den Forkyndelse, der om Morgenens festligheden er hørt, her mere reflecteres i Samvittigheden. Dette viser især den til Aftensang første Paaske-dag anordnede Epistel, og det er vel den derover holdte Prædiken, hiin Bemærkning meest maatte gielde. Til at vælge Indholdet for denne Prædiken bestemtes jeg fornemmelig derved, at vi just ved denne Gudstieneste have ikke saa Tilhørere, som ellers kun stelden besøge Kirken.

Denne Samling udgives til et Forsøg, og det vil beroe paa, hvorvidt dette Forsøg lykkes, om mueligen endnu et Udvalg af senere holdte Prædikener i sin Tid skal udgives. Men i det disse Linier nedskrives, har Forfatteren ikke forglemt sine Mars Tal, og at let den Tid kunde være forhaanden, da enten Timeglasset vil være udrundet, eller Kraften vil fattes til at frembringe Noget, hvorved der kunde haabes Belsignelse.

Kjøbenhavn, i November 1847.

I n d h o l d.

	Side.
I. Er du den, som kommer, eller skulle vi vente en Anden? Paa tredie Søndag i Advent	1.
II. Lovprisning for Christi Komme til Verden. Paa første Juledag	14.
III. Hvad vi for alle Ting skulle tage med os fra de for- rige Aar. Paa Søndagen efter Nytaar	26.
IV. Hvad det betyder, at vi have annammet den christelige Daab. Paa Fastelavns Søndag	39.
V. „Hvo som stammer sig ved mig og ved mine Ord, ved ham vil og Menneffens Søn stamme sig.“ Paa anden Mandag i Fasten	52.
VI. Hvad vil du ved Jesu Kors? Paa Palme-Søndag	63.
VI. Jeg har det Haab til Gud, at de Dødes Opstandelse forestaaer, baade de Retfærdiges og de Uretfærdiges. Paa første Paasfedag	75.
VIII. Gen Hiord, een Hyrde. Paa anden Søndag efter Paaske	86.
IX. Vi troe paa Jesum Christum, opfaren til Himmelen, siddende ved Guds høire Haand, derfra han skal komme	

	Side.
at dømme Levende og Døde. Paa Christi Himmelfarts Dag	99.
X. Epiphata! Paa tolvte Søndag efter Trinitatis . .	113.
XI. Den levende Guds Priis. Paa Takkefesten for Aarets Høst	126.
XII. Herrens Gang til Jairi Huus. Paa fireogtyvende Søndag efter Trinitatis	142.

—

Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 og den Hellige Aands Gaver, som han har givet os
 i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 1. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den første del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 2. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den anden del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 3. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den tredje del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 4. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den fjerde del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 5. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den femte del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 6. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den sjette del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 7. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den syvende del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 8. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den åttende del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 9. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den niende del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

§ 10. Vor Herre Jesu Christi Leven og Døds Historie
 den tiende del af den hellige Aands Gaver, som han
 har givet os i Evangelium Matthæi 23. 1. 2.

I.

Er du Den, som kommer, eller skulle
vi vente en Anden?

Paa tredie Søndag i Advent.

Vor Herres Jesu Christi Naade, og Guds Kierlighed,
og den Hellige Aands Samfund være med os Alle! Amen.

Evangelium: Matth. 11, 2—10.

„**S**vad ere I udgangne i Orken at see?“ spurgte Herren den Mængde, der nu stod om Ham, men nys var strømmet ud til den forunderlige Mand, som var fremstaaet at prædike i Orken. Svad der drog Eder derud, var dog ikke Det, som I ellers ere saa begierlige efter at see, Livets Herlighed og Verdens Glands; tværtimod vidste I, at I kom paa øde Steder, hvor den dannende Menneſtehaand ikke har sat sit Præg, at I der fandt en Mand, der havde forſaget al Verdens Glimmer, havde indſtrænket ſig endog under Det, som I kalde det Nødtørſtigſte. I gif heller ikke ud for at høre, hvad I ellers ſaa gjerne høre, en veltalende Mand, ſom forſtaaer at udfige, hvad der allerede er Eders egen Mening, ſom taler Eder til

Behag, i Dag saa, og i Morgen saa, ligesom I forandre Eders Meninger efter de skiftende Tider. Nei, I ventede ikke at finde hiin Mand, som I finde de fleste Andre, som et Rør, der bevæges hid og did af Veiret; I vidste, at I vilde høre en Røst, som de gamle Propheters, alvorlig, streng, straffende; truende.

Men just dette var det, som drog Mængden ud i Orken. Ethvert Barn i Israël vidste, at Gud forud havde talet mange Gange og paa mange Maader til Fædrene ved Propheterne, men nu var allerede i Aarhundreder den prophetiske Røst forstummet, og derfor, da det hørtes, at atter en Prophet var fremstaaet, strømmede Folket ud til ham, Enhver vilde kunne sige: Ogsaa jeg har seet og hørt Propheten. Men var han en Prophet, ja langt større end en Prophet — thi hine gamle Propheter vidnede i dunkle Taler, om hvad der skulde skee i fjerne Tider; Denne vidnede, om hvad der allerede stod midt iblandt dem — var han et Sendebud, der i Guds Navn skulde tale til Folket og forkynde, hvad der nu strax skulde fuldbyrdes: var det da nok, at de havde seet hans Skikkelse eller hørt Klangen af hans Stemme? skulde de ikke tage til Hierte, hvad de havde hørt og seet?

Hvadsohmhelst tilforn er skrevet, det er skrevet os til Lærdom ¹⁾). Saaledes er ogsaa dette skrevet for os, og det skal stedse være os, som om Herren i ethvert Evangelium taler ogsaa til os. Thi i enhver Tidsalder fremstaaer der Noget, som afbryder Tingenes daglige Gang, og, naar Tidens Børn ikke ganske ere nedsunkne i Dørfsked

¹⁾ Rom. 15, 4.

og Ligegyldighed, vil ogsaa Mængden strømme hen til det Nye og Usædvanlige. Men er det da nok, naar vi kunne sige: Vi bleve heller ikke tilbage, vi gif ogsaa med Strømmen, vi have ogsaa hørt og seet, som de Andre, og kunne tale med, naar de Andre tale? O, at tale med, er ikke saa fornødent, men at tænke med, for alle Ting at tænke, før vi tale, er stedsse fornødent, at overveie de Ting, vi høre og see, er en hellig Pligt, og derom paaminder Herren os i vort Evangelium i Henseende til det Allervigtigste.

Thi naar Herren talede til Folket om Johannes, da talede han derved tillige om sig selv. Den samme Mængde, som nys var strømmet ud til Johannes, samlede sig nu om Ham, og dersom endog Johannes ikke havde været fastet i Fængsel, han vilde dog have tabt sit Tilløb, naar det Usædvanlige var blevet sædvanligt; den nyfigne Mængde vilde været tilfredsstillet ved at have hørt og seet, som de Andre, og da søgt noget Nyt. Nu udbredte Rygtet sig i Landet om en ny Prophet, der var fremstaaet, Jesus af Nazareth; hans Skikkelse var ikke som den Forriges, hans Klædning var ikke af Kameelhaar, hans Næring var ikke Græshopper og vild Honning, han levede paa sædvanlig menneskelig Viis; dog sluttede hans Tale sig til den Røst, der var hørt i Orken, dog var han i de Dage ligesom det Nyeste, hvorom der var Tale, og ligesom der skrives om Herodes, at han længe siden gierne havde villet see Jesum, fordi han havde hørt Meget om ham, og haabede at skulle see et Tegnske ved ham ¹⁾, saaledes gif ogsaa Mængden hen, hvor Han var, fordi der hørtes saa Meget om ham,

¹⁾ Luf. 23, 8.

og fordi de haabede selv at skulle see ham oplade en Blinds Dine, en Døvs Dren, eller kalde en Død tilbage til Livet. Til denne Mængde kunde derfor Herren ogsaa sige: Hvad ere I udgangne at see? blot et nyt Skuespil, som kan forlyste Eder, indtil det afløses af et andet? D — kunde han have svøiet til — I skulle snart see et ganske andet Skuespil, end det, I vente, en Mand fuld af Smerter, det bløde Klædebon kastet over ham kun til Spot, Tornekronen paa det nedbøiede Hoved, over hvem Mængden skal raabe: Korsfæst, korsfæst! Men, naar dette er fuldbyrdet, vil da ogsaa Indtrykket være forsvundet? hvilket Svar ville I have at give, naar man spørger Eder: Hvad vare I udgangne at see?

Om denne Samme forsamles ogsaa vi endnu, og det samme Spørgsmaal udgaaer derfor ogsaa til os. Men i disse Tider ere der uden Tvivl Mange, som ville sige: Vi ere komne for selv at spørge, og vort Spørgsmaal er det samme som det, hvormed Døberen sendte sine Disciple:

Er du Den, som skal komme, eller skulle vi vente en Anden?

Det er et høist vigtigt Spørgsmaal, mine Tilhørere! og de forskiellige Tiders Liighed — efter Prædikerens Ord, at hvad som var, det Samme skal vorde ¹⁾ — viser sig ogsaa deri, at dette Spørgsmaal synes saa ganske at udtrykke de nærværende Tiders Tvivl, som om det først nu var forelagt. Derfor ville vi under Guds Bistand ret med Andagt tage det til Eftertanke.

---

¹⁾ Præd. B. 1, 9.

„Er du Den, som skal komme?“ Det undrer os ikke, at dette Spørgsmaal kunde fremkomme i Israels Folk, thi vi vide jo, at dette Folk var ligesom heelt opvoret i denne Forventning, og at den prophetiske Røst havde saa længe, saa mægtigen talet om En, der skulde komme, at denne Forventning havde giennemtrængt det hele Folk. Men vel maa det være os et Under, at denne prophetiske Røst havde talet saaledes, saa klart, saa bestemt, just i dette Folk; thi, naar Den, der erkjender, at fra Israel er den bedste Betsignelse udgaaet for alle Folkene paa Jorden, i sin Tanke gaaer tilbage til Oprindelsen, skulde det da ikke være ham et Under, at det allerede var sagt i Abrahams Paaluner: I din Sæd skulle alle Jordens Slægter velsignes ¹⁾? Men, ligesom al Guds Aabenbaring i Grunden er et Svar paa et Spørgsmaal, en Trang, en Forlængsel, som oprindeligen er nedlagt i Menneskets Hierte — hvor denne Trang ikke er vaagnet, der annammes Aabenbaringen ikke heller — saaledes var det samme Spørgsmaal, den samme Forventning, om endog dunklere og mere ubestemt, tilstede ogsaa hos andre Folkslag, som hos Israels. De lyse Billeder om den gyldne Tidsalder, om en lykkelig Tilstand for Menneskenes Slægt, svævede ogsaa for hedenske Seeres Dine, og det var jo stedse Forventningen, at denne Herlighed skulde frembryde ved Nogen, der var fød af Qvinde, ved et Menneske, hvem Guddommen vilde udruste dertil. Derfor skeede det, at, naar en Fyrste fremstod, begunstiget med indvortes Gaver og med udvortes stor og lykkelig Fremgang, da besang Digterne, enten i oprigtig Jæller i hyllet Beun-

---

¹⁾ 1 Mos. B. 22, 18.

dring, ham som Den, ved hvem den gamle Forventning skulde opfyldes. Men vi behøve ikke at 'gaae saa langt tilbage; ogsaa i vore Tider have vi hørt Spørgsmaal, der i Grunden ere de samme, som hiint: Er du den Kristus? Thi Kristus betyder en Salvet, en Konge, og, da Seieren syntes at være heftet til eet Banner, da eet Herredømme syntes at skulle udstrækkes til Jordens Grændser, da spurgtes der ogsaa: Er du Den, som skal komme, er du den Fyrste, salvet af Gud til at opfylde Folkenes Forlængsel? Og Mange spurgte ikke engang, Mange, Bise og Kloge saavelsom Genfoldige, meente, at der allerede var Tegns og Unders klare Beviisning, saa at de ikke behøvede at vente nogen Anden. Hvad som er skeet, det Samme skal skee; ogsaa herefter ville Menneskene, naar Gud bevæger Himmel og Jord, naar der skee Tegn og underlige Gjerninger, vie paa, at Nogen skal fremtræde, til hvem de kunne knytte deres Forventning; og, hvor daarlig endog denne Forventning ofte er, viser den dog, at der er en prophetisk Røst, som i hvert Menneskes Indre taler om en tilkommende Herlighed, skøndt vi vel vide, at i hine høie Propheter yttrede Christi Aand sig paa en ganske anden Maade, kun i dem henviste den til bestemt Tid og Sted, idet den forud vidnede om Christi Lidelser og den derpaa følgende Herlighed ¹⁾).

„Christi Lidelser“: ja, derom vidnede den ægte prophetiske Aand, at den Hellige skulde fornedres og lide, men derom vidner Verdens Aand ikke. — Det maa forundre os, at Johannes, som saa tidligen havde annammet Vidnes-

---

¹⁾ 1 Petr. 1, 11.

byrd om Herren og igien givet ham Vidnesbyrd, at han igien kunde tvivle, kunde spørge: Er du virkelig Den, som skal komme? Johannes var en stor Prophet; Ingen skal forringe hans Værdighed, da Den, som er over Alle, har sagt, at iblandt dem, som ere fødte af Qvinder, var ingen Større opstanden; men han har føiet til: Den Mindste i Himmeriges Rige er større end han.¹⁾ Altsaa maa dog Himmerigets Herlighed ikke ret, ikke tilfulde have været opgaaet for Døberen. Hvor strengt han endog havde negtet sig selv al Andeel i Verdens Glimmer og Lyst, maa han dog, hildet i sit Folks Fordomme, have ventet en jordisk Fyrste, og da han saae, at Jesus ikke vilde optræde som en saadan, ikke samlede sine Tienere til at stride for sig, ikke gjorde det mindste Anløb til at ville have sit Folk over alle Folkene paa Jorden, men forsmaaede al Verdens Riger og deres Herlighed: da begyndte han at tvivle. Vi tale saa ofte med Foragt om Jødernes daarlige Forventning af en jordisk Messias, som skal skaffe deres Folk Gode og Herlighed, hvori da maaskee vel de øvrige Folkelag skulle indbydes at deeltage, men som Ringere og Tienende. Men er det dog ikke i Grunden det Samme, som alle de forvente, der ere fødte af Qvinder, men ikke ere gienfødte af Guds Aand? De forvente, at Guds Rige skal komme, saa man udvortes kan tage og vise derpaa, at der skal være et Sted, hvorom man kan sige: See her, eller: see der er det²⁾, og at dette Sted da helst skal være deres eget, at derfor og Den, ved hvem det skal komme, maa være en Saadan, at Alle kunne vise paa ham, og at han ved udvortes Magt

¹⁾ Matth. 11, 11.

²⁾ Luf. 17, 20. 21.

maa kunne tvinge Alle til at bekiende, at Hans er Riget og Kraften og Herligheden. D, „Guds Rige kommer vel ved sig selv,“ men, dersom det ogsaa skal komme til os, er det Første og Nødvendigste, vi maae lære, dette, at det ikke bliver bedre med Menneskene, dersom de ikke først selv blive bedre, at først maa Sandhed og Retfærdighed og Misskandhed opslaae deres Pauluner iblandt Menneskene, for de kunne samles i Fred og Lyksalighed. Derfor maatte Han, som i Sandhed var Den, der skulde komme, først lære sine Troende: „Guds Rige er inden i Eder,“ og, ligesom han selv, vor Saliggjorelses Stifter, blev indviet ved Lidelser ¹⁾, saaledes maae ogsaa de, der skulle have Andeel i hans Salighed, først lære at døe med ham, at døe fra Verdens Hovmod og dens selvfyge Begieringer, for de kunne „saligen leve og regere med ham i hans Rige.“

Naar den gamle Prophet, idet han taler om Den, i hvem hans Folk ventede Forløsning, tillige kalder ham „Hedningernes Forlængsel“ ²⁾, da er dette just den underlige, hemmelighedsfulde Forlængsel, som er i ethvert Folkeslag, ja i ethvert Menneskes Bryst, og hvilken vi kaldte en prophetisk Røst, thi med Savnet bærer den dog stedse i sig en dunkel Forvisning om, at Længselen skal opfyldes og Savnet stilles. Hvor meget endog en Tidsalder kan have bortkastet Troen, den kan dog ikke ganske fornegte Haabet, den vender dog stedse ligesom sine Dine mod Osten, og venter, at en ny Morgenrøde skal frembryde til en klarere Dag. Ogsaa de Troende, skiondt de fuldeligen erkiende, hvad der allerede er givet dem af Gud, ville dog stedse med Apostelen

¹⁾ Hebr. 2, 10.

²⁾ Hagg. 2, 7.

fige, at de ere frelst i Haabet, ville fige med ham, at ogsaa de, der have Aandens Forstegrøde, sukke i dem selv, forventende den sønlige Udkaarelse¹⁾. Thi sandelig, det er ikke de rette Christnes Bæsen, enten at stivne i det Nærværende, eller blot at stirre paa det Forbigangne. Da Herren forlod det Jordiske, lod strax den Røst, som siden stedse er lydt giennem den christne Kirke: Den Jesus, som er optagen fra Eder til Himmelen, skal komme igien, ligesom han er opfaren²⁾. „Herren kommer“³⁾, var stedse de Christnes Løsen, og vore hellige Bøger slutte med den Forjættelse fra Menighedens Herre: See, jeg kommer snart⁴⁾. Ogsaa i disse bevægede Tider kunne vi derfor fige, at Alle, Bantroe og Troende, bie paa det Tilkommende, love sig deraf noget Større, Bedre, Fuldkomnere, end hvad der hidtil var. Men dog er der den store Forskiel. Thi denne er Bantroens Hemmelighed, som den just i vore Dage stedse klarere udtaler sig, at Den, som skal komme og bringe Guds Rige nær, og i hvem alle Jordens Slægter skulle velsignes, endnu ikke er kommen, men at vi skulle vente en Anden. Thi, fige de, om end Christus har været en stor Lærer for sin Tid, og om han end har sagt Meget, som endnu har Gylbighed, saa maa Menneffeslægten dog i disse mange Aarhundreder være kommen saa meget videre, at Han ikke kan være det Samme for os, som for vore Fædre; han maa være forældet, ligesom enhver Viisdoms-Lærer efterhaanden maa træde tilbage for en ny, og vi maae vente en Anden. Af, hvor viser det sig ogsaa her, at hvad som

1) Rom. 8, 22. 23.

2) Ap. G. 1, 11.

3) 1 Kor. 10, 22.

4) Hab. 22, 20.

var, det Samme skal vorde, hvad som er skeet, det Samme skal skee, saa der er intet Nyt under Solen¹⁾. De samme Bildfarelser, som forudm vare, som meentes overvundne, de komme stedse frem paany, maaskee i en anden Skikkelse, men dog i sig selv de samme. Vi lade haant om Jødernes Bæsen i hine Tider, om deres Pharisæere og Sadducæere, som meente sig langt ophøiede over den Prophet, hvis Rige ikke var af denne Verden, om deres Hovmod, hvormed de ansaae sig som Jordens hypperste Folk, udvalgt af Gud til at skulle tjenes af de andre. Tiderne have skiftet udvortes Skikkelse, men ere der da nu ikke mere Pharisæere og Sadducæere? er det ikke endnu det samme Hovmod, hvori eet Folk ophøier sig over de andre, mener sig udvalgt til at forundes de største Naadegaver, og at de andre kun fra det skulle hente Kundskab og Viisdom? det samme Hovmod, der forskyder den af Gud tilbudne Frelse og mener, at først herefter skal Verdens Lys og Trost aabenbares, at Messias endnu ikke er kommen? Derimod er det vor glade og faste Bekjendelse, at Den, som kommer, er den Samme, som var og som er,²⁾ at der ikke er Frelse i nogen Anden, at der er kun eet Navn under Himmelen givet iblandt Menneskene, hvori vi skulle vorde frelste³⁾, og at dette Navn allerede er nævnet. Vi vide det vissefælg og ogsaa, at Menneskeheden, at Christenheden stedse skal føres fremad og stræbe fremad, at den hele store Bygning skal vore til et helligt Tempel i Herren⁴⁾, at det hele Legeme skal vore en guddommelig Bært⁵⁾; men vi vide ogsaa, at Den er

---

¹⁾ Brød. 1, 4. ²⁾ Mat. 1, 8. ³⁾ Ap. G. 4, 12. ⁴⁾ Eph. 2, 21.
⁵⁾ Kol. 2, 19.

aabenbaret, i hvem det behagede Faderen, at al Fylde skulde boe¹⁾, at det derfor er af hans Fylde, vi skulle annamme, ja Naade over Naade²⁾, at i Christo ere alle Viisdommens og Kundskabens Skatte skjulte³⁾, at det er fra hans Evangelium, de skulle hentes frem, altid rigere og altid klarere; og Alt, hvad der ikke kan eller vil slutte sig dertil, og om det end hørt i Engles og Menneskers skønneste Tunge-
maal, om det end smykkede sig i den verdslige Viisdoms prægtigste Klædning, det er dog kun som et Blomster, der pranger et Dieblif, naar Veir farer over det, er det ikke mere.

Men Jesus Christus er i Gaar og i Dag den Samme, ja og til evig Tid⁴⁾, og vi ere kun blevne deelagtige i Christo, dersom vi bevare vor første Bestandighed fast indtil Enden⁵⁾. - Ak, hvorved skulle vi ligne denne Slægt, uden ved et Rør, der bevæges hid og did af Veiret; den har ogsaa raabt: Hosianna, lovet være Den, som kom i Herrens Navn! og den har raabt: Korsfæst, korsfæst! den har sagt: Vi kiende ikke det Menneske. Men mine Medchristne! hvad ere I i Dag udgangne at høre og see? I ventede ikke at see et Rør, som bevægedes hid og did af Veiret, ikke at høre en Tale, som bekvemmede sig efter Tiderne, men I ventede uden Tvivl, hvad I have hørt, den Formaning, som stedse skal gientages i Christi Kirke, Formaning om at holde fast ved Ham, som er Hovedet, af hvem det ganske Legeme skal drage sin Næring til Fremvært i Kierlighed⁶⁾. Og skulde vi ikke desto mere tage denne

---

¹⁾ Kol. 1, 19.   ²⁾ Joh. 1, 16.   ³⁾ Kol. 2, 3.   ⁴⁾ Hebr. 13, 8.   ⁵⁾ Hebr. 3, 14.   ⁶⁾ Eph. 4, 15. 16.

Formaning til Hierte i en Tiid, da saa Mange have liidt Skibbrud paa Troen ¹⁾, saa Mange have forladt deres første Kierlighed ²⁾? Skulde vi ikke ret alvorligen tage den til Hierte i denne Tiid i vor Kirke, da den store Høitid forestaaer, alle christelige Festdages første? Thi hvad Mening havde det dog, at vi saa festligen holde Christi Fødsels Høitid, dersom vi ikke erkiende, at i Ham er en Frelser os fød, dersom vi ikke ville, at Christus derved ligesom skal fødes paany i Menigheden, og fødes paany i ethvert Menneskes Hierte; dog ikke en Christus, som er vore egne Tankefoster, men den Samme, som fødtes i Bethlehem, Den, som var, og er, og kommer? See, trindt omkring i Husene gøres der Forberedelser til den store Fest, og Gud give Naade og Lykke til, at den kan worde en Glædesdag for os og vore Børn og dem, der samle sig om os; han under os gierne enhver uskyldig Glæde, og det er godt, at Børnene tidligen vænnes til at knytte Forestillingen om Glæde til den store Fest, uden hvilken der dog ingen ret Glæde var paa Jorden. Men over dette lader os ikke glemme, hvad der giver Festen dens Betydning; for alle Ting lader os berede vore Hierter Herren imøde. Vor Kirkes gamle Digter sang en skøn Sang ligesom til Forberedelse for Festens Lovsange; med den ville vi nu slutte og i from Andagt gientage Menigheden den derefter med forenede Stemmer:

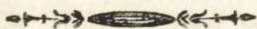
¹⁾ 1 Tim. 1, 19.

²⁾ Hab. 2, 4.

Op, glædes Alle, glædes nu,
 Med Fryd opfylder Sind og Hu
 I Herren Eder glæder!
 Thi Jesus er os nu saa nær,
 Han nu, fordi han har os kær,
 Udi vort Kiød sig klæder.

Bort Sorg, og fræk ei meer vort Sind!
 Guds Glæde vi nu lukke ind,
 At vi kan Jesum favne
 Med Bøn og Hiertens Tak og Tro.
 I hannem skal vi Haab og Ro
 Og Glæde aldrig favne.

Din Fred, o Gud, som overgaaer
 Alt det, som Sind og Sands formaaer,
 Bort Hierte saa bevare
 I Christo Jesu, at vi maae
 Den rette Jule = Glæde faae,
 Som aldrig skal bortfare! — Amen.

II.

Soupriisning for Christi Komme til Verden.

Paa første Juledag.

Vi have atter begyndt Rækken af vore christelige Fester — o du, fra hvem al god Gave kommer, giv dine Tienere med deres mange forskellige Røster at tale det Samme, at forkynde det Evangelium, som du lod udgaae til Verdens Trøst, og forkynde det saaledes, at det kan trænge ind og blive! Og aabne du ved din Hellige Aand de Hørendes mange forskellige Hjerter, at de Alle, hvad enten du betroede dem Mere eller Mindre af indvortes eller udvortes Goder, hvad enten de efter din Tilstikkelse komme hid fra Livets Glæder eller dets Kummer, maae søge Hvile for deres Sieler i Evangeliet om din Genbaarne! O giv Alle, som høre til den store Menighed, at de, som de Første, der samlede sig i din Genbaarne's Navn, maae være samdrægtigen tilsammen i Helligdommen, med Fryd og i Hjertets Genfoldighed, og love dig, og have Underst for alt Folket¹⁾! Amen.

Aftensangs-Text: Luk. 2, 15—20.

De forelæste Ord ere Fortsættelsen af det Evangelium, som i denne Morgen blev hørt i de christne Menigheder; de slutte sig nøie til hiint, de sige os, hvorledes dette Evan-

¹⁾ Ap. G, 2, 46. 47.

gelium blev annammet, da det første Gang var hørt paa Jorden, men dermed siige de os tillige, hvorledes vi skulde annamme det.

„Lader os gaae til Bethlehem,“ sagde Hyrderne til hverandre, og dette skulde vi ogsaa siige; vel ikke i den Mening, hvori det tilforn blev sagt, da man samlede de tallose Skarer, hvis Klæder bleve tegnede med Korset, men hvis Indre ikke havde Herrens Tegn, som med Odelæggelse og Plyndring droge igiennem de vide Lande, for paa de Steder, hvor Herren har vandret, at vinde sig et Rige i denne Verden; heller ikke som det siden blev sagt til dem, der vilde gjøre Bod for svære Synder, eller vinde sig en af de saakaldte Helgenes forfængelige Kroner, naar det blev dem paalagt at gaae den lange, tunge Pillegrimsgang, for at holde deres Andagt paa de Steder, som kaldes de hellige. Hvad kunde det nytte os, om vi kom til det Bethlehem, som nu er, og vi der saae de fattige Hytter, og fandt en Dyrkelse, der saa sielden er i Aand og Sandhed, og man der viste os et Sted, hvorom dog Ingen kan siige, om det virkelig er det, hvor Herren fødtes? Men derfor kunne og skulde vi dog søge hen til Bethlehem, thi Gud være lovet, som gav vor Siel den Gvne, at den ikke er indskrænket til det Sted, hvor vort Legeme staaer, til den Kreds, vore Dine omfatte, men at den i levende Billeder kan samle det Forbigangne, ogsaa det, som vore Dine aldrig saae, som skeede i de gamle Tider. I denne Mening siige vi ogsaa nu: Lader os gaae til Bethlehem, til det Sted, hvor de hellige Beretninger forkynde os, at Verdens Frelser virkelig er fød. Thi, mine Medchristne! naar vi tale om den Herre Kristus, da skulde vi ikke danne os Forestillingen

om ham efter vore egne Tanker, i vor Lignelse, eller som vi efter vore skiftende Meninger holde for, at han skulde have været; men vi skulle tale om den Herre Christus „i Davids Stad,“ som der virkelig er fød, derfra virkelig gik ud, ligesom Solen fra det Sted, hvor den oprandt i Morgenrøden, gaaer ud at lyse over Verdens Riger; vi skulle tale — som man retteligen kalder det — om den historiske Christus, Den, hvis Komme forud var aabenbaret Profeterne i Israël i de hellige Syner, som, da Tidens Fylde var der, kom paa det Sted, paa hvilket forud var viist, til hvilket Folket var vant at knytte sine kjerreste Grindringer og Forventninger, og som de hellige Beretninger vise os ham paa den hele Vej derfra til det Sted, hvor han fuldendtes. I denne Mening sig vi endnu: Lader os gaae til Bethlehem.

Dernæst hedder det i vor Text: „Dg Maria bevarede alle disse Ord, og overveiede dem i sit Hierte.“ Saaledes skal det ogsaa ske endnu paa denne Fests, at, hvad der er sagt, skulle vi bevare, og at vi ikke skulle lade det blive ved den dunkle Følelse, men overveie dem i vort Hierte. Dertil ere i Særdeleshed disse Andagtstimer bestemte, og dertil ville vi under Guds Bistand benytte dem.

Endelig hedder det: „Dg Hyrderne vendte tilbage, og prisede og lovede Gud for alt det, de havde hørt og seet.“ Ogsaa dette skal siges om os, vi skulle vende tilbage herfra med Guds Lov og Priis i Hiertet, men for at dette maa ske, skal den først her lydeligen høres. Den er hørt og skal høres i vore Sange, men ogsaa Indholdet af vor Tale skal være:

Lovpriisning for Christi Komme til Verden.

Dg skionnest er det, naar Menneffenes Lov og Priis over Verdens vide Kredts slutter sig til de himmelske Hærskarers: Være være Gud i det Høieste, og Fred paa Jorden, og i Menneffer en Velbehagelighed! Disse Ord ville vi derfor bevare og overveie i vore Hjerter.

Denne Lovpriisning har trende Led; det første udsiger Lovpriisningen selv, de tvende andre, hvorfor vi her lovprise Gud. Hiint behøver ingen Forklaring; i Overveielserne ville vi derfor begynde med de sidste.

„I Menneffer en Velbehagelighed!“ Hvor skøn og mild er dog dette Ords Klang! Mig synes, det er som en Lyd fra Paradisets Have, fra den Tiid, da det endnu kunde siges: Gud saae alt det, han havde giort, og see det var altsammen saare godt¹⁾. „I Menneffer en Velbehagelighed!“ altsaa, at Gud med Velbehag skuer ned til Menneffene paa Jorden, at Menneffene skue omkring sig paa Jorden, og over sig til Gud i det Høie, og at der ved den hele Betragtning udbreder sig et Velbehag i Sielen. Ja, saaledes forestille vi os, at det var ved Skabningens Begyndelse, da Menneffet først var vaagnet til Liv og Bevidsthed. Men Cheruben har stillet sig for Paradiset, og Menneffet er jaget ud paa den Jord, der ligger under Forbandelse for hans Skyld. Kan hiint Ord endnu ligesom finde en Plads paa denne Jord?

Det var efterat Christus var aabenbaret i Verden, at Apostelen gientog Propheternes Klager: der er Ingen retfærdig, end ikke Gen; der er Ingen forstandig, der er Ingen, som søger efter Gud; Alle ere afvegne, de ere tilsam

¹⁾ 1 Mos. 8. 1, 31.

men blevne uduelige, der er Ingen, som gjør Godt, der er end ikke Gen; deres Mund er fuld af Forbandelser og Beeskhed; der er Fordærvelse og Glendighed i deres Beie, og Fredens Bei have de ikke kiendt; der er ikke Gudsfrøgt for deres Dine¹⁾. Saa mange Tider ere forløbne, siden Apostelen talede saaledes, og i alle disse Tider har Evangeliet virket fort, er ikke forstummet; tør vi da nu opløste vore Dine, og see omkring paa denne Jord, og sige: I Menneffene en Velbehagelighed? Alt! et dybt Suk trænger sig frem af ethvert Bryst, der har Medfølelse med den Slægt, til hvilken han hører. Der ere vel de, som kunne nyies med deres Eget, og, naar de kunne sidde inden deres lune Bægge, naar Alt der staae vel til, lade de Verden gaae, som den kan og vil, og føle i sig selv en Velbehagelighed, ligesom Dyrets, naar det er mættet. Men, hvo der ikke kan dette — dog, Enhver kunde det vel, men hvo der ikke vil dette, i hvem der er Noget af Frelserens Sind, da han saae ud over Jerusalem, og græd over den, Noget af Apostelens Sind, da han skrev: Jeg siger Sandhed i Christo, jeg lyver ikke, min Samvittighed vidner med mig i den Hellige Aand, at jeg har en stor Sorg og en uafsladelig Smerte i mit Jnderste, for mine Brødre, mine Frænder efter Kiødet²⁾: han vil ogsaa, ikke med Forbittrelse, ikke med Lyst til at dømme og fordømme, men med en Bedrøvelse, om hvilken vi tør sige, at den er efter Gud, see ud over Verden, see, at om end Bildfarelse og Fordærvelse skifte Skikkelse, gielder dog endnu det Gamle: Enddog de kiende Gud, ære og takke de ham dog ikke som Gud, men

¹⁾ Rom. 9, 1 ff.

²⁾ Rom. 9, 2. 3.

de ere blevne forfængelige i deres Tanker, og deres uforstandige Hierte er bleven formørket¹⁾. Har da hiint Ord „I Menneffene en Velbehagelighed“ endnu en Plads paa denne Jord?

Dog, saadanne ere de ikke Alle, det er ikke om Alle, vi ville sige, at der er Jordærvelse og Glendighed i alle deres Beie, og at der ikke er Gudsfrøgt for deres Dine. Men hvor stor en Forskiel der endog er paa Menneffens Børn, hvor er dog den Vise, som kunde sige: Det var ikke om mig Apostelen talede, det kan ikke gielde mig, at jeg skulde kunne vorde forfængelig i mine Tanker, og mit uforstandige Hierte formørket? Eller dersom Nogen stiller sig hen for sig selv, og takker Gud, at han ikke er som andre Menneffer, er det da Pharisæerne vi kunne see hen til og sige: I Menneffene en Velbehagelighed?

Dersom da vor inderste Bevidsthed, dersom Det i os, som fornyes til Erkiendelse efter Hans Billede, som skabte det²⁾, det nye Menneffe i os, som er skabt efter Gud i Sandhedens Retsfærdighed og Hellighed³⁾, ikke kan have Velbehag i alt det af det gamle Menneffe, som hænger ved os, og ikke Velbehag i Det, som skeer under denne Himmel: tør vi da sige, at, naar de himmelske Hærskarer, de rene Aander, skue ned til Jorden, da er der Lovsang i Himlen: „I Menneffene en Velbehagelighed“? Tanken stiger høiere op, til den Eviges, den Helliges og Retsfærdiges Throne; Hans Dine skue allesteds⁴⁾, hvad der skeer i Dagens klare Lys, og hvad der sfiuler sig i Mørket, hvad der

¹⁾ Rom. 1, 24.

²⁾ Kol. 3, 10.

³⁾ Eph. 4, 24.

⁴⁾ Ordspr. 15, 3.

træder frem i Ord og Gierninger, og hvad der skjuler sig i Hjertets Løndom: kan Gud negte sig selv? kan Gud skue dette med Velbehagelighed? Og Gud regerer over Folkene, han sidder paa sin hellige Throne¹⁾: hvad tør vi vente fra hans Hænder? O, naar vi komme ihu, hvad der er beskikket over Jorden, hvad vi have seet i vore Dage, hvad vi have hørt fra vore Fædre om de Dage, som vare tilforn, da maatte vi næsten sige: Af den samme Haand udgaaer Velsignelse og Forbandelse; og her er det ikke, som naar det Samme siges om os, thi os hører Dommen ikke til, for os gielder Formaningen, eller snarere den straffende Advarsel: Velsigner, og forbander ikke²⁾! Men hvo turde opløste sin Stemme til Ham, som holder Retfærdighedens Vægtstaaer i sin Haand, og sige: Dig tilkommer det kun at velsigne? O, naar det vel hedder: Hos Herren er Frelse, din Velsignelse er over dit Folk³⁾, da siger Hærskarernes Herre ogsaa: Jeg lod Forbandelse udgaae, at den skal komme til Tyvens Huus, og til Dens Huus, som sværger falskeligen ved mit Navn⁴⁾, da hedder det ogsaa: Farer ikke vild, Gud lader sig ikke spotte⁵⁾! Derfor, skøndt Menneffene aldrig ganske kunne slippe Haabet, gaaer dog Frygten stedse ved dets Side, og, hvad enten Himmelens Kræfter røres, og Jorden skjælver, og Havet og Vandbølgerne bruse, eller der for Diebliffet er stille paa Jorden, som da fordem Guds Langmodighed biede i Noæ Dage⁶⁾, er der dog stedse en bange Forventning af de Ting, som skulle komme over Jorderige. Fordum, i Noæ Dage, satte

1) Ps. 47, 9. 2) Rom. 12, 14. 3) Ps. 3, 9. 4) Sach. 5, 4.
5) Nab. 6, 7. 6) 1 Petr. 3, 20.

Gud Buen i Skyen, at den skulde være til et Pagtens Tegn mellem ham og mellem Jorden; han talede efter menneskelig Viis til Noah og sagde: Derfor skal Buen være i Skyen, og jeg vil see den, at komme den evige Pagt ihu mellem Gud og alle levende Sieler¹⁾, det er, at naar Noah faae den, skulde han komme Pagten ihu, og ikke frygte, at Vandfloden atter skulde fordærve al Jorden. Er der nu Intet mere, som kan være til et Pagtens Tegn mellem Gud og Menneskenes Slægter?

„Lader os dog gaae til Bethlehem, og see det, som der er skeet, som Herren har kundgiort os.“ Sandelig, hvor meget endog disse Tidens Børn foragte Tegn og Under, dog speide de stedse efter et Tegn, hvori de kunne troe, at den Magt, som styrer Tingene i Himmelen og paa Jorden — hvad de nu ville kalde den — aabenbarer en ny frembrydende Dag, et Tegn, der kunde forviise dem om, at Tingene ikke stunde til Undergang og Fordærvelse, men til Udvikling og Forherligelse af det Gode og Hellige i Livet, eller efter Apostelens Udtryk, at Gud ikke bestemte os til Brede, men til at bekomme Saliggjorelse²⁾. Men om vi end speide Verden rundt, giennemgrandste de forbigangne Tider, adspørge Himmelen og Afgrunden, hvor er der et saadant Tegn, uden alene hiint i Bethlehem, hvilket den himmelske Røst strax forklarede, hvilket alle paafølgende Tider have forklaret: Gder er en Frelser fød! Thi i dette Tegn siges os jo: Saa har Gud elsket Verden, at han gav sin eenbaarne Søn³⁾, og sparede Gud ikke sin Søn, men gav ham hen for os Alle, skulde han da ikke ville

¹⁾ 1 Mose B. 9, 13. 15. ²⁾ 1 Thess. 5, 9. ³⁾ Joh. 3, 16.

give os alle Ting med ham ¹⁾? I dette Tegn siges jo, at Gud vilde gienoprette sin Pagt med Menneskenes faldne Kløn, at Gud i Christo vilde forlige Verden med sig selv ²⁾, og sende os Bederqvægelsens Tider fra sit Afsyn ³⁾. Men da tør vi ogsaa sige, at Gud ikke har forskudt Menneskenes Slægt, at den endnu maa være dyrebær i hans Dine; uagtet al Verdens Synd og al Verdens Jammer tør vi dog glædeligen sige: „I Menneskene en Velbehagelighed.“

„Og Fred paa Jorden!“ Hvor er dette ogsaa en Klang, der toner saa dybt i vort Jnderste, det er som om alle vore Længsler samlede sig deri. Jeg veed det vel, at Ro kan Mennesket ikke bære, der er ingen Fylde, ingen Mangfoldighed i den, og dersom Mennesket, endog kunde leve i Ro, da gjør han sig selv Uro, han vil noget Andet, noget Nyt, maaskee noget Fuldere, end det, han hidtil fandt. Men, naar han har kastet sig ud paa Verdens urolige Hav, naar det, medens Bølgerne bruse omkring ham, ogsaa bruser inden i ham med Begiering og Frygt og Forventning, da vil det være ham som Sømanden, der forlænges efter Havnen, som kan skienke ham den trygge Tilflugt, og tilige aabne ham Landets Rigdomme, hvorhen han stunder; ja, hvo har ikke ogsaa for sin Deel kunnet gientage de Ord: Som Tørsten brænder den Febersyge, saa brænder mig heed Længsel efter Fred. Men „Fred — paa Jorden“, kunne disse tvende Ord forbindes i een Tanke? Kan Freden opslaae sine Pauluner paa denne Jord, hvor Klagen stedse har lydt, at Fredens Bei have de ikke kiendt, hvor fra den første Begyndelse af Menneskenes Fødder have været snare

¹⁾ Rom. 8, 32.

²⁾ 2 Kor. 5, 19.

³⁾ Ap. G. 3, 19.

til at udøse Blod ¹⁾, Broderens Haand opløstet mod hans Broder, hvor giennem alle Tider Menneffenes Idrætter og Tanker ideligen have været bevægede ved Krig og Rygter om Krig, hvor ogsaa i de Tider, der kaldes Fredens gyldne, Spliid og Tvedragt har sønderrevet Folk og Slægt og Huus, er trængt ind i de helligste Samfund, har adspilttet selv Kirke og Menighed, kun altfor meget har opfyldt Herrens sørgelige Forkyndelse, at selv Han ikke var kommen at bringe Fred, men Sværd, at tvistiggjøre selv de Nærmeste ²⁾; paa denne Jord, hvor Tvedragten ogsaa trænger ind i Menneffets Hierte, Tanke staaer mod Tanke, Lidenfkap mod Lidenfkap, hvor det saa ofte er sagt, at

Hiertet, som herheden
 I vilde Storme gaaer,
 Det finder aldrig Freden,
 Før det ei mere flaaer.

Dg dog blev det i den Nat, hvis Ihukommelse aldrig skal forsvinde, hvis Ihukommelse denne Fæst hvert Aar fornyer, sagt med det Ord, som ikke vender tomt tilbage ³⁾: Fred paa Jorden! dog skal det gielde for alle Tider, at Gud lod forkynde Fred ved Jesum Christum ⁴⁾. "Lader os dog gaae til Bethlehem!" Dg om jeg end skulde gaae alene, Ingen vilde følge mig ad den Wei, der fører saa langt bort fra de sædvanlige Idrætter og Tanker, jeg vilde dog gaae derhen, hvor Frelseren fødtes, og føle i mit eget Hierte, at der dog er Fred paa Jorden. Men med mildere

¹⁾ Rom. 3, 15. 17.

²⁾ Math. 10, 34. 35.   ³⁾ Ps. 55, 11.

⁴⁾ Ap. G. 10, 20.

Jølelser vilde jeg da og skue ud over den Jord, hvor Frelseren fødtes, over den Slægt, han vilde frelse. Naar det blev sagt fra Gud: I Mennesker en Velbehagelighed, skulde jeg da kun med Bitterhed samle det Onde, og ikke det Gode? Naar der blev sagt: Fred paa Jorden, skulde jeg da kun see Tvedragten, som forstyrer Jorden, og ikke Freden, som Herren bragte? I den vide Kreds trindt omkring finder jeg dog allevegne Christi synlige Kirke, og deri det samme Ord, de samme Naadens hellige Midler, og dermed et Baand, der holder Menneskene sammen. Og, naar den synlige Kirke jo vel maa samle Onde og Gode, naar ogsaa der Verdens Aand trænger ind og vil adskille, hvad Gud har forenet, da er der i den en usynlig Kirke, en Menighed, som kun Herren kiender og tæller, men hvilken Herren samler af alle Hedninger og Stammer og Folk og Tungemaal ¹⁾, og naar den prophetiske Røst siger, at de have Palmegrene i deres Hænder, da er Palmen Fredens Tegn; de erkiende, at de ere kaldte til eet Haab, at de have een Herre, een Tro, een Daab, og uagtet al Adskillelse i Verden ere de dog eet Legeme og een Aand ²⁾.

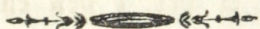
Lader os gaae til Bethlehem, thi kun derfra udbreder sig Velbehagelighed over Menneskene, kun derfra udgaaer den sande Fred paa Jorden; men derfor skal ogsaa derfra den fulde Lovpriisning udbrede sig over Jorden: Være vore Gud i det Høieste! „Tager Ord med Eder,“ siger Propheten; „vi ville betale dig med vore Læbers Offer“ ³⁾. Ja, Lovsange have vi taget med os i vor Forsamling; de

¹⁾ Nab. 7, 8.

²⁾ Eph. 4, 4. 5.

³⁾ Hos. 14, 3.

skulle her lyde af fuldt Bryst, — o, at I Alle, hvilke Gud gav Stemme, virkelig med fuld Røst vilde deeltage, saa vi kunde sige, det var virkelig Menighedens Lovsang, der hørtes! — men fremfor Alt af fuldt Hierte. Og da, tager Ordene med Eder herfra, bevarer dem, overveier dem i Eders Hierter, som Maria gjorde; vender tilbage til Eders Huse, og, som Hyrderne gjorde, lover og priser Gud for alt det, han paa denne Fest lod Eder høre og see! Amen.

III.

Hvad vi for alle Ting skulle tage med
os fra de forrige Aar.

Paa Søndagen efter Nytaar.

Vore Aar have en Ende, de komme og de gaae, indtil deres Tal er fuldt, men dine Aar have ikke Ende, du evige Gud, hos hvem der ikke er Forandring eller Skygge af Omfistelse¹⁾! D lad dit Liv oprinde i os, at vi maae vinde det Bestandige, at der maa være Det, som vi kunne tage med os fra de Aar, hvilke vi ikke kunne kalde tilbage, og føre over i dem, der endnu skulle oprinde over os, medens vi ere her tilhuse, og tage med os, endnu naar vi skulle flytte til vort rette Hiem, de evige Boliger! Lær os, du trofaste Gud! at bevise al god Trofskab i alle Ting, thi dette vil du dog kræve af dine Huusholdere, at de maae findes troe²⁾, og Trofskabens Roes falmer ikke. Lær os, du Kierlighedens Gud! at bevare Kierligheden om og reen i vore Hiexter, thi Kierligheden affalder aldrig³⁾. Og lær os, du Jesu Christi Fader! at holde fast ved Ham i al Aarenes Skiften, thi Jesus Christus er i Gaar og i Dag den Samme, ja og til evig Tiid⁴⁾! Amen.

¹⁾ Jaf. 1, 17.

²⁾ 1 Kor. 4, 2.

³⁾ 1 Kor. 13, 8.

⁴⁾ Hebr. 13, 8.

Evangelium: Matth. 2, 19—23.

S den Tid, da Aarene skifte, det ene synker og det andet stiger frem, helligholder den christne Kirke først den store Fest til Jhufommelse af Frelserens Fødsel, hvis Priis skal høres fra Aar til Aar i den Verden, hvis Lys og Trost han er, fra hver Siel, som under Livets Uro søger Hvile, hvert Hierte, som søger Bederqvægelse. Dernæst minder Kirken om det Navn, som er over alle Navne, og som Tidens Bølger aldrig skulle udslutte. Der vare mange hundrede Navne i Jsrael, og hvo turde sige, at det var et Tilfælde, at dette Barn erholdt hiint betydningssfulde Navn? Han blev kaldet Jesus, fordi han skulde frelse sit Folk fra deres Synder¹⁾, og til hans Folk høre alle de, som ville annamme ham, som i Daaben renses fra Livets Besmittelse, og i en sand og levende Tro styrkes til Nidkierhed i gode Gierninger. Derfor skal i den Verden, som Han frelste, Jesu Navn stedse fra det Aar, der svandt, overantvordes til det, der kommer, og det ene Aar skal lære det andet, at der ikke er noget andet Navn under Himmelen givet iblandt Mennecker, ved hvilket vi skulle vorde frelste²⁾. Dernæst minde Evangelierne om den Baretægt, der vogtede hans tidlige Aar, indtil han kunde fremstaae til sin store Gierning. Thi, saasnart den Hellige var i Verden, oprørtes alle Ondskabens Kræfter, Forfølgelsens blodige Sværd svævede allerede over Barnets Hoved, det maatte sfiules som den dyrebareste Skat fra Boldsmandens Haand, det maatte føres fra Land til Land, og det Sted ængsteligen søges, hvor det kunde være i Tryghed.

1) Matth. 1, 21.

2) Ap. G. 4, 12.

Det er et saadant Evangelium, der i Dag er for os. Men denne Dag er ikke en Festdag, vi vente ikke paa den at see Folket i Skarer trænge sig frem til sine Helligdomme; det er en stille Søndag, og, efterat saa mange Festdage ere gangne forud, vil en Hviledag, vil Sindets Samling og Opføstelse fra de sædvanlige Tanker synes de fleste mindre fornøden. Men vi, som nu ere her tilstede i Kirkens Stillehed, vi ville maaskee desto mere, fordi der ingen Festlighed mere er i Kirken eller i Husene, føle os stemte til alvorlige Tanker, i det vi dog ere os bevidste, at vi ere ved Begyndelsen af et Aar, som ligger for os med dets uvisse Fordringer og uvisse Skiebner. I Morgen begynder Livet igien dets sædvanlige Gang, i Dag er det endnu stillere omkring os og i os, og naar vi da i denne Stemning see hen til vort Evangelium, da finde vi der en Mand, hvem de forrige Dage havde betroet en dyrebar Rigdom, som han skulde bevogte, men hvilken han maatte bevogte under Nøisommeligheder og Farer. Vi skulle i det Følgende tale nærmere derom, men vi tale derom som de, der ikke først skulle begynde det bedre Liv, hvilke Opvækkelsen til at holde os til Gud og at gjøre hans Villie kom som noget Nyt og Fremmed. Guds saliggjørende Naade er længe siden aabenbaret for os Alle¹⁾, og der er sikkert Ingen iblandt os, som jo i de Aar, der ere forløbne, har begyndt Troens og Lydighedens og Kierlighedens gudbehagelige Liv. Men dermed mene vi jo visseligen ikke at tiltage os en Roes, som kunde vi staae paa Aarenes Grændse og skue ud over det, der ligger bagved, og sige: det er fuldbragt.

¹⁾ Tit. 2, 11.

At nei! vi vide det altfor vel, at det altsammen var mangelfuldt, ufuldkomment, ureent, at der er saa Meget, der staaer tilbage, vi vide det altfor vel, at vi gaae i Fare, hvor vi gaae, at vi saare let kunne tabe, hvad vi allerede vandt. Derfor lyder Apostelens Formaning til Enhver af os, som den lød til hans elskede Discipel: Jeg paaminder dig, at du opflammer den Guds Naadegave, som er i dig; han siger Enhver af os, hvad han sagde Hiin: Bevar det Gode, som er nedlagt i dig ¹⁾. Det er saadanne Formaning, vi ville tage til Hierte, i det vi nu foreholde os, **hvad vi for alle Ting skulle tage med os fra de forrige Aar.**

Sikkert har Enhver af os ved Guds Misfandhed i de Aar, som ere forløbne, modtaget mange udvortes Goder, hvorom det er vor inderlige Begiering, at vi maatte kunne tage dem med os i de kommende Aar; men dette er, hvad vi i vore Bønner befale til Gud. Hvad de indvortes Goder angaaer, da erkiende vi jo sikkert Alle, at det er herom, vi med den meest brændende Begiering skulle anraabe Guds naadige Bistand; men denne Bistand kunne vi ikke haabe, naar vi ikke selv ville gjøre, hvad Bort er; ved Siden af det Ord: „Beder“ staaer det andet: „Baager“ ²⁾; og Herren siger Enhver af os: Hold fast ved det, du haver, at Ingen skal tage din Krone ³⁾!

Hvad skulle vi da tage med os fra de forrige Aar? Bort Evangelium siger først til Enhver af os: Tag med dig Tro skab i dit Kald! Det er kun Lidet, hvad vi vide om den Mand, som her omtales, han for-

¹⁾ 2 Tim. 1, 6, 14.   ²⁾ Matth. 26, 41.   ³⁾ Aab. 3, 11.

svinder næsten mellem de mange andre Skikkelser, Evangelierne føre os for Die, og dog, naar vi samle det Lidet i vort Sind, erkiende vi, at han var uundværlig i Guds Huusholdning; en saadan Pleiefader var fornøden, dersom det hellige Barn skulde bevares, skulde opvære, Gud til Vre og Verden til Frelse. Vi vide ikke, hvilke Egenskaber hiin Mand ellers har besiddet, men Trostak lyser frem af al hans Færd, derved lyser han endnu frem fra de gamle Tider, derved lever han endnu i Minde og til Exempel hos de christne Menigheder. Thi hans Exempel taler ogsaa til os ved Begyndelsen af dette nye Aar. Vel have vi intet saa Stort at bevogte, som det, der var betroet til hans Varetægt; men hvo har dog ikke Noget at vogte? hvo har ikke sit Kald i Livet? Den, der er sat over Meget, veed det vel, at hos ham skal der søges Meget¹⁾, men ogsaa hos Den, der kun var sat over Lidet, skal der spørges om den store Roes, at han var tro over det Lidet²⁾. O, Ingen foragte sit Kald, om det end synes saa ringe! Siger du end, og maaskee i din Siels Bitterhed: Jeg er overflødig i Verden, jeg lever Ingen til Nytte, jeg lever ingen Dag med den Bevidsthed, at jeg har udrettet noget Gavnligt: o see omkring dig paa det Sted, hvor du er, om du ikke har sluttet dig til Menneffer og Menneffer til dig, om der ikke ere Hierter, som din Bortgang vilde bedrøve, den Kreds, hvor du vilde efterlade dit Savn; men er dette saa, da lever du ogsaa Andre til Bistand, Trost og Glæde. Lad din Tanke gaae omkring i Husene, fra dem, der hæve sig over de andre, til dem, der skiule

¹⁾ Luf. 12, 48.

²⁾ Matth. 25, 21.

fig paa de lavere Steder, og spørg dig, om ikke den troe Tiener er Tak og Gode værd, om ikke Den, der styrer et Huus i Orden og Tugt og Kierlighed, fortjener Hæder, om ikke Moderen, der trofast pleier og vogter sit Barn, har et vigtigt og skjønt Kald — hun veed dog ikke, hvad hun maaskee vogter. Men hvilket endog vort Kald er, stort eller ringe, let eller svært, da skulle vi varetage det med redelig Omhu, saa at vi ikke søge vort Gødet, ikke mene, at det Første er det Bedste, at vor Tanke og Villie er den eneste rette, men at vi i vor Samvittighed, for Guds Naasyn, prøve alle Ting, for at vi kunne vælge det Gode. Det var ikke i sine egne Veie at Joseph drog, men først maatte han søge et Sted langt borte, hvor det Barn, der var ham betroet, kunde være sikret for Forsølgelsen; da han derefter atter kunde vende tilbage til sine Fædres Land, vilde han først have bosat sig nærmere Jerusaleem, men da han fornam, hvorledes Omstændighederne vare, maatte han paa et fiernere Sted søge Tilflugt, ikke for sig selv — thi han kunde have boet trygt, hvorsomhelst hans Tilbøielighed drog ham hen — men for Barnet og dets Moder. See, dette er Trostfælden; den agter paa Alt, lytter efter enhver advarende og tilskyndende Stemme, som kan veilede den til at finde. Os vil det vel ikke skee, som hiin Mand i Evangeliet, thi dette var Guds Unders Tiid, den Tiid, da Guds Aabenbaring skulde skee for alle Slægter, og Hans Frelse, ved hvem Verden skulde frelses, kunde ikke overlades blot til menneskeligt, maaskee feilende, Overlæg. Over os stige Guds Engle ikke synligen op og ned, os er det ikke tilladt at agte paa Drømme og Barster, thi ikke saaledes vil Gud veilede os, at Fornuften, som han gav os, skulde hvile

unnyttet. Dog taler Gud til os mange Gange og paa mange Maader, og naar vi redeligen agte paa de Tegn, han giver os, og overveie dem i vor Samvittighed, da er dette den ene Deel af den Trofskab, vi ere skyldige at vise i vort Kald. Men dernæst hører ogsaa dertil, at vi med ubrødelig Bestandighed, med utrættet Anstrengelse stræbe at fuldbringe, hvad vi have erkjendt som Pligt og Ret. Tag Trofskaben med fra de forrige Aar! sagde vi, thi ethvert Menneſke, i hvem noget Gode og Bedre rørte sig, har dog ſikkert engang beſluttet sig til at gjøre, hvad han erkjendte ſom Pligt og Ret, har foreſat sig at bevise al god Trofskab, har vel ogsaa i kortere eller længere Tid, i tungere eller lettere Prøver, udført ſit Forſæt; men Trofskab er Bestandighed, dens Væſen er, at den ikke ophører, ikke forandres, ikke ældes; i det Flygtige og Foranderlige er der ingen Trofaſthed. Al, og hvor let forſvinder Trofaſtheden af Menneſkets uſtadige Hierte! Det synes os, ſom om vi have gjort Bort, og nu maa det være til de Andre at gjøre deres; det synes os, ſom om vi have arbejdet ſaa længe, og nu mene vi, at vi kunne hvile og ſee til; det synes os, ſom om der ingen Løn er for den trofaſte Gjerning, ſaa mene vi, at vi kunne lade det beroe ved at klage over Verdens Uſkionſomhed og Utafnemmelighed. Men det er med andre Følelſer, vi ſkulle træde ind i det Aar, ſom udbreder ſig for os. I ſig ſelv er i Aarenes Dvergang den ene Dag ſom den anden, men vi gjøre et Afsnit, og paa en beſteemt Dag ſige vi: Nu er det et nyt Aar! og dette gjøre vi juſt for at vække os, derſom vi ſkulde være ſunkne i Dvale, juſt for at vi ſkulle fornyes i Sind og Aand. Derfor ſige Enhver, over hvem det nye Aar er

oprundet: Endnu, Herre! forunder du Tiid og Kraft, og dermed kalder du endnu til Livets Gierning. Var der i mine Idrætter Noget, som stod tilbage, da vil jeg stræbe at opflamme den Gave, som ved Din Naade maatte være i mig; var der hidtil deri Noget af den Trofskab, som er dig behagelig, da vil jeg tage den med i det Aar, hvori jeg nu gaaer ind, vil stræbe at bevare den under Uere og Bancere, under ondt Rygte og godt Rygte¹⁾, naar Tidens Strøm rinder mildt hen, og naar dens Bølger bruse i vildt Dyrer — du er dog Den, som styrer. Giv du til mit Forsæt din Naade som den bedste Belsignelse for det nye Aar!

Den anden Paamindelse er liig den første, men dog ikke ganske den samme: Tag Kierligheden med fra de forrige Aar. Kierligheden — vistnok for alle Ting til Ham, hvem vi skulle elske af ganske Hierte og af al vor Styrke; men nu tale vi først om den til Menneffer, thi dersom Noget ikke elsker sin Broder, som han har seet, hvorledes skulde han elske Gud, som han ikke har seet²⁾? Da Joseph annammede sin Trolovede til sig, da han drog ud med hende og det Barn, hun havde født, da var der Trofskab i hans Hierte, men neppe endnu Kierlighed; den gav Gud ham derefter som en Løn for Trofskaben, thi sikkert har han ikke saa længe draget om med Moder og Barn under saa mange Møjsommeligheder og Farer, uden at de ere blevne ham kiere, uden at ogsaa hans Hierte har hængt ved dem, og glædet sig over Det, som var ham betroet. Saaledes er det altid; Trofskab føder Kierlighed,

¹⁾ 2 Kor. 6, 8.

²⁾ 1 Joh. 4, 20.

og denne nærer atter Trostfæben, saa at den ikke er en Byrde, en tung Blygt, men at den smelter sammen med Hjertets Følelser, og bliver som den anden Natur; det ret kjerlige Hjerte gjør sig ingen Anstregelse for at være tro, agter det ikke for en Noes; det er, som kunde det ikke være anderledes. Af, og dog svækkes, mattes Kjerligheden saa let, hvad enten i Livets ensformige Gang, eller i dets forskiellige Prøver. Men saaledes see det os ikke! Og Ungen sige, at Kjerligheden er en Følelse, hvorover vi ikke kunne raade, den kommer, vi vide ikke hvorledes, den forsvinder, og vi kunne ikke holde den tilbage; thi var dette saa, da var jo det Jnderste i os et Spil for fremmede, blinde Kræfter, og vi havde kun at see til, hvad de efterhaanden uddannede eller forstyrrede i os. Vel er Kjerligheden, som Alt hvad der er ædelt og godt i os, en Naadegave; Gud nedlagde den i vore Hjertes; men enhver Naadegave kunne vi lade udslukkes, og kunne vi ogsaa opflamme, vi kunne give den Næring, og stræbe at forjage Alt, hvad der forhindrer dens skønne Liv i vort Jnderste. Ere der Mennesker omkring dig, som ere bundne til dig ved de nøieste, helligste Baand, folte du dig tilforn glad, styrket og oplivet i deres Samfund og kaldte dem dit Livs bedste Rigdom, skulde du da ikke ville tage den Rigdom med dig i de Aar, som oprinde? Men kun da ere de dig en Rigdom, naar din Kjerlighed endnu omslutter dem, som tilforn. Af! og vel er der Meget i Verden, som vil fordunkle og qvæle Kjerligheden, og i dens Sted optænde Bredens og Bitterhedens skumle Lue; staa alt dette imod, thi Kjerligheden fordrager Alt, troer Alt, haaber Alt, taa-

ler Alt¹⁾; saa paaskønner den ogsaa Alt, og glæder sig, hvor den kan finde Fortrin, og hvor den kan møde sig selv i den Andens Hierte. Tag Kierligheden med i de Aar, som oprinde; og lov Gud og dig selv og dine Kiere, at, som J hidtil have vandret Haand i Haand, saa skal ogsaa Samfundet bestaae ubrudt, en Roes for Gud og Menneſker, og Eder selv til Livets reneſte Glæde. Tag Kierligheden med i de Aar, som oprinde, og lad den altid bedre lære dig at være velvillig mod Alle, og gierne at tiene, hielpe, trøſte, glæde, hvor du formaaer det, og gierne at tilgive og bære over, hvor du tør det, at forbarme dig over de Glendige, og besøge Enker og Faderløse i deres Trængſel²⁾. Sliig aldrig: Jeg har tient saa længe, og nu vil jeg tieneſ, jeg har saa længe ſøgt Andres Bedſte, og nu vil jeg ſøge mit eget, nu er min Haand træt af at meddele. O, dersom vi endog i de Aar, som ere forløbne, havde kunnet betale enhver Skyld, der hvilede paa os, (et blive vi ſtedſe hverandre ſkyldige, dette, at elſke hverandre³⁾). Lader os tage Kierligheden med os i ethvert Aar, der oprinder over os, thi Kierligheden er af Gud, og hver Den, som elſker, er fød af Gud, og kiender Gud⁴⁾.

Mine Tilhørere vente ſikkert, at jeg endnu ſkal ſige: Lader os tage Troen paa Gud med fra det ene Aar til det andet; og ſikkert vil jeg ſige dette; men eſterdi det ikke ſkal være en dunkel og ſvævende, men en klar og faſt Tro, den Chriſtelige Tro, i hvilken vi knytte det ene Aar til det andet, ſaa lader mig nu bruge det Udtryk, hvortil vort

¹⁾ 1 Kor. 13, 7.

²⁾ Jak. 1, 27.

³⁾ Rom. 13, 8.

⁴⁾ 1 Joh. 4, 7.

Evangelium nærmest leder, og Enhver af mine Tilhørere vil forstaae, hvad jeg mener, naar jeg siger: Tag den Herre Jesum med i det Aar, i hvilket du gaar ud! Det var ved Ham, at Josephs Veie vare trygge, og med Ham drog han ufortrøden og usorfærdet, hvorhen Gud viste. Dog kiendte han ham kun ved dunkel prophetisk Tale, vidste ikke tilfulde, hvem det var, han havde med sig, hvem han skulde vogte og bevare. Men vi vide det, mine Venner, hans Herlighed er fuldt og klart opgaaet for os, og derfor skal vor Tale ikke være som en Inderbildnings Forlystelse, ikke en saakaldet barnlig Leeg, som naar vi stundom høre sige: Tag det lille Barn Jesum med! Nei, vi lege ikke, tale ikke for Børn, eller som Børn, men vi tale Alvor og Sandhed, tale af Hjertets Fylde. Vel skulle vi ogsaa see vor Frelser i det første ringe Leie, men for at sige os selv med alvorlige Tanker:

Den Herre har sig Fattigdom tilegnet,
Som alle gode Gaver har i Haand;

for at sige i vor Siels Alvor, som vi synge i vor gamle Psalme:

Var Verden nok saa viid og lang,
Dig var den dog en Bugge trang,
Ja dig ei værd, var den end fuld
Af Perler, Edelsteen og Guld.

Saaledes det behaged' dig
Den Sandhed at forkynde mig,
At Verdens Ære, Magt og Guld
For dig er ifkun Støv og Muld.

Barnet er voret, han er bleven stor over Alle; saa vore han ogsaa i dit Hjerte, at du altid mere seer ham som din Herre og Mester, som Verdens og din Frelser. Du har dog ofte seet ham med Sielens Øie, seet ham paa hans Vandringer, medens han i sin jordiske Skikkelse drog omkring og gjorde vel¹⁾, seet ham i hans Disciples Kreds og omringet af Folkets Skarer, seet ham i hans Kamp i Gethsemane, og blødende paa Korset, seet ham opstanden, den Førstesødte af de Døde, bringende Liv og Uforfrænkelse for Lyset, seet ham forsvindende fra de Dødeliges Dine, men for at indtage Sædet ved Faderens høire Haand, med Magt over alle Ting i Himmelen og paa Jorden; og, som du saa ham i de forbigangne Aars skjønne Timer, saaledes tag ham med dig ud i de Aar, der ligge for dig, da vil du ogsaa i Hans Navn, ved Hans Aand kunne sige: Abba, Fader! takfuld i Livets gode Dage, og med fuld Hengivenhed i de onde.

Har du forsøgt vor Herres Jesu Christi Tro i de Aar, som ere forgangne, har den været ligesom dit Livs Kilde, din Støtte og Trøst, da tag den med paa din videre Vandring! Der ere Mange, hvis Hjertes engang have brændt, men som i Livets Gang have forfaget Troen og forladt deres Herre og Frelser; og om de end ikke ganske affige det christne Navn, hvad enten for Folkets Skyld omkring dem, eller fordi deres egen Bevidsthed stræber imod: hvad er det for en Christendom, uden Tro og uden Bekendelse? Vi ville bekiende dig, Herre! for os selv og for

---

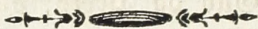
¹⁾ Ap. G. 10, 35.

Verden, og i dit Navn tillidsfuldt gaae Fremtiden imøde.
 Hvorledes vi end skulle omtumles i Verden, naar du er med,
 skulle vi dog finde Veien til det rette Maal, og du skal høre
 os, naar vi sukke:

Tænk paa os, og hielp os frem,
 Før os til vor rette Hiem!

Amen.

IV.

Hvad det betyder, at vi have annammet den christelige Daab.

Paa Fastelavns Søndag.

Dig, vor Gud og Herre! dig
 Bære Priis evindelig!
 Du os Alle i vor Daab
 Skienker Salighedens Haab.
 Hielp os, at vi altid maae
 For dit Naahyn vandre saa,
 At vi Saligheden naae! Amen

Text: Tit. 3, 4-9.

Der Guds vor Frelfers Misfandhed og Kierlighed til Menneffene aabenbaredes; ikke for de Retfærdigheds Sierningers Skyld, som vi havde gjort, men efter sin Barmhertighed frelste han os ved Igensføðelsens Bad og Fornyelsen i den Hellige Aand, hvilken han har rigeligen udøst over os ved Jesum Christum, vor Frelser, at vi, retfærdiggjorte ved hans Naade, skulle, efter Haabet, worde Arvinger til det evige Liv. Dette er en troværdig Tale, og dette vil jeg, at du skal bekræfte. Dette er Menneffene godt og nyttigt. Men hold dig fra daarlige Spørgsmaal, og Slægt-Beregninger, og Trætter, og Stridigheder om Loven, thi de ere unyttige og forfængelige.

Wort Kirke-Aar er saaledes indrettet, at enhver vigtigere Troes-Sandhed har sin Tiid eller dog sin Dag, da de Christnes Sind i Særdeleshed henvendes dertil. Saaledes er denne Dag bestemt til Betragtninger over Daabens hellige Sacrament.

Thi Enhver, der opmærksom læser det nye Testaments hellige Skrifter, maa dog sikkert erkiende, at Daaben maa have en vigtig Plads i Guds Huusholdning; baade Herren selv og hans Apostler komme saa ofte og paa saa mange Maader tilbage til den, at de maae have villet, at den skulde være Christi Bekiendere hellig, og at de ofte og alvorligen skulde henvende deres Tanke til den. Den satte Herren ved Indgangen til hans Kirke; hvad der er paa denne Side Daaben, er fyldt med hans Herlighed, hvad der er udenfor, er Hedenskab, Jødedom, eller er noget og tørt som den øde Drk. Den satte Herren til en Besegling paa, at hans Kald er udgaaet til Mennesket, at han har givet sig til Offer ogsaa for ham, har aabnet ham al sit Riges Herlighed. Den satte Herren til en Gienfødelse af Mennesker, at, ligesom Mennesket ved den naturlige Fødsel bliver denne Verdens Borger, dens Vilkaar undergivet, af! og deelagtig i den Fordærvelse og Forstyrrelse, som er trængt ind i Verden, saaledes skal Mennesket ved Daaben blive gienfødt til det bedre, det evige Liv, i den renses til Fornyelsen i den Hellige Aand, i den vinde Borgerkab i Himlene.

D at vi kunde vække det slumrende Sind, binde det flygtige, opvarme det kolde! Thi hvor ligegyldigen gaae dog de Fleste Daaben forbi, hvilken dog har Herrens Ind-

stiftelse, saavel som Ordets Prædiken, saavel som Forsamlingen til hans Nærværelse. Det er saa sædvanligt, at et Barn bliver døbt, men skulde vi derfor agte den hellige Handling ringere? Herren værdiges dog at kalde dette Barn, at annamme det, at velsigne det; og du, som staaer derhos, du vil ikke vende Tanke og Sind til den Frelser, der ogsaa her udstrækker de milde Arme og siger: Lader de smaa Børn komme til mig, og formener dem det ikke¹⁾; Herrens Kierlighed omslutter det, og du skulde ikke i Kierlighed ville bede en from Bøn for det: Herre, annam det i Daaben til dig, og forny det til det evige Liv! Det er saa gammelt, saa længe siden, at du selv er døbt, men skal det derfor ikke mere være i dine Tanker? O, Herren kom dig ihu, saasnart dit Navn blev skrevet iblandt de Levendes paa Jorden, han vilde, at dit Navn skulde skrives blandt de Frelstes, vilde velsigne dig med sine himmelske Gaver; og du vilde ikke komme den Pagt ihu, hvori den treenige Gud optog dig, for med det Løfte, som ikke sviger, at tilstige dig sine Gaver, og at fordre af dig, at du skal bevare den i en god Samvittighed!

Men idet vi nu efter Dagens Bestemmelse tale herom, ville vi følge Apostelens Formaning i vor Text, og henvende Betragtningen til det, som er Menneskene godt og nyttigt, derimod holde os fra daarlige Spørgsmaal og Trætter og Stridigheder om Love og Skikke og Anordninger, thi de ere unyttige og forfængelige. Vi ville i vort Hiertes Alvor forelægge os det Spørgsmaal:

Hvad betyder det, at vi have annammet den christelige Daab?

¹⁾ Marc. 10, 14.

Vi kunne svare i tvende Ord: det betyder, det tilkiendegiver, det tilstiger, at Gud har søgt os i Christo Jesu, men det fordrer ogsaa, at vi skulle søge Gud i Christo Jesu.

Da Christi Evangelium gik ud i Verden, aabenbaredes visseligen, som det hedder i vor Text, Guds vor Frelseres Miskundhed og Kierlighed til Menneskene, og visseligen ikke for de Retfærdigheds Gierningers Skyld, som de havde gjort, men efter hans Barmhiertighed. Det kan maaskee være forskielligt, i hvilket Omfang Noget nu vil forstaae det gamle Ord, at Verden ligger i det Onde¹⁾, men dengang havde visseligen Fordærvelsen overskyldet Landene, og vi kunne opfordre dem, der ere kyndigst i de fremfarne Tiders Begivenheder, om de paa den Tid kunne vise os i den vide Verden noget Sted, hvorpaa Diet kunde hvile med Velbehag, med Glæde og Haab. Dog eet Sted var der, men det var skiult for Verdens Vise og Kloge, det var affides, i et lidet, undertvunget Land, blandt et foragtet Folk, over hvilket allerede Undergangens mørke Skyer samlede sig. Der var det, at det Ord lød: Gaaer ud, og gjør alle Folkslag til mine Disciple, i det I døbe dem i Navnet Faderens og Sønnens og den Hellige Aands, og lærer dem at holde Alt, hvad jeg har befalet Eder²⁾. Det er Ord, som blandt os ethvert Barn lærer, som gientages saa ofte, at Ingen har forglemte dem; men det gielder ogsaa her, at just fordi de ere saa bekiendte, ere de sielden erkiendte, sielden opfattede i deres fulde Betydning. Derfor, I Herrens Bekiendere! stiller Eder hen paa det Sted, hvor de bleve sagte, og vender da Diet ud, hvor Herren vendte sit.

¹⁾ 1 Joh. 5, 19.

²⁾ Matth. 28, 19. 20.

Herrens Fornedrelses Dage vare til Ende, hans Forherligelses Stand var begyndt, og i denne er det, han nu taler. Hans Ord havde ingen Betydning, dersom han ikke var Den, hvem al Magt er givet i Himmelen og paa Jorden, dersom han ikke ogsaa havde kunnet sige: See, jeg er med Eders alle Dage indtil Verdens Ende. Men, efterdi han var Denne, efterdi han er givet Herredømmet over alle Folkene paa Jorden, saa giver han sine Sendebud Befaling at gaae ud til dem alle. Det er visseligen en stor, en forunderlig Tanke, at Han, som efter Guds besluttede Raad og Forsyn var givet hen, hvem Menneffene havde korsfæstet med ugudelige Hænder¹⁾, som ogsaa nu til Sendebud kun havde en liden Hob af ringe Menneffer, der syntes at maatte adsplettes ved det mindste Bink af Jordens Vældige, at Han dog taler med den fuldeste Tillid, udsender sine Bidner med den fuldeste Myndighed, og at de gaae ud i Hans Navn, bringe Hans Budskab til de fierneste Grændser, for at Hans Samfund skal tilbydes Alle, om der end vare Mange, som ikke vilde annamme det. Men nu ville vi ikke blot lade vor Tanke dvæle ved hans Magt, men i Særdeleshed ved hans Kierlighed og Forbarmelse. See, han udsender sine Bidner, ikke for at de skulle stifte sig Riger af denne Verden eller tilegne sig dens Gods — vi vide, hvilken Løn Verden havde at give dem — men han udsender dem just til denne Løn, just til dem, der hadede dem, som de havde hadet deres Herre; han udsender dem visseligen ikke for de Retfærdigheds Gierningers Skyld, Menneffene havde gjort, men just til dem, som ingen For-

---

¹⁾ Ap. G. 2, 23.

tieneſte havde, til de Bankundige og Uretfærdige, til dem, ſom ſadde i Syndens og Dødens Mørkes Skygger, at de ſkulde velfigne dem, ſom dem forbandede, og i den høieſte Betydning giøre dem Godt, ſom dem hadede ¹⁾). Og ſaaledes har Daabens Indſtiſtelse for alle Folk forſt den Betydning, at Guds Kald til Menneſkene er almindeligt, at Guds ſaliggjørende Raade er aabenbaret for alle Menneſker, at Gud vil, at alle Menneſker ſkulde vorde ſalige, og komme til Sandheds Erkiendſe ²⁾).

Men i dette almindelige Kald er ogſaa det ſærdeles indbefattet, idet Herren ſagde: Gaaer hen, og gjører alle Folk til mine Diſciple, og døber dem i det treenige Navn, er ogſaa det enkelte Menneſke indbefattet i hans Befaling. Og dette er, ſom vi ſaa ofte have ſøgt at viſe, Sacramenternes ſkionne Betydning, at hvad der ellers forkyndes, tilbydes, ſkienkes i Almindelighed, det vender ſig i Sacramentet til den Enkelte i Særdeleshed. Evangeliet prædikes for Alle, og hvor det prædikes retteligen, der viſes der hen til den Korsfæſtede, og ſiges: Han er en Forligelſe for den ganſke Verdens Synd ³⁾, og hvo der hører det retteligen, ſiger ogſaa: Gud være lovet for ſit glædelige Budſkab; Gud være lovet, at han ikke har forſkudt Verden, at han har ſendt ſin Søn til Verden, ikke for at han ſkulde dømme Verden, men paa det at Verden ſkulde blive ſalig ved ham ⁴⁾! Men fra denne almindelige Betragtning vender Menneſket ogſaa ſin Tanke til ſig ſelv: Du ſelv, du arne Menneſke, ſom i enhver alvorlig Betragtning maa ſynes dig ſaa ringe,

¹⁾ Matth. 5, 44.

²⁾ 1 Tim. 2, 4.

³⁾ 1 Joh. 2, 2.

⁴⁾ Joh. 3, 17.

fortabt i den uendelige Mængde, ikke værd, at Menneskers Naade, og endnu mindre at Guds Naade skulde heste sig paa dig — er da Herren af Himmelen kommen ned, har han givet sig hen i Døden, har han atter aabenbaret sig i Livet, ogsaa for din Skyld? O, jeg veed det, andægtige Tilhørere, at hvor denne Tvivl fremkommer — og er det da saa steldent, at et Menneskes Hierte knuges af den Tanke at være fortabt, at Guds Naade og Frelse og det evige Livs Haab synes ham som en Drøm, der ikke kan have Virkelighed for ham? — men hvor hiin Tvivl opkommer i et fromt og redeligt Hierte, der er der ogsaa et Suk, som siger: Du, som mætter Alt, hvad der lever, med Belsignelse, som giver Ormen efter dens Begiering, det Gode, som den skabtes til at nyde, skulde du ikke og have beredet en Lædskedrik for den uendelige Tørst, som brænder i mit Hierte, som du selv nedlagde deri, ikke efter denne Verdens Goder, men efter dit Rige og din Retfærdighed? Men hvor er den? hvor er Tilsagnet om, at Gud har givet mig sin Naade og det evige Liv? Du Christi Befiender! i denne Stund vender din Tanke sig til Daabens hellige Sacrament, men vend den ofte dertil, thi der lader Gud alle Naadestrømme flyde. Hvad kan dog tænkes skønnere, dyrebarere end Daaben, som den, Gud være lovet! hidtil var iblandt os? Da dit Die var aabnet for denne Verdens Lys, men ellers Alt endnu slumrede i dig, da du var fød, Syndens og Dødens Herredømme undergiven, som alle dine Fædre, da du endnu ikke kunde bede, kunde søge: da søgte Guds Naade dig, søgte dig i Ham, som kom at søge og frelse det, som var fortabt¹⁾, og som endnu fuldbringer

¹⁾ Luk. 19, 10.

det samme Grinde paa Jorden. Hvad enten der i dit fædrene Huus var Glæde over, at et Menneſke var født til Verden, eller der var Sorg og Kummer, om end Moderen maatte forlade dig, da hun havde ſat dig i Verden, og du aldrig hvüilte ved hendes Bryſt, og om du end dengang var en forladt Skabning, der kun ſyntes en ny Byrde til alle de forrige: Herren ſiger endnu til ſine Tienere, hvad han ſagde forðum: Gaaer hen, og døber alle Folk! og En af diſſe Tienere annammede dig ogſaa ved Tjiensføðſens Bad, til Fornyeſen i den Hellige Aand. Det er ſtiønt, naar et Menneſke kommer til den Forladte i ſit eget Navn, og bringer gode og kjerlige Gaver, men hvor Meget har dog Menneſket at give i ſit eget Navn? Her kom Sendebudet til dig i den treenige Guds Navn, i din og Alles Skabers Navn, ſom i Daaben kaldte ſig din Fader, og gav dig Ret til at kalde ham ſaa; i Hans Navn, ſom er fød af Faderen fra Ewigheð, og ſom i Daaben gav dig Ret til at ſige, at han er din Frelſer, ſom han er den ganſke Verdens; i den Hellige Aands Navn, ſom i Daaben begyndte ſine Naadevirkninger paa dig, og gav dig Ret til at haabe hans Biſtand, hvorsomhelſt du aabner din Siel for ham, og anraaber ham om Lys og Kraft, at du ikke ſkal forvildes, men naae det foreſatte Maal, ſom er Sielens Frelſe. Og alt dette var jo ikke for de Retføðigheds Gierningers Skyld, ſom du havde giørt, ikke for nogen din Fortienſtes Skyld, thi du havde ſlet ingen. O, derſom Nogen bygger ſit Haab til Gud paa Fortroſtning til den egne Retføðighed, eller derſom han mener, at den uendelige Naades Rigdom, ſom ſkienkes os i Daaben, ſkal være en Løn for den Værdighed, hvormed han har beredt ſig til

at annamme den, hvor langt er Han fra den christelige Sandheds Erkiendelse! eller dersom Noget klager over, at vi ved at meddele Daaben til de Umyndige aabne Adgang til Christi Kirke for saa Mange, der siden ikke blive i deres Daabs Pagt, dersom Noget, istedenfor at glæde sig over at Herren annammer Syndere og kalder dem til Omvendelse, tværtimod vil holde dem langt borte, og klager over, at de ved deres Nærvarrelse besudle hans Helligheds Klædebon: hvor langt, langt er han selv fra Guds Rige! I Daaben er Alt, skal Alt være idel Guds Misfundhed og Kierlighed, som efter sin Barmhiertighed vil frelse os; det er Naade, ikke af Gierninger, paa det Ingen skal rose sig¹⁾.

Men kunne da ogsaa alle de, som annammede Tjensfødselsens Bad, tælles til de virkelig Gjenfødte? Har Daaben den Kraft, at den ligesom ved en Trolddom forvandler Menneskets Natur, og overfører ham i Guds Rige? — Af! Mange ere kaldede, men Faa ere udvalgte²⁾. Det siges os i vor Børnelærdom, først at Vandet gjør det vistnok ikke. Det skulde ikke behøve at siges, og dog, synes det ikke, som om der ere Christne, der mene, at Daabens Kraft er i Vandet, og at kun, naar Vandet kan overskylle det hele Legeme, er Daaben retteligen fuldbyrdet? Det var nu let at vise, at selv i hine Lande, selv i Apostlernes Dage, fuldbyrdedes Daaben ingenlunde altid derved, at Den, der døbtes, skuldes af Strømmens Bølger. Men vi behøve det ikke, thi for alle Ting skulle vi holde fast derved, at Wan-

¹⁾ Eph. 2, 9.

²⁾ Matth. 20, 16.

det gjør det ikke. Nei! Daaben er ikke en Renselse fra Legemets Ureenhed ¹⁾, al Verdens Bunde borttage ikke een af Sielens Pletter, bortskylle ikke een eneste Synd. Men, siger vor Børnelærdom os fremdeles, hvad der virker, er Guds Ord, som er med og ved Bandet, thi uden Guds Ord var Bandet blot Vand, og ingen Daab. Altsaa Guds Ord og Forjættelse i Faderens Sønnens og den Hellige Aands Navn, og dermed Tilsigelsen af Alt, hvad Han forunder, af hvem al Faderlighed kaldes i Himmelen og paa Jorden, af Alt, hvad den Genbaarne af Faderen har vundet og erhvervet, idet han gav sig hen for os Alle, af Alt, hvad Aanden virker til de Helliges fuldkomne Beredelse: dette gjør først Bandet til en Daab; hvor dette Guds Ord er med Bandet, der er der en christelig Daab, og du kan trøste dig med, at du er retteligen døbt.

Dermed er altsaa fra Guds Side Alt fuldbyrdet; men for at Daaben kan komme dig tilgode, da udfordres der Get endnu, men dette fra din Side, nemlig Troen, som forlader sig paa dette Guds Ord. Kan du troe, da skal du see Guds Herlighed ²⁾! Først maa der være Det, som kan og skal troes, og dette er forkyndet dig og al Verden i den treenige Guds Aabenbaring; det maa bringes dig saa nær, at du kan tilegne dig det som Dit, og dette skeer i Daaben; men da maa du gribe det, saa det virkelig vorder Dit, og dette skeer i Troen; derfor er der sagt: Hvo som troer, og bliver døbt, han skal blive salig ³⁾. Vi sige ikke, at Guds saliggjørende Naade er bunden til Daaben;

¹⁾ 1 Petr. 3, 21.

²⁾ Joh. 11, 40.

³⁾ Marc. 16, 16.

dersom i Christenhedens første Dage Nogen var bleven rørt af Guds Ord, og Attraaen efter ved Daaben at optages i Christi Samsfund var vaft i hans Siel, men hans Timeglas var udrunden, før den kunde fuldbyrdes paa ham, da har Herrens Naade dog indskrevet hans Navn i sin Menighed i Himlene, om det end ikke blev antegnet i Menigheden paa Jorden; dersom et Barn rives af vore Arme, inden vi kunde bringe det til Daaben, da vil den Allforbarmende ikke lade det være fortabt. Ikke til et Tegns for sig satte Herren Daaben, at han kunde kiende dem, der høre ham til, men til et Tegns, en Forsikkring for os, at vi skulle troe os indlemmede i Menigheden, som er hans Legeme, hvilket Han fylder¹⁾. Daabens Betydning kan du forstaae i rolige Timer, naar du overveier Guds Naades Foranstaltning, som ogsaa omfatter dig, men du føler den først ret, naar du føres ind i den haarde Striid, hvor alle timelige Baaben ere for svage, og denne Verden intet Skjold har, der kunde dække dig mod de brændende Pile. Har du en Forestilling om, hvad der foregik i den Mand's Siel, der i svære Syner syntes sig at stride med Gud, fra hvem Herren syntes at ville gaae, og som dog holdt fast ved ham: „jeg slipper dig ikke, før du velsigner mig“²⁾; har du kiendt de Timer, hvori Sorg og Angest ville udslukke Haabets sidste Glimt i vort Bryst; er Døden traadt dig imøde i al dens Rædsel, har du følt den Frygt, i hvilken et Menneske siger:

Hvor kommer jeg henover?

Jeg gruer for den mørke Dødens Dal:

1) Eph. 1, 23.

2) 1 Mose B. 32, 24 ff.

da vil du ogsaa kunne forstaae, hvad det er at giøre sin Daab giældende, forstaae, hvorledes Troen vækkes, oplives, styrkes, naar vi sige: Herre, du som efter din Barmhertighed kaldte os til Frelse ved Igiensføðelsens Bad, som i Daaben forbandt dig med os ved de helligste Forjættelser! af, vi vide jo vel, hvor Lidet vi kunne svare, dersom du vilde gaae irecte med os efter vor Daabs Pagt; men dersom vi ere utroe, bliver du dog troe, du kan ikke negte dig selv ¹⁾, du vil ikke forskyde Den, som kommer til dig, og i Troen binder sig til din Forjættelses Pagt.

Men herved glemme vi ingenlunde, at Troen skal være uden Skrømt ²⁾, glemme ingenlunde, at, da Herren sendte sine Disciple ud med Daabens Betsignelse til alle Folk, søiede han til: „Dg lærer dem at holde alt det, jeg har befalet Eder“ ³⁾, og at Apostelen derfor kalder Daaben en god Samvittigheds Pagt med Gud ⁴⁾. Hvorledes kunde vi med Tillid giøre vor Daabs Pagt med den treenige Gud giældende, dersom ikke vor Tro var et stedse fornyet Lyfte om Lydighed mod den himmelske Faderss Villie, dersom vi ikke vilde tage Jesu Kors paa os, og følge ham, dersom vi ikke vilde berede vore Hjerter den Hellige Aand til et Tempel? Nei, vi glemme ingenlunde, hvad vi nys hørte i vor Lert, at de, som have troet Gud, skulle beslitte sig paa at overgaae Andre i gode Gierninger. Dette, sagde Apostelen sin Discipel, vil jeg, at du skal bekræfte, thi

¹⁾ 2 Tim. 2, 13.

²⁾ 1 Tim. 1, 5.

³⁾ Matth. 28, 20.

⁴⁾ 1 Petr. 3, 21.

dette er Menneskene godt og nyttigt. I denne Erkiendelse
istemme vi ogsaa vor Kirkes Psalme:

Vi sukke alle hiertelig,

Dg udi Troen sige

Med ydmyg Bøn, Enhver for sig:

O Jesu! lad os stige

Ved Daabens Kraft i Dyder frem,

Dg før os saa ved Troen hjem

Til Herlighedens Rige! — Amen.

V.

„Hvo som skammer sig ved mig og mine Ord, ved ham vil og Menne-
skens Søn skamme sig.“

Paa anden Mandag i Fasten.

Herre og Frelser! i dit hellige Navn, til din Ihukommelse ere vi forsamlede. Oplad vore Dine, at vi maae see din Herlighed, endog midt i din Fornedrelse; drag selv vore Hjertes til dig, og tænd deri den Kierlighedens rene og stærke Flamme, som ikke slukkes i Verdens Lyst eller i Verdens Dval, ikke ved Verdens Eigegyldighed eller ved Verdens Spot! Vort Samfund i den Hellige Aand med dig og ved dig med Faderen være i os det Uforanderlige under alle Tidernes Forandringer, thi vi ere blevne deelagtige i dig, saafremt vi bevare vor første Bestandighed fast indtil Enden ¹⁾. Amen.

Text: Af Lidelses-Historien, fra: "Og de førte Jesum hen til Kaiphas" til: "Hvi slaaer du mig?"

Naar vi i disse Uger forsamles paa de helligede Steder i stille Morgentimer udenfor den sædvanlige Gudstieneste, da er det for at Ihukommelsen af vor Herres og Frelseres Lidelser stedse skal fornyes i hans Menighed; men dette er

¹⁾ Hebr. 3, 14.

atter, for at vi stedsse paany skulle slutte os til ham med inderlig Kierlighed, Hengivenhed og Trostab. Kristus leed eengang for Syndere, den Retfærdige for de Uretfærdige, at han kunde føre os til Gud¹⁾. Dette var Hensigten; altsaa vilde Frugten af hans Lidelser være forspildt for os, dersom vi ikke ved ham lade os føre til Gud; men ved Ham kunne vi ikke komme til Gud, dersom vi ikke holde fast ved Ham og lade os føre af Ham som vor rette Mester, vor rette Frelser.

Den Herre Jesus Kristus har saaledes skrevet sit Navn i Verdens Aarbøger, at det aldrig kan udslættes deraf, og de, som ville dette, som ville tage det hellige Navn bort, saa det ikke mere skulde være til Hinder for den Verdens-Tjeneste, som de ville sætte istedenfor den gamle kristelige Guds-Tjeneste, de arbeide forgieves. Men Forsørelsens Konstgreb ere mange; vi høre ogsaa Christi Navn nævnes, vi høre en Lære forkyndes som Christi Evangelium, og naar vi da besinde os, finde vi os ligesom førte hen i ganske andre Egne, vi maae sige os selv, at dette er noget ganske Andet, end det, der fra vor Barndom af blev os indplantet som Christi Evangelium. Vare vi da bedragne? havde de, der vare tilforn, forvansket Evangeliet? er det først for disse Tider opgaaet i Lys og Klarhed? O, mine Benner, der have visseligen været Tider, hvori Evangeliet var formørket, der have til alle Tider været de, som handlede utilbørligen dermed; men hvor finde vi da den Rettesnor, vi kunne følge, den Prøvesteen, ved hvilken vi kunne udforske, hvad der er Christi rette og sande Evan-

¹⁾ 1 Petr. 3, 18.

gelium? Herren anviser os det selv i de foreløste Ord. Det var i et alvorligt Dieblif, at han blev adspurgt om sin Lærdom; i det Dieblif kunde han ikke gientage den, og han vilde heller ikke for sin Dommer give Vidnesbyrd om sig selv; derfor sagde han: „Hvi spørger du mig? Dersom jeg vidner om mig selv, da er mit Vidnesbyrd ikke sandt¹⁾), ikke gyldigt, du vilde dog ikke fæste Liid til, at jeg nu sagde dig det Samme, som jeg har sagt aabenbare, hvor Alle kom tilsammen. Spørg derfor dem, som have hørt, hvad jeg talede til dem; de vide, hvad jeg har sagt.“ Og det Samme siger han jo os endnu. Thi vi have jo dog intet andet Vidnesbyrd om Herren og hans Lærdom, end det, der er os overantvordet af dem, som fra Begyndelsen vare Dienvidner og Ordets Tienere, eller af dem, som af Disse havde nøie udforsket Alt forfra²⁾). Christi Aabenbarrelse vilde have været forgieves, dersom der ikke havde været troe Vidner, som, medens de vare tilstede, forkyndte, hvad han havde talet til dem, og som havde gjort sig Glid for, at vi ogsaa efter deres Bortgang altid kunde have, hvad der kan kalde os det i Erindring, som Herren havde aabenbaret dem³⁾), som havde optegnet alt det Væsentlige deraf i hellige Skrivter. Der, i de hellige Skrivter, have vi det faste Vidnesbyrd; saalænge vi blive ved dem, da blive vi i Herrens Ord; hvad vi lægge til, tale vi af vort Eget. Thi siger ikke, at Herren kan have sagt sine Disciple Meget, som han ikke fandt for godt at aabenbare for Verden; han siger jo selv: „Jeg har Intet talet i Lærdom.“ Vel har Guds Rige Hemmeligheder, men i

¹⁾ Joh. 5, 31.

²⁾ Luk. 1, 2. 3.

³⁾ 2 Petr. 1, 15.

Christo ere de aabenbarede; ogsaa derfor kom Guds Gensbaarne til Verden, at han skulde oplyse Alle om Deelagtigheden i den Hemmelighed, som fra Verdens Begyndelse har været skjult i Gud ¹⁾, og han har aabenbaret det for alle Tider og Slægter; „han har Intet talet i Løndom.“

Den Herre Jesum Christum, som han er aabenbaret i Verden, som hans troe Vidner have seet ham med deres Dine, hørt ham med deres Dren ²⁾, og derefter fremstillet ham som malet for vore Dine ³⁾: Ham skulle vi holde fast ved, Ham skulle vi bekiende, for os selv og for Verden. Derom paaminder os denne Tiid i vor Kirke, derom paaminder os med særdeles Alvor den Fortælling, som i Dag er for os. Thi Enhver, som med Andagt læser eller hører den, vil jo ogsaa i nær Forbindelse ledes til at betænke Herrens os Alle velbekiendte Ord:

Hvo som skammer sig ved mig og mine Ord iblandt denne vanartige og syndige Slægt, ved ham skal og Menneskens Son skamme sig, naar han kommer i sin Faders Herlighed med de hellige Engle ⁴⁾.

Disse Ord ville vi derfor nu under Guds Bistand tage til alvorlig og frugtbar Overveielse.

Den Fortælling, som er for os, viser os jo klarligen, hvorledes det gaaer til, at et Menneske forledes til at skamme sig ved sin Herre og Frelser. Den fører os vel hen til andre Steder og Tider, til andre Omgivelser, men naar vi ret betænke den, ville vi erkiende, at denne Fristelse dog

¹⁾ Eph. 3, 9.

²⁾ 1 Joh. 1, 1.

³⁾ Gal. 3, 1.

⁴⁾ Marc. 8, 38.

i sit Bæsen ikke er anderledes, end den, der ogsaa kan møde os, naar vi nu strax atter herfra gaae ud i Verden. Thi her vi ses os ikke den store og herlige Apostel, som han var, da han havde omvendt sig og kunde styrke sine Brødre ¹⁾, vi see ham ikke i hans særegne Embede, hvor menige Christne ikke have Rald eller Gyne til at følge ham, da han førte Hyrdestaven og vogtede Herrens Giord, heller ikke som han var, da han var bleven gammel, og maatte udrække sine Hænder, og en Anden bandt op om ham, og førte ham, hvorhen han ikke vilde, ikke i den Død, med hvilken han siden skulde herliggiøre Gud ²⁾. Vi see et svagt Menneſte, som En af os Andre, og den Skiebne, der nu truede ham, var ikke haardere, end den, der endnu kan true os Alle. I dette Dieblif svævede det blodige Sværd ikke over hans Hoved; var det end blevet bekiendt, at han var En af Jesu Disciple, man vilde ikke have lagt Haand paa ham, thi endnu paa den Tiid bekymrede de Ypperstepræster sig ikke om at gribe Disciplene, det tykkedes dem nok, at eet Menneſte døde for Folket ³⁾. Men var det blevet kundbart, at han havde været med Jesu den Galilæer, da vilde vistnok Svendene og Tienerne, som stode hos ham om Ilden, have spottet og haanet ham: See din Herre og Meſter, hvor deiligt opbygger han Templet ⁴⁾, og opretter Israels Rige! Ak! Beder havde ogsaa været blandt dem, der haabede, at Denne skulde forløse Israel ⁵⁾, han havde forladt alle Ting for at følge ham, han havde seet hans mægtige Gierninger, han havde været med ham paa det hellige

¹⁾ Luk. 22, 32.

²⁾ Joh. 21, 17 ff.

³⁾ Joh. 11, 50.

⁴⁾ Matth. 27, 40.

⁵⁾ Luk. 24, 21.

Bierg, da han fik Ære og Hæder af Gud Fader, og Røsten hørtes fra den majestætiske Herlighed ¹⁾); endnu da Peter greb Sværdet for at modsætte sig de Ypperstepræsters Tienere, havde han sikkert ventet, at Gud vilde sende sine himmelske Hærskarer for at udfrie den elskelige Søn, i hvem han havde Velbehagelighed. Og nu saae han sin Herre i den dybeste Fornedrelse — Ingen af Jordens Herlige har været fornedret, som han var det i denne Stund; da vaklede først hans Hjerte, og, efterdi fra Hjertet udgaaer Livet ²⁾, saa formørkedes hans Forstand, saa besmittedes hans Liv med en Fornegtelse, han skammede sig ved en saadan Herre: „Jeg kender ham ikke, jeg forstaaer ikke hvad du mener“.

Der kom snart efter Tider — de vare ikke korte eller lette — da denne Apostel, da alle Jesu Befiendere skulde fristes i langt forfærdeligere Prøver; den Tid kom, da hvo som ihjelslog dem, meente, at han viste Gud en Dyrkelse dermed ³⁾, da de ikke blot med deres Blod skulde besegle deres Vidnesbyrd — dette var maaskee det Mindre, thi Dødens Dieblif svinder snart hen — men da de i grusom og lang Marter — vi gysse tilbage, naar vi blot høre Skildringen deraf — bleve forsøgte, om de vilde blive den Herre troe, som gav sig selv hen for dem. I disse Rædsler vare der de, som forsagede, som med sfielvende Læber fornegtede den Herre, som dem købte; ah! iblandt Disse vare der sikkert Mange, som siden bare Bevidstheden om deres Brøde om med sig i sønderknuste Hjertes, hvem det idelig var, som om Herren vendte sig og saae paa dem, som da man-

¹⁾ 2 Petr. 1, 17. 18. ²⁾ Ordsp. 4, 23. ³⁾ Joh. 16, 2.

gen Gang gif hen i Stilhed, og græd bitterlig. O, ogsaa vi have Taarer for deres Bøe, vi have ingen Ret til at kaste den første Steen, thi Ingen af os blev forsøgt indtil Blodet ¹⁾ og legemlige Piinsler, og Christi Kirke, blandt hvis Pillere den Apostel er, som ogsaa havde sin Svagheds Time, skal ikke fordømme dem, men overlade Dommen til Herren, som kiender Hierterne, og som ikke vil nogen Synners Død, men at han omvender sig, saa han maa leve ²⁾. Derimod skal Kirken formane Enhver til at styrke sig selv mod alle Prøver ved Tro og Bøn, og at styrke sine Brødre. Der vare ogsaa i alle Forsølgelsernes Tider Mange, som bleve styrkede, som ikke frygtede for dem, der kunde ihjelslaae Legemet, men ikke havde Magt over Sielen ³⁾, som ærede Gud i deres Død, som forhen i deres Liv; Mange af disse lyse endnu frem for de følgende Tider til Efterfølgelse, Manges Navne ere ogsaa forglemte paa Jorden, men de ere skrevne i Livets Bog. Ja stundom strømmede de selv frivilligen til, de agtede ikke den nærværende Verd, de offrede gierne deres Legeme i Piinsler og Død, for at Sielen kunde vorde frelst. Men er det ikke, som var der en Marter, der er de fleste Mennecker endnu frygteligere end Alt, hvad Legemet kan lide? Der ere Tider, i hvilke Troen er bleven svag og Kierligheden kold, da de ere blevene Mange, som vende sig fra Herren og hans Ord, og ikke kunne fordrage den sunde Lærdom ⁴⁾. Hvor gierne vilde de udrydde den af Andres Hierter, som de have udryddet den af deres egne! Men deres Baaben ere ikke Sværd eller Baal, de berede heller ikke Piinsler for

¹⁾ Hebr. 12, 4.

²⁾ Ezech. 33, 11.

³⁾ Matth. 10, 28.

⁴⁾ 1 Tim. 4, 3.

Legemet, derimod hvæsse de Hadets og Spottens og Forhaanelsens Bile, og disse synes Tidens Børn saa frygtelige, at de for alle Ting mene at maatte undsløye dem.

„Hvo som skammer sig ved mig og mine Ord iblandt denne vanartige Slægt“, sagde Herren i hine Dage, da han vandrede blandt Menneskens Børn. Vi kunne ikke veie Tiderne mod hverandre, men vi kiende den Tiid, i hvilken det er os beskiftet at leve, og er den da bedre end den, som forskød den Hellige? Ja, min Tilhører! jeg spørger dig efter din Erfaring, i din Samvittighed: Behager den Slægt dig, som nu fylder Jorden? Har du ikke seet den, baade trodsig og forsagt, at gribe og at slippe, saa vankelmødigt, som et Rør, der bevæges hid og did af Vinden? hørt dens Meninger og Domme, som et Mundsveir, hvilket Luften snart adspredet? Er den bedre end den Slægt, som i hine Tider skareviis trængte sig sammen om Herren for at høre de livsalige Ord, der udgik af hans Mund ¹⁾, som den ene Dag hængte ved ham, saa at de Dverste ikke vovede at lægge Haand paa ham ²⁾, og saa Dage efter raabte: Korsfæst, korsfæst ³⁾? Det siges i Apostlernes Gierninger om hiin Grækeres berømte Stad, at dens Indvaanere og de Fremmede, som opholdt sig der, ikke gave sig af med Andet, end at sige eller høre Nytt ⁴⁾; men er det ikke, som om denne Athenens Aand var gaaet ud at forføre den ganske Verden? Thi Nytt, og altid Nytt, er det, hvorefter Tidens Børn hige; i Bevægelsesnes Strøm ville de kaste sig, indtil den bærer dem selv hen i det Alt opslugende Svælg;

¹⁾ Luk. 4, 22.

²⁾ Luk. 19, 48.

³⁾ Luk. 23, 21.

⁴⁾ Ap. G. 17, 21.

hvad de forrige Tider vandt, Fædrenes Blisdom, Fædrenes Tro, skal ikke klares og udvikles — som det stedse bør skee, thi den hellige Spire, som er nedlagt, skal stedse vore en guddommelig Vært ¹⁾ — men affkaffes, at Pladsen kan være aaben for det ganske Nye, hvorpaa Alle vie, men om hvilket Ingen veed, hvorfra det skal komme. Og til denne Slægt vil du give dit Inderste til Priis, i dens Hvirvel vil du søge din Fred? Dog Fred har den ikke, og giver den ikke, men i dens Hvirvel vil du søge Erstatning for din Siels tabte Fred! for denne Slægt vil du skamme dig ved Herren og hans Ord! O, jeg mener det sandelig ikke, at Enhver skal træde frem og prædike Bod og Omvendelse, at Noget skal drage Mængdens Dine til sig ved at raabe: Herre, Herre! Er din Tro kun et Indbildningens Spil, kun en Sybselsættelse for ørkesløse Tanker, har du kun antaget den, fordi det saaledes var Skik hos de Andre, blandt hvilke du levede: da kast den bort med det Klædebon, der ikke mere er efter de Andres Skik. Men er du i Alvor og Sandhed af Jesu Disciple, har du erfaret, at hos Ham er det godt at være, har du lædsket dig af hans rige, udtømmelige Kilder, da skam dig ikke derved, ikke ved hans Navn, ikke ved hans Ord, ikke ved hans Ihukommelse; søg ikke forsængeligen, at Verden skal vide det, men skam dig ikke heller, dersom al Verden vidste det, at du agter Alt for Tab mod Christi Jesu din Herres Kundskabs Ypperlighed, at du vilde lide Tab paa Alt, naar du blot kan vinde Christum, og findes i ham ²⁾.

„Hvo som skammer sig ved mig og mine Ord, ved ham skal og Menneffens Søn skamme sig, naar han kommer i

¹⁾ Kol. 2, 19.

²⁾ Phil. 3, 8. 9.

sin Faders Herlighed." Disse Ord vise ud i det Tilkom-
mende, fiernere eller nærmere — hvo veed det? — men de
sige os, hvad denne Slægt saa nødig hører, at der ogsaa
er et Ansvar for Troen, om du bevarede den, eller fornæg-
tede den. Her begiere Menneskene Regnskab om tusinde
Ting, men i det troende Hiertes Hemmelighed kunne og
skulle de ikke trænge ind; der er et Forhold mellem Herren
og hans Huses Egne, som er skjult for de Uindviedes Dine.
Men engang skal der spørges dig — dog, Herren behøver
ikke at spørge, hans altseende Die giennemskuer Hierter og
Nyrrer — engang skal du gjøre Regnskab, om du agtede
det Hellige eller forsmaaede det, om du bevarede eller for-
kastede det, om du vilde være Herrens Frigivne eller Men-
nerskers Træl¹⁾, om du agtede Menneskenes Vre hviest,
eller den Roes at være tro.

Dog ønskede jeg ikke blot at føre Tankerne ud i det
Fierne, ikke ligesom at skrække Menneskene til en udvortes
Bekjendelse ved den Frygt, at Han, hvem vi kalde vor
Troes Begynder og Fuldkommer²⁾, maaskee virkelig kunde
aabenbares. De Ord, hvilke Herren talede over dem, som
bekjende ham, og dem, som skamme sig ved ham, finde de-
res Anvendelse, deres Dpsyldelse allerede i den Tid, som
nu er. Thi Enhver, som har følt Betydningen af Pauli
Ord: I Christo Jesu have vi Frimodighed og Adgang med
Tillid ved Troen paa ham³⁾; Enhver, der med Johannes
har sagt: Vi have en Talsmand hos Faderen, Jesum Chri-
stum den Retfærdige⁴⁾, har ogsaa ofte, naar han i ud-

¹⁾ 1 Kor. 7, 22, 23. ²⁾ Hebr. 12, 2. ³⁾ Eph. 3, 12.

⁴⁾ 1 Joh. 2, 1.

vortes og indvortes Nød streeb Troens gode Striid ¹⁾, og alvorligen søgte Seier over Synd og Sorg, talt med sin Frelser og sagt: Herre, skam dig ikke ved din Tiener, men før min Bøn, min Klage, mit Hiertes dybe Suk frem for din himmelske Fader! O, i saadanne Timer lyder allerede i det Liv, som nu er, over den Bedende, baade det forfærdende Ord: Hvo som skammer sig ved mig for Menneffene, ved ham vil ogsaa jeg skamme mig; og det saa usigelig trøstende Ord: Hvo som bekiender mig, ham vil ogsaa jeg bekiende ²⁾.

O Herre! send os din Aand, at den maa hellige vore Hierter i din Sandhed, at den maa lære os at bekiende dig, som du vil bekiendes, i Ord, i Gierning, af et oprigtigt Hierte, med tro Bestandighed under alle Livets forskiellige Skiebner, under alle Menneffenes skiftende Meninger! Da skal du ogsaa bekiende os for din himmelske Fader, vi skulle faae hvad vi bede, og i Tiid og Evighed erfare, at saa mange som Guds Forjættelser ere, ere de i dig Ja, og i dig Amen ³⁾!

¹⁾ 1 Tim. 6, 12.

²⁾ Matth. 10, 32.

³⁾ 2 Cor. 1, 20.

VI.

Hvad vil du ved Jesu Kors?

Paa Palme-Søndag.

Du, som kom at søge det Fortabte, Herre og Frelser! vi søge ogsaa dig. Og du er visseligen ikke langt fra Enhver af os; men giv os i de Dage, hvilke vi nu med høitideligt Alvor hellige til din Ihukommelse, ret levende at fornemme dine Lidelsers Samfund og din Opstandelses Kraft¹⁾, at du for Enhver af os maa aabenbares forsonende, helligende, trøstende, som du vilde være det for den ganske Verden! Amen.

Epistel: Phil. 2, 5—11.

Seethvert Menneskes Liv komme der dog jævnlig stille Timer; hvad enten de ere tierkomne, eller de paaatrænge sig ham imod hans Villie, de komme dog, og det beroer da paa Mennesket selv, om han vil nytte deres Stilhed som et af de vigtigste Midler til Sielens Vel, eller fylde ogsaa disse Timer kun med forsængelige Tanker. Nu begynder en „stille Uge“. Den kaldes saa, ikke fordi alt Arbeide i den skulde hvile, men fordi Forlystelsernes Larm i den skal tie, fordi i den ogsaa Arbeidet afbrydes ved tvende Dage, der dog ikke have Præget af Kirkens Fester, men ere

¹⁾ Phil. 3, 10.

indviiede til, at i deres Stilhed de alvorligste Tanker skulle boe.

Paa disse Dage ville ogsaa de Christne i større Antal end sædvanligt forsamles i Helligdommene; ogsaa Mængden, der ellers ikke agter paa den Indbydelse, som derfra lyder til ham, vil paa disse Dage følge den; og om Alle, som saaledes komme tilstede, kunne vi sige, at de just i disse Dage samles om vor Herres Jesu Christi Kors, thi derhen er det at alle Tanker skulle vende sig. Til eet Maal ville saaledes Alle stunde, fra hvor forskiellige Veie de end komme. Der er Den, som kommer fra de ham paalagte Arbeiders mangehaande Møie og mangehaande Tanker, og vi gaae nu ikke i Rette med ham, om han betragtede sit Arbeide som en Tieneste, han var Gud og Menneker skyldig, om han ved Bestandighed i god Gierning søgte Ære og Hæder og Uforfrænkighed ¹⁾, eller det kun var ham en forhadet Byrde, som alene Nødvendigheden tvang ham at bære, eller han forvaltede sit Embede kun i Uergerighedens eller Beneggerighedens Tieneste, saa at selv Arbeidet for ham kun hørte til Verdens forsængelige Væsen. Der er maaskee Den, som kommer hid fra den Forlystelsesnes brusende Strøm, som nu et Dieblif er standset, og vi spørge ham nu ikke, om han deri kun søgte uskyldig Opmuntring, om den saakaldte Forlystelse endog maaskee kun var ham en Plage, som han ikke kunde undrage sig, eller om det var den, der gav Livet Værd for ham, og han intet Andet havde at glæde sig ved i Verden. Der er Den, som ikke kommer hid fra Livets Lyst, men kun fra dets Befymringer og Sorger, og vi

¹⁾ Rom. 2, 7.

spørge ham nu ikke, om han selv skabte, selv nærede dem, og hvorledes han stræbte at bære og at overvinde dem. Kommer kun hid I Alle, som arbeide og ere besværede, ogsaa I, som ikke arbeide og ikke ere besværede, vi lukke ikke til for Eder, men vi byde Eder Alle vort Velkommen, thi I kom jo dog af Eders frie Villie, og fra Eders forskjellige Veie stundede I dog til det samme Maal, som vi, vilde samle Eder om Herrens Kors.

Det er vel endnu ikke den Dag, paa hvilken Korset blev opreist, men det er den, fra hvilken Ugen begynder, i hvilken vi særdeles opfordres til at samles derom, som om Forenings-Mærket for alle dem, der ville kalde sig Christne. Enhver af disse, Enhver, som i disse Dage vil samle sig med os i vor Helligdom, indbyder jeg til for sig selv klarligen at giøre sig Rede for det Spørgsmaal:

Hvad vil du ved Jesu Kors?

Jeg skal besvare det for mine Tilhørere, som jeg har besvaret det for mig selv.

1. Jeg gaaer til min Herres Kors, fordi det er det trøsteligste, glædeligste Tegn, jeg har seet paa Jorden, Jordens skønneste Smykke.

Forunderligt nok! der var en Tiid, da Korset var Menneskene det Forsmædeligste, fra hvis Syn, fra hvis blotte Navn Enhver vendte sig bort med Afsky. Det var Hans dybeste Fornedrelse, som skulde give sig hen, for at han kunde samle de adspredte Guds Børn til een Hob ¹⁾, forene alle Slægter til eet Legeme, under eet Hoved ²⁾, det var hans dybeste Fornedrelse, at han maatte blive lydig indtil

¹⁾ Joh. 11, 52.

²⁾ Eph. 1, 10.

Korsets Død; og vi kunde betragte Korset som et Vidne imod Jordens Slægter, thi han kom til sit Eget, og hans Egne annammede ham ikke¹⁾, han kom, den ene Retfærdige blandt de Uretfærdige, og de korsfæstede ham med ugudelige Hænder²⁾. Men saaledes vilde han selv ikke, at vi skulde betragte det; han har bedet: forlad dem, thi de vide ikke hvad de gjøre³⁾, han har sonet ogsaa for deres Synd, idet han blev lydlig indtil Korsets Død. Ikke som et Vidne mod Verden vilde han, at vi skulde betragte Korset, men som et Vidne om Guds Naade, thi ligesom Gud derefter — som det hedder i vor Text — har høit ophøiet ham, og givet ham et Navn, som er over alle Navne, saaledes har Han ogsaa ophøiet sit Kors, og givet det en Hæder, som er over enhver Hæder, saa at, dersom vi tænke os det bort, Jorden vilde være øde og tom. Vi have ofte forestillet, hvor sørgelig et Lands Udseende vilde være, om der end var Agrenes Fylde og Boligernes Bequemmelighed og Pragt, men Diet ingensteds kunde hvile paa en Helligdom, Kirkerne ikke hævdede deres Taarne fra de stille Marker og over de vrimsende Stæder. Men atter, hvor tom vilde en Kirke synes os, dersom der i den Intet var, som ogsaa synligen mindede om den Korsfæstede! Vi pryde vore Kirker med mange Afbildninger, som fremstille Herren i hans Livs forskellige Optrin, og vi gjøre vel, thi al Konst, som alt Vidskab, skal træde i det Helliges Tjeneste, og enhver af disse Afbildninger kan vække fromme Tanker, og hver paa sin Naade føre vort Sind hen til det Gne, hvori alle Tanker skulde samles. Men i disse Dage i det Mindste er ingen Kirkens

¹⁾ Joh. 1, 11.

²⁾ Ap. G. 2, 23.

³⁾ Luk. 23, 34.

Brydelse mig saa kier, som det Kors, der her ¹⁾ staaer over vort Alter; og paa enhver Dag er ingen Jordens Brydelse mig saa dyrebar, som det Kors, der bar Verdens Frelser. Ja, Andægtige Tilhørere, hvor øde og tom vilde den hele Jord være, dersom det Kors paa Golgatha ikke var! Herren har selv, ved at tale om sin Fuldendelse, ledet vor Tanke hen til den Drk, hvorigiennem Moses førte sit gienstridige Folk, og til de Plager, der ramte dem som Himmels Straffe. Forestille vi os da hiin Drk, og deri det tallose Folk, og mellem det de giftige Slinger, som søge deres Bytte, og alle dem, hvilke Biddet saarede, i hvis Aarer Giften brændte, som vaandede sig i den rædselsfulde Døds Smerter: da have vi et Billede, fra hvilket Vi og Tanke vender sig bort med Forsærdelse. Men see vi da derimellem Guds store Prophet, efter Guds Befaling og Forjættelse opreisende Kobberslangen, at hver Den, som saae derhen, skulde helbredes og leve ²⁾, da forvandler Billedet sig til et mildt og velgiørende, fordi vi mellem Rædserne see Guds Naades Tegn, forsonende, lægende, stærkere end alle Slangers Gift. Saaledes, naar jeg i den stille Time seer ud over Jorden, ah! hvor skulde jeg finde Ord til at beskrive al Menneskens Synd og Jammer? Men fra alt det, som jeg vilde, at mit Die ikke havde seet, mit Ore ikke hørt, vender jeg mit Blik hen til det Kors, paa hvilket den store Menneskens Son blev ophængt, paa det hver Den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv ³⁾; og dette Naadens og Forsoningens Tegn, ikke som

¹⁾ i Christiansborg Slotskirke.

²⁾ 4 Mose B. 21, 6 ff.

³⁾ Joh. 3, 14, 15.

hidset for et enkelt Folk og en enkelt Tid, men for alle Slægter og alle Tider, hvor er det dyrebart fremfor alle Jordens Skatte, alle dens Herligheder, al dens Wiisdom og Konst! Alt hvad jeg ellers fandt og vandt i Verden, er dog skrøbeligt, behestet med Forfrænkkeligheden, endog det Edleste var ikke ædelt, havde intet sandt Værd, dersom det ikke var sammenheftet med ham, som var og er og bliver, var forklaret ved hans Korsens Glands. Derfor siger Apostelen: Det være langt fra mig at rose mig uden af vor Herres Jesu Christi Kors, formedelst hvem Verden er mig forsfæstet og jeg Verden ¹⁾.

2. Fra Jesu Kors lyder det endnu: Kommer hid til mig, Alle, som arbeide og ere besværede, og jeg vil give Eder Hvile ²⁾. Saa komme de da og, saa Mange, som høre efter denne Røst, saa Mange, hvilke Verden ikke kan trøste; de komme med deres forskiellige Byrder. Der er Den, hvem Kronen trykker, og Den, hvem Trælle-Naget, Den, om hvem det er Alle vittterligt, at han har en svær Byrde at bære i denne Verden, og Den, som kun selv veed, hvad han maa bære, Den, hvem Mængden deeltagende omringer, og beder for ham, at han maa hjælpes, og Den, der kommer ene og forladt, og sukker, at der er Ingen, som agter paa hans Nød. Saaledes synes det mig, at jeg seer den hele Skare af fromme Korsdragere, som komme hid ad deres forskiellige Veie; der tør de et Dieblif lægge det Kors, de have at bære, og see op til Herrens Kors. Du har da ogsaa, o Herre! baaret dit Kors i denne Verden,

¹⁾ Gal. 6, 14.

²⁾ Matth. 11, 28.

og det var vel tungere end vort, thi vi segnede dog endnu ikke under Byrden, vi have ikke vædet vort Kors med vort Blod. Du kan vel have Medlidenhed med vore Skrøbeligheder, efterdi du selv blev forsøgt i alle Ting, ligesom vi ¹⁾); dog, skøndt dig er given al Magt i Himmelen og paa Jorden, lover du os ikke, at du vil tage os Korset af; tværtimod siger du os: Hvo som ikke tager sit Kors og følger efter mig, er mig ikke værd ²⁾); ja du synes endog at lægge en ny Byrde paa os til alle de øvrige: Tager mit Nag paa Eder ³⁾! O, men dit Nag er gavnligt, og din Byrde er let; vi skulle lære af dig at være sagtmødige og ydmyge af Hiertet, og derved er det at vi skulle finde Hvile for vore Siele. Ja sandelig, midt i al Trængsel og Gienvordighed kunne dog vore Siele finde Hvile, naar vi ikkun kunne lære, hvad der er saa svært at lære, men som dog gjør vort Liv saa let, naar vi have lært det, lære at være sagtmødige og ydmyge af Hiertet. Men ogsaa derfor er det at vi gaae til Jesu Kors, for at vi skulle lære dette af ham, vor rette, vor eneste Mester. Discipelen er ikke over sin Mester ⁴⁾), og dersom da Han, som var i Guds Skikkelse, ikke brugte sin Magt, sin Herlighed for at røve til sig, at tilegne sig Noget for sig selv, men tværtimod forringede, opoffrede sig selv, tog en Tieners Skikkelse paa: kan da du ikke og, dersom det er Guds Villie, tage en Tieners Skikkelse paa? kan, skal du ikke tvinge det opbrusende, hovmodige Hierte i dit Bryst, og selv om det er dine Tieners Time og Mørkets Magt ⁵⁾), sige: Skal jeg ikke drikke den

¹⁾ Hebr. 4, 15.

²⁾ Matth. 10, 38.

³⁾ Matth. 11, 29. 30.

⁴⁾ Matth. 10, 24.

⁵⁾ Luf. 22, 53.

Kalk, som min himmelske Fader har givet mig ¹⁾? O, hvor alvorligen, hvor indtrængende lyder det dog fra Jesu Kors: Det samme Sind være i Eder, som og var i Christo Jesu!

3. Men hvorledes kunde vi tale om de Byrder, hvor- med de besværede Menneſker gaae til Herrens Kors, og forbigaae Syndens Byrde? Den trykker dog saa svært, og den er saa sørgelig, thi den besværede Samvittighed siger Menneſket: den Byrde bærer du kun ved din egen Skyld. Men hvor sørgeligt det endog er, naar vi see Menneſker faaledes besværede, o da er det dog en Glæde, at der er en Bei, som den angrende Synder tør gaae. Maaskee er der ingen Bei aaben for ham til Menneſkers Forbarmelse, thi vi tale ikke blot om de Straffe, som den borgerlige Retfærdighed tilkiender; disse kan den igien borttage, naar deres Tiid er til Ende, eller deres Hensigt er naaet; men der er en Straf i Medmenneſkers Dom og Mening, og hvor ofte er det ikke, som om der Naadens Dør var ganske tilluffet, som om Intet kunde glemmes, forsones, tilgives. O du, som priser dig lykſalig, at du ikke er som En af disse, at du ikke har nødig at gaae den tunge Bei for at bekiende dine Synder, at falde ydmyg ned og ſige: Jeg har syndet imod Gud og Menneſker, og er ikke værd nogenſinde atter at tælles blandt de Retfærdige; kan du dog ikke glæde dig, at denne, viſſeligen tunge, Bei er aaben for de Bødfærdige, at der er Den, som har Magt til at forlade Synderne paa Jorden ²⁾, som ikke har negtet det, naar Verdens Retfærdige bebreidende ſagde: Denne annammer Syndere ³⁾? Han lader endnu den troværdige Tale forkynde, som vel er værd

¹⁾ Joh. 18, 11.

²⁾ Matth. 9, 6.

³⁾ Luk. 15, 2.

at annammes, at han er kommen for at gjøre Syndere salige ¹⁾. Og hvorfra skulde denne Forkyndelse høres klarere, fastere, med mere uroffelig Befegling, end fra det Kors, hvor han bar al Verdens Synd, hvor han lod sit Blod udgydes for de Mange til Syndernes Forladelse ²⁾? O, dersom du endog ikke mener, at du selv i dette Niemed behøver at gaae hen til Korset, da glæd dig, naar du seer Den, der saaledes gaaer derhen for at finde Lægedom for et sønderknust Hierte, Den, til hvem vi tør troe, at den Korsfæstede vil sige: Jeg fordømmer dig ikke; gaa bort, og synd ikke mere ³⁾! Men er det da virkelig saa, at vi kunne staae rolige ved Siden af den Bei, som fører til Jesu Kors, og see paa, hvorledes de Andre gaae derhen med deres Synders tunge Byrde, og lægge den ved Korsets Fod, og vende trøstede tilbage? Jeg vil og kan og skal ikke trænge ind i det Skiulte og randsage, hvad der var i dig, som maa flye Dagens Lys; lad det være, at du har bevaret Sædernes Reenhed og holdt Budene tro fra din Ungdom af ⁴⁾; men har du da ogsaa alvorligen, redeligen forsket efter Guds Lovs hele Betydning, saa du har udfundet, hvor Grændsen er mellem det, den forbyder, og det, den tillader? Har du det ikke, er det da en ringe Synd, at du var saa ligegyldig, saa du ei engang bekymrede dig om Ret og Uret, men i dit Livs daglige Gang gif frem, som dit Hierte tilskyndede dig? Men har du forsket derefter, har du da fundet den Grændse, hvor du turde sige, at der endtes din Kraft og Evne og den dig forundte Beleilighed, saa, naar du Intet udrettede

¹⁾ 1 Tim. 1, 15.

²⁾ Matth. 26, 25.

³⁾ Joh. 8, 11.

⁴⁾ Matth. 19, 20.

derover, da var det ikke Ladhed og Feighed, der holdt dig tilbage? Har du fundet Grændsen, hvor det var dig tilladt at overgive dig til Hvile, Adspredelse, Dymuntring, og Intet mere kunde fordres af dig? Har du fundet Grændsen, hvor du skulde tale, og hvor tie, hvor du skulde fortrønes og gaae frem med Strengthed, og hvor du turde bære over og tilgive, Grændsen, hvor du turde negte den Trængende din Bistand, saa at det Dyrige kun var for dig og Dine? Har du i dit Jnderste fundet Grændsen mellem det Edle og Uedle, det Rene og Urene, saa du kunde sige, at det Egennyttige, det Forsængelige, det Hovmodige, det kiendte du strax, saasnart det begyndte at trænge sig frem, og gvalte og forjog det? Ak, med Alvor og utrættelig Iliid har jeg søgt, søger jeg endnu den Grændse, men med Visshed har jeg kun fundet dette, at skjøndt Mennesket aldrig tør aflade at stræbe efter at kiende Lovens Fordring altid klarere, og følge den altid villigere, og han ingen Fortrøstning kunde have, dersom han aflod dermed, saa retfærdiggjøres dog intet Menneske af Lovens Gierning¹⁾; og hvor gierne vilde jeg have min Plads ved den Synderindes Side, om hvem Herren sagde: Hendes mange Synder ere hende forladne, thi hun elskede meget²⁾ — ikke nok, ikke af sin ganske Siel og af al sin Styrke, thi da havde hun opfyldt Loven — men hun elskede meget.

4. Det er de Dage i Kirkens Aar, som ret egentlig ere bestemte til, at vi paa dem skulle forkynde Herrens Død, at vi med hverandre skulle gaae til Jesu Kors. Men dette gjøre vi ikke, for at vi paa de bestemte Dage skulde ligesom

¹⁾ Gal. 2, 16.

²⁾ Luk. 7, 47.

betale en Gield, og da lade disse Forestillinger fortrænges af andre, indtil atter en særdeles Foranledning fremkalder dem. Nei, vi helligholde disse Dage, for at de Forestillinger, Følelser, Tanker, som derved blive levende, skulle indprente sig i Sindet, saa at vi kunne vorde ret fortrolige med dem, og at vi hver Dag have dem nær under Alt, hvad der bevæger vort Sind. Hver Dag, naar Verden bliver os øde og tom, ulystelig at skue, og vi neppe vide, om det stunder til Undergang eller til Frelse, ville vi gaae til Jesu Kors, og der ville vi sige: Saa har Gud elsket Verden, at han gav sin eenbaarne Søn ¹⁾. Hver Gang Korset trykker os haardt, og vi fristes til at forsage eller at gaae irette, og søge at undflye det, som vi bedst kunne, ville vi gaae til Jesu Kors, og lære at være sagtmodige og ydmyge af Hjertet. Hver Gang vi hovmødes og trøste paa os selv, at vi ere retfærdige ²⁾, eller paa den anden Side, hver Gang vi fristes til at opgive Haabet og Troen, og vor Siels Fiende vil indbilde os, at det ikke nytter, at vi stride, thi vor Synd er større, end at den kan bæres ³⁾, ville vi gaae til Jesu Kors, og paany føle den salige Forvisning, at Mennesket retfærdiggjøres ved Jesu Christi Tro ⁴⁾, ved den sande levende Tro, at der ingen Fordømmelse er for dem, som ere i Christo Jesu ⁵⁾.

Saaledes skal paa hver Livets Dag, saaledes da ogsaa paa Livets sidste Dag, Herrens Kors opløfte os over Trængsel, Synd, Død og Forfrænkelse. Der er en Digtning, hvori det forestilles, at en Ulykkelig, jaget om i For-

¹⁾ Joh. 3, 16.

²⁾ Luk. 18, 9.

³⁾ 1 Mos. 22, 4, 13.

⁴⁾ Gal. 2, 16.

⁵⁾ Rom. 8, 1.

færdelse over den egne Brøde, i Stræk for den fra Men-
nesker truende Straf, flyede hen til Herrens Kors, omfat-
tede det med brændende Kierlighed, og at Korset da opløs-
tede sig med hende fra al Jordens Besmittelse, Nød og For-
følgelse, og bar hende frelst til de Egne, hvor der er Lys
og Frihed og Fred. Det er en Digtning; som Tegn og
Under skeer det ikke i den synlige Verden; men i den usyn-
lige, i Aandens Verden skeer det; der, Herre! hæver dit
Kors sig med dem, der omfatte det og dig i oprigtig Kier-
lighed og levende Tro, og paaskionne, hvad det er, at du,
som var i Guds Skikkelse, forringede dig selv, og tog en
Tieners Skikkelse paa, og blev lydlig indtil Døden, ja Kor-
sets Død — hæver sig med dem op til de Egne, hvor Gud
har høit ophøiet dig over Jordens Synd og Jordens Dval.

D lad aldrig nogenfinde
Korsets Træ mig gaae af Minde,
Som dig, Frelsens Fyrste! bar;
Men lad Kors og Død og Smerte
Tale, raabe i mit Hierte,
Hvad min Frelse kostet har! — Amen.

VII.

Jeg har det Haab til Gud, at de Dodes
Opstandelse forestaaer, baade de Ret-
færdiges og de Uretfærdiges.

Paa første Paaskedag, ved Aftensang.

Vor Herre Jesus Christus, og vor Gud og Fader, som
os har elsket, og givet os en evig Trøst og et godt Haab i
Naade, han trøste vore Hjerter, og styrke os i al god Tale
og Sierning ¹⁾! Amen.

Epistel: 1 Kor. 5, 7. 8.

Paaskefestens Morgen er bestemt til, at paa den Evan-
geliet om Herrens Opstandelse atter skal lyde over den
ganske Jord, over alle Glædens og alle Sorgens Boliger,
ogfaa over alle de Dodes Boliger, at ogsaa deres Legemer
skulle hvile i Haab ²⁾, og de, der staae ved Graven, ikke
skulle sørge som de, der ikke have Haab ³⁾. Men efterdi
alt Guds Ord ogsaa skal nyttes til Rettelse, til Optugtelse
i Retfærdighed ⁴⁾, saa vil vor forelæste Text føre Paaske-
festens store Betydning ind i Hjertet og Livet, at — som

¹⁾ 2 Theesf. 2, 16. 17. ²⁾ Ap. G. 2, 26. ³⁾ 1 Theesf. 4, 13.

⁴⁾ 2 Tim. 3, 16.

det hedder i en gammel Formaning — hver Mand maatte forbedres deraf.

Apostelen skrev uden Tvivl sit Brev i den jødiske Paaskefest's Dage, derfor laaner han sit Udtryk fra den. Vi vide, at den Lov, som foreskrev Folket de udvortes Skikke, der skulde holde det sammen, havde, til Grundring om Folkets vidunderlige Befrielse fra Ægyptens Trældom og hvad derved var foregaaet, foreskrevet, at fra Festens første Dag skulde Alle i Folket ophøre med at bruge Suurdei i deres Huse; ja saa streng var Loven, med Hensyn til at holde dette Folk affondret fra Jordens øvrige Folkedrag, at den bød, at hver Den, som fra den første til den syvende Dag aad syret Brød, skulde udryddes af Israel¹⁾. Dette blev da ogsaa paa det Strengeste iagttaget; Enhver skaffede Suurdeien fra de forrige Dage bort, og dersom Noget havde beholdt Noget deraf tilbage, vilde han være bleven anseet som Den, der havde besmittet sig selv, sit Huus, ja det hele Folk. Dette var ogsaa det Letteste at iagttage.

Men i vor Text underviser Apostelen om den sande Betydning af dette udvortes Væsen. Han fører det fra det Udvortes ind i det Indvortes, han taler i samme Mening som Herren, da han sagde: Forstaae I ikke, at Intet, som udenfra kommer ind i Mennesket, kan gjøre ham ureen; thi indvortes af Menneskenes Hierte udgaae onde Tanker og dermed alt det Øvrige, som virkeligen besmitter²⁾.

Saaledes talede Apostelen, saaledes levede han, og denne Livets Reenhed vilde han ved alle Forestillinger føre ind i Menighederne. Han knyttede her sin Formaning til

¹⁾ 2 Mos. B. 12, 14.   ²⁾ Marc. 7, 18 ff.

den jødiske Paaske, thi den christelige var dengang endnu ikke en saadan stor Fest, som nu; men efterdi den nu er det, efterdi Alt paa den sigter til at stadfæste det største Haab i Mennefskets Siel, saa knytte vi ogsaa vor Formaning til den, og sigte, atter med Apostelens Ord: Efterdi vi have saadanne Forjættelser, lader os rense os selv fra al Kiødets og Mandens Besmittelse, og fuldende vor Heliggjørelse i Guds Frygt ¹⁾).

I dette Niemeed ville vi nu med vor Text forbinde, hvad den samme Apostel sagde, da han, anklaget for svære Forbrydelser, stod for Landsherren Felix, og retfærdiggjorde sig paa den værdigste og skønneste Maade. „De have — sagde han — ikke fundet mig i Ordverel med Rogen, eller at gjøre Oprør i Folket; de kunne ei heller bevise det, som de nu anklage mig for. Men — spøiede han til — dette bekiender jeg for dig, at jeg efter den Lærevei, som de kalde en Sect, tiener saaledes den fædrene Gud, at jeg troer alt det, som er skrevet i Loven og Propheterne; og har det Haab til Gud, hvilket Disse og selv forvente, at de Dødes Opstandelse forestaaer, baade de Retfærdiges og de Uretfærdiges; og saaledes over jeg mig at have altid en uskadt Samvittighed for Gud og Mennefsene“ ²⁾). Apostelen vidste med fuld Overbeviisning, at den gamle Pagts Tider vare til Ende, dog formeente han dem, der vare af hans Folk, ikke endnu at leve efter deres Skikke, naar de kun ikke vilde lægge dem som et Nag paa Andre; og selv troede han, at de hellige Guds Mænd, som vidnede under den gamle Pagt, havde talet drevne af Guds Mand ³⁾, og at

¹⁾ 2 Kor. 7, 1.   ²⁾ Ap. G. 24, 12 ff.   ³⁾ 2 Petr. 1, 21.

al Lovens Foranstaltning og al Propheternes Tale viste hen til Christi Lidelse og den derpaa følgende Herlighed ¹⁾). For os er denne Herlighed nu aabenbaret, og Enhver, som med os troer det, som er skrevet i de evangeliske og apostoliske Skrifter, vil ogsaa kunne sige:

Jeg har det Haab til Gud, at de Dodes Opstandelse forestaaer, baade de Retfærdiges og de Uretfærdiges.

Disse Ord ville vi stræbe at føre ind i vor Samvittighed.

„Jeg har det Haab til Gud,“ sagde Apostelen. — Der ere mange Ord, som i den hellige Tale have en langt anden Betydning, end den løse og ligegyldige, hvori de sædvanligen bruges i den daglige Tale. Saaledes, naar vi høre dem, der sige, at de troe dette eller Hiint, da vide vi, at de for det Meste dermed betegne, hvad der er dem sandsynligt, men, hvorom de ingen fuld Forvisning have, hvad de i Dag antage, men hvorom de forudsætte, at de let kunne komme til en anden Erkiendelse, saa at de maaskee i Morgen kunne have en anden Tro. Hvor ganske anderledes er det i Apostlernes hellige Tale! Dem var Troen den sikre Grundvold, paa hvilken deres Liv hvilede, en fast Overbeviisning om det, som ikke sees ²⁾). Saaledes ogsaa Haabet. Hvor ofte sige ikke Menneskene, at de haabe, uagtet det kun er en løs Formodning, eller kun et Dnske, de give dette Navn, uagtet Frygten maaskee er ligesaa stærk i deres Hiertes; derfor tale de og saa ofte om det bedrægelige Haab, og tilstaae næsten, at de forsættligen lade sig daare deraf, vel vidende, at de maae vente atter at blive

¹⁾ 1 Petr. 1, 11.

²⁾ Hebr. 11, 1.

skuffede, som saa ofte tilforn. I Apostlerne derimod var der „en Bestandighed i det, som haabes;“ de brugte ikke let dette Ord om de blot timelige Ting, ikke om Veirets Forandringer og hvad der kaldes Lyffens Afverlinger; deri have de ønsket, som andre Menneſker, have vel bedet mere end andre Menneſker, men deri erkjendte de, at de ikke vidste at bede, som det sig bør ¹⁾. Men det dem i Christo tilbudne Haab havde de som Sielens trygge og faste Anker ²⁾, om det sagde de, at det beskammer ikke ³⁾; det var dem ikke en tvivlende Formodning, men det var dem en sikker Udſigt, i hvilken de opoffrede Alt, hvad der ellers syntes Fordeel, taalte Forhaanelse og Forfølgelse, Lidelse og Død, og under alt dette sagde, at de vare frelste i Haabet ⁴⁾. „Jeg har det Haab til Gud,“ sagde Apostelen, og skal Enhver af os ſige. Det Haab, vi sætte til Lykken, til andre Menneſker, til vor egen opfindende Sklogſkab, det kan altsammen bedrage; men det Haab, hvorom vi tør ſige, at vi have det til Gud, det kan jo ikke ſkuffe, thi Gud er trofast, og holder Løfte evindeligt ⁵⁾.

„Jeg har det Haab, hvilket Diſſe og ſelv forventede“, ſagde Apostelen; thi de, der dengang ſtode omkring ham ſom Anlagere, ſom blodtørſtige Fiender, de havde jo ikke fornegtet den fædrene Gud, eller det Haab, at de Dødes Opſtandelse foreſtaaer. Og dette gjelder endnu om de Fleſte iblandt os. Ikke blot i deres Mængde, ſom paa Opſtandellens Feſt forſamles i Helligdommene — thi Diſſe maae dog have den ſamme Forventning, ſom Hine — men

¹⁾ Rom. 8, 26. ²⁾ Hebr. 6, 19. ³⁾ Rom. 5, 5. ⁴⁾ Rom 8, 24.

⁵⁾ Pf. 146, 6.

ogfaa blandt dem, som kun have faa Timer til Andagt og Betragtning, ere der kun Faa, som ganske ville negte de Dødes Opstandelse; er deres Haab — eller skulde jeg snarere sige, deres Frygt for hvad der forestaaer? — endog kun vaklende og svagt, driste de sig dog ikke til at sige, at Alt er forbi, naar her det sidste Aandedræt standser i Menneskets Bryst. Endog Hedningerne vare ikke ganske fremmede for denne Forventning; men efterat Jesus Christus har bragt Liv og Uforkrænkelighed for Lyset ved sit Evangelium ¹⁾, er Opstandelsens Haab saaledes blevet befæstet paa Jorden, at Enkelte vel endnu kunne fornegte, spotte, trodse, men at de ikke kunne igien tage bort af Menneskenes Bevidsthed, hvad der eengang er giort beviisligt for Alle, idet Gud opreiste Christum fra de Døde ²⁾.

Altsaa, de fleste Mennesker leve dog i den Forventning, at de Dødes Opstandelse forestaaer, og dog leve de saa roligen hen, som om der intet Andet var at bekymre sig om, end, som det kaldes, at komme vel igiennem denne Verden. Men veed du det, at her er ikke vort blivende Sted, at, som du Intet har bragt med til Verden, saaledes skal du ei heller bringe Noget ud derfra ³⁾; veed du det, at du engang atter skal samles med dem, med hvilke du her vandrede, at de skulle annamme dig i de evige Boliger ⁴⁾, der, hvor ethvert Skin er adspredt, og Ret og Sandhed ikke mere kan fornegtes; veed du det, at, saavist som det er Menneskene befikket engang at døe, saavist forstaaer derefter Dommen ⁵⁾: da maatte dog dit Liv paa Jorden

¹⁾ 2 Tim. 1, 10.

²⁾ Ap. G. 17, 31.

³⁾ 1 Tim. 5, 7.

⁴⁾ Luf. 16, 9.

⁵⁾ Hebr. 9, 21.

vorde et andet, end dersom Du ikke vidste det. D, hvorledes vække vi dog de Sovende, at Christus maa lyse for dem¹⁾! Engang skal Basunen lyde, og de Døde skulle opstaae²⁾; men hvor finde vi den Basun, den stærke, mægtige Røst, der kan lyde ned i det kolde, forhærdede Hjertes Grav, og vække Samvittigheden af dens Dødsflummer?

Apostelens Tale er fra det Sted, hvor den først høres, lydt over den ganske Verden, og den synes dog at skulle være en saadan Røst: „Jeg har det Haab til Gud, at de Dødes Opstandelse forestaaer, baade de Retfærdiges, og de Uretfærdiges.“ Hvorfor tilføier han dette? Kunde han ikke ladet de Uretfærdige vandre i deres Veie, indtil Dommen i sin Tiid vilde gribe dem, og lade det være nok at trøste sig, og trøste dem, som vilde troe hans Ord, dermed, at de, hvilke Gud kiender retfærdige, skulle opstaae til det bedre Liv? Nei, den christelige Prædiken skal ikke være en sløv og skaanende Tale, som glider let hen over de Ugudeliges Ondskab, og over Lovens Trusser. Hvo har seet, hvad der skeer under denne Himmel, al den Fornægtelse af Sandhed og Ret, hvo har seet, hvor forgieves det ofte er at ville trænge ind med Overbeviisning, hvorledes de holde for deres Dren³⁾, og ikke ville høre, men gaae frem efter deres Hjertes Raad — hvo har seet det, og det Suk skulde ikke mangen Gang være trængt frem af det besværede Bryst: Retfærdige Gud! og i dette Suk henskylde vi jo Sagen for en høiere Domstol. Vi skulle stræbe at føre Sandhed og Ret frem, men naar al vor Anstrengelse er forgieves, og vi Intet mere formaae, da skulle vi ikke

¹⁾ Eph. 5, 14.

²⁾ 1 Kor. 15, 52.

³⁾ Ap. G. 7, 57.

hevne os selv, ikke lade det Onde overvinde os, saa vi betale Ondt med Ondt; men vi see op til Ham, som har sagt: Hevnen hører mig til, jeg vil betale¹⁾. Thi Sandhed maa dog blive Sandhed, og Ret blive Ret, og, saavist som Sandhedens og Retfærdighedens Gud lever, maa det engang aabenbares og erkjendes. Naar Paulus skuer ud over den Verden, der laae for ham, hvor han saa ofte, paa saa mange Maader havde forsøgt at bringe Sandheden ind, da udbryder han: Guds Brede aabenbares af Himlen over de Menneskers Ugudelighed og Uretfærdighed, som forholde Sandheden ved Uretfærdighed²⁾. Ligesom han i vor Text sammenføier Reenhed og Sandhed — thi kunde Rene af Hiertet skulle see Gud³⁾, og kunne kjende Guds Sandhed — saaledes udleder han ogsaa her Modstanden mod Sandheden af Uretfærdighed, først i Hierte og da i Gierning, thi det Hierte, som modstaaer Sandheden, er ikke ret for Gud³⁾, al Sandhedens Fornegtelse og Fordreielse har sin Grund i et uretfærdigt Hierte, som er besmittet af Hovmod og Forsængelighed, som er uredeligt mod sig selv, mod Gud og Mennesker. Men alt dette maa engang aabenbares ved Lyset og straffes⁴⁾, og efterdi Guds retfærdige Dom ikke altid aabenbares i det Liv, som nu er, have vi det Haab til Gud, at de Dødes Opstandelse forestaaer, baade de Retfærdiges og de Uretfærdiges. Saaledes ogsaa, naar Apostelen Petrus taler om Saadanne, som forundre sig over dem, der have annammet Christi Evangelium, at de ikke ville løbe med dem til den samme Ryggeløsheds

---

¹⁾ Rom. 12, 17. 19. 21.   ²⁾ Matth. 5, 8.   ³⁾ Ap. G. 8, 21.
⁴⁾ Eph. 5, 13.

Dynd, og som derover bespøtte Disse, da bryder det ud af hans Jnderste: „Men de skulle gjøre Ham Regnskab, som er rede at dømme Levende og Døde“¹⁾).

Det er ingenlunde blot for vor egen Deel, at vi saaledes skue ud mod det Tilkommende, for at vi kunne faae Ret; men hvergang vi see Sandhed og Retfærdighed undertrykte paa Jorden, see vi op til den retfærdige Gud med den Fortrøstning, at Sandheden dog skal seire. Det er mærkværdigt, at, naar Paulus taler om en christelig Menigheds Taalmodighed og Tro under alle de Forfølgelser og Trængsler, som den maatte fordrage, da anfører han dette som „et Beviis for Guds retfærdige Dom.“ Han mener nemlig, at, efterdi de lide usorsskyldt, og Ingen paa Jorden antager sig dem, og de, der haane og forfølge dem, gjøre dette ustraffet, saa beviser dette, at der herefter maa være en Guds Dom, „efterdi — sjoier han til — det er retfærdigt for Gud at giengielde dem Trængsel, som trænge Eder, men Eder, som trænges, Ro med os, i den Herres Jesu Aabenbarelse, naar han bringer Hevn over dem, som ikke kiende Gud, og ikke ere vor Herres Jesu Christi Evangelium lydige“²⁾. Ja hvilken anden Trøst have vi, naar vi tænke paa alle dem, som have lidt for Retfærdigheds Skyld, alle dem, hvilke, som en Apostel siger, Verden ikke var værd³⁾, uden det Haab til Gud, at de Retfærdiges Opstandelse forestaer; deres Løn skal ikke udeblive.

„De Retfærdiges“ — hvilke ere disse? Enhver, som kiender Paulus — og hans Billede staaer jo klart for os

1) 1 Petr. 4, 4. 5. 2) 2 Theosf. 1, 4 ff. 3) Hebr. 11, 38.

i de mange Skrivelser fra ham, der ved Guds Forsyn ere os bevarede, og hvilke al Bantroens Kløgt ikke skal frarøve de christne Menigheder, de Skrivelser, i hvilke, som han selv siger, hans Mund var opladt, hans Hierte havde udvidet sig¹⁾, af hvilke han vidste, at de, der læste dem, kunde skionne hans Indsigt i Christi Hemmelighed²⁾ — Enhver, der kiender Paulus, veed, hvor langt han var fra at høre til dem, der stole paa sig selv, at de ere retfærdige³⁾; han vidste, at det giældte ham selv, hvad han sagde til Andre: Af Naade ere I frelst formedelst Troen, og det ikke af Eder; det er en Guds Gave; ikke af Gjerninger, at ikke Noget skal rose sig⁴⁾; han vidste, at kun den Retfærdige ved Troen skal leve⁵⁾. Men hvo, der kiender ham, veed ogsaa, hvor langt det var fra, at han kunde tælles blandt dem, for hvilke Troen kun er et Mundsveir, som med deres saakaldte Tro kun ere en lydende Malm eller en klingende Bield⁶⁾, som mene det nok at sige: Vi have Alle syndet, og os fattes Gode for Gud⁷⁾. Nei, han vidste, at Troen maa være levendegjørende, før den kan være saliggjørende, at den sande Tro skal give os Kraft til at fornyes i vor Sinds Aand, og isøre det nye Menneske, som er skabt efter Gud i Sandhedens Retfærdighed og Hellighed⁸⁾. Derfor, idet han taler om den Tro og det Haab, hvori han tiende sine Fædres Gud, siger han: „Saaledes, i denne Tro og i dette Haab, øver jeg mig selv at have en uskadt Samvittighed for Gud

---

¹⁾ 2 Kor. 6, 16. ²⁾ Eph. 3, 4. ³⁾ Luf. 18, 9. ⁴⁾ Eph. 2, 8. 9.
⁵⁾ Rom. 1, 17. ⁶⁾ 1 Kor. 13, 1. 2. ⁷⁾ Rom. 3, 23. ⁸⁾ Eph. 4, 23. 24.

og Mennesker. Det var ham vel kun Lidet at dømmes af en menneskelig Dom; han vidste, at Herren er Den, som os dommer¹⁾. Men dersom vi ikke kunne staae med en uskadt Samvittighed for enhver menneskelig Dom, hvorledes da for den Alretfærdiges? Dertil øvede han sig selv, thi det er ikke gjort med een Anstrengelse, men vi nærme os kun til Maalet, naar vi i daglig Striid, i daglig Narvaagenhed og Bøn, glemmende det, som er bagved, og rækkende efter det, som er foran, ile mod Maalet, til det Klenodie, som hører til Guds Kald herovenfra i Christo Jesu²⁾.

Dette Kald er ogsaa udgaaet til os, det himmelske Klenodie vinker os med ny Glands paa denne Fest, som giennem den Grav, af hvilken den Førstefødte af de Døde³⁾ opstod, aabner os Udsigt til Retfærdighedens og Fredens evige Boliger. Saa lader os fornye vort Forsæt, at vi ikke ville lade os tvinge af Verdens Trængsel, ikke bøie af Verdens Roes eller Dadel, men, Sandheden troe i Kierlighed⁴⁾, søge at tælles blandt dem, der ved Bestandighed i god Gierning søge Ære og Hæder og Uforfrænklichkeit⁵⁾. Lader os rense os selv fra Kiødets og Aandens Besmittelse, og holde Høitid med Sandheds og Keenheds, Gud velbehagelige Offer! Amen.

---

1) 1 Kor. 4, 3. 4. 2) Phil. 3, 14. 3) Kol. 1, 18. 4) Eph. 4, 15. 5) Rom. 2, 7.

VIII.

Een Hiord, een Hyrde.

Paa anden Søndag efter Paaske.

Du, som samler, medens Verden adspreder, som vil forlige, hvad Verden adskiller, som lader din Røst høres over alle Menneſtens forſtiellige Veie, for at kalde dem til eet ſamdrægtigt Samfund under din Varetægt, du store Menneſtens Hyrde! lad ogsaa nu din Hyrdeſtemme høres kraftig og varm iblandt os, at den maa trænge ind, og ikke vende tom tilbage til dig igien, men udrette det, hvortil den ſendes ¹⁾. I din Menighed er der Plads nok til os Alle, i den ville vi blive, og der forene vore forſtiellige Røſter og Kræfter, at alle Røſter maae ſamle ſig i een Lovſang og Bekiendelse, og alle Kræfter i een Stræben til dit Rige! Amen.

Evangelium: Joh. 10, 11—16.

Da Herren engang ſagde: „Frygt ikke, du lille Hiord! thi det er Eders Fader behageligt at give Eder Riget“ ²⁾, da ſaae han paa den lille Kreds af Disciple, ſom dengang ſtode omkring ham; den var kun ringe i Antal og ringe i Anſeelse, og han havde ſtedſe den fulde Bevidſthed, at det ſkulde opfyldes, ſom var ſkrevet hos Propheten: „Jeg ſkal ſlaae Hyrden, og Hiordens Faar ſkulle adspredes“ ³⁾.

¹⁾ Ef. 55, 11. ²⁾ Luf. 12, 31. ³⁾ Sach. 13, 7. Matth. 26, 31.

Dog sagde han med den samme Bevidsthed: Denne lille Giord er det den himmelske Faderss Willie at give Riget. Han havde i det Samme sagt dem: „Søger Guds Rige“, og det var dette Rige, Herren forjættede dem. Thi dersom Talen havde været om et Rige af denne Verden, da havde den lille Skare visseelig kun været lidet skiftet til at stifte og forsvare det, som vi jo og vide, hvor langt det er fra, at de have vundet Noget, af hvad der kaldes Verdens Herlighed. Og dog behagede det Faderen at give dem Riget, og ikke blot Andeel i det himmelske Rige hisset, hvori de havde erhvervet Borgerskab, og hvor Retsfærdighedens Krone var dem henlagt, men ogsaa Riget paa denne Jord, det Rige, som er over alle Riger, og giennem alle Riger, alle Tider og Slægter; thi hvad der herne er af Guds Rige, det er stiftet ved dem, og deri have de vundet den forunderlige Seier, den eneste i Verden, som ikke igien er bleven tabt.

Dog, det var ikke dem selv, som ved egen Wiisdom og Kraft vandt denne Seier, men det var Herren, som arbejdede med dem ¹⁾. Og i den Bevidsthed at alle Ting vare ham overgivne af hans Fader ²⁾, at dem, hvilke han udsendte, vilde Faderen dog give Seier og Rige, talede han de Ord, vi have hørt i Dagens hellige Evangelium. Naar han ellers nærmest betragtede det Folk, blandt hvilket han vandrede, og ynkedes inderligen over dem, fordi de vare som Faar, der ikke havde Hyrde ³⁾, og vilde samle dem omkring sig, da saae han her langt ud over disse Grændser, han saae Menneffene i Verdens vide Riger, forvildede

---

¹⁾ Marc. 16, 20.   ²⁾ Matth. 11, 27.   ³⁾ Marc. 6, 34.

i deres forskiellige Veie, uden Noget, som kunde samle dem; dog vidste han, at der ogsaa blandt dem vilde være de, som skulde høre hans Røst, dem vilde han ogsaa føre hid, han vilde, som hans Apostel siger, nedbryde Adskillelsens Mellemvæg, og giøre Eet af dem, som vare nærved, og dem, som vare langt borte ¹⁾, at der skulde vorde een Hiord, een Hyrde.

Hvor livsaligt er det Billede, under hvilket Verdens Frelser her fremstiller sig selv: Menneffenes Hyrde! Hyrdens Navn har en god Klang i ethvert Øre, det betegner den største Omhu og Trost; Hyrden kiender hvert Stykke i sin Hiord, der er Intet, hvilket jo hans Die vogter, Intet, som han vil lade fortabes, og Faarene høre hans Røst, og de følge ham ²⁾. Nærmest er det et fredeligt Billede, der fremstiller sig for os, naar vi tænke os Hyrden og hans Hiord, det synes saa stille og mildt, naar Hyrden fører sin Hiord ud paa de gode Græsgange, til de levende Kilder; men der komme ogsaa Sygdomme i Hiorden, og det Syge skal pleies; der kommer Storm og Uveir, og Hiorden skal føres i Ly; Ulven kommer, og Hyrden flyer ikke, han sætter sit Liv til for Faarene.

Det er et Billede, men alle de Ord, hvormed vi tale om det Høieste, det Evige og Fuldkomne, ere forsaavidt billedlige, som vi ellers nærmest anvende dem paa Det, der er for vore Sandser; men paa den anden Side faae de dog først deres rette Betydning, naar vi bruge dem om det Oversandselige, det Guddommelige og Evige, thi der er Forbilledet, af hvilket Alt, hvad der er ædelt og skjønt

¹⁾ Eph. 2, 13. 14.

²⁾ Joh. 10, 27.

i den sandfællige Verden, er et Afbillede, en Afglands. Saaledes bruger David Ordet i den høieste Betydning, naar han siger: Herren er min Hyrde, mig skal Intet fattes ¹⁾, og saaledes ogsaa Han, hvem Faderen har sat til en Arving over alle Ting, ved hvem han og har giort Verden ²⁾, naar han siger: Jeg er den gode Hyrde. Han er det i den fuldkomne Betydning, men Hans Billede skulle vi stræbe at bære, forsaavidt han betroede os nogen Andeel i hans altomfattende Omsorg. Hvilken større Roes kan der gives Den, hvem andre Mennesker, faa eller mange, bleve betroede, end den, at han efter sin Herres og Mesters Exempel, stræber at være en tro Hyrde? Saaledes siger Apostelen, at Herren beskikkede Nogle til Hyrder og Lærere ³⁾, nemlig Hver især for den enkelte Menighed, hvilken de skulle føde med Sandheds Ord, og føre til det evige Livs Kilder. Saaledes tale vi om Folkenes Hyrder, som Herren sagde over Jsrael: Min Tiener skal være Konge over dem, og der skal være een Hyrde for dem Alle, og de skulle vandre i mine Rette, og holde mine Skikke, og gjøre efter dem ⁴⁾. Men hvor stort og talrigt et Folk endog er, det har dog sine Grændser, hvor udstrakt endog et Herredomme, det har dog sin Grændse i Rummet og i Tiden. Kun Een er der, hvis Herredomme er ubegrændset, hvis Hyrdestav er udstrakt over alle Tider og Slægter, fra Jorderiges ene Grændse til den anden; kun Een, der kunde sige: Jeg vil samle dem fra alle forskellige Stier, og der skal vorde

een Hiord, een Hyrde.

---

¹⁾ Ps. 23, 1. ²⁾ Hebr. 1, 2. ³⁾ Eph. 4, 11. ⁴⁾ Ezech. 37, 24.

Men i det nu dette Herrens Ord i Dag er for os, da ville vi ikke lade det falde til Jorden, men bede om hans Aands Veiledning, at vi ret maae forstaae, hvad Herren dermed forjætter, og hvad han i sin Forjættelse tillige fordrer af os.

En Giord — med dette Ord vidner Herren mod alle Adspittelser i hans Kirke, han vidner forud mod dem, der snart skulde sige: Jeg er Pauli, jeg derimod er Apollos, jeg Petri, eller: Jeg forlader ganske Apostlerne, og holder mig til Herren selv, saa at jeg kan sige, at jeg alene er Christi¹⁾; han vidner forud mod dem, der vilde adskille Christi Bekendere i mange Partier, som om Christus var deelt. Hvor snart viste det sig, at der i Menigheden fremstode falske Propheter, som vilde indføre fordærvelige Secter²⁾, og hvor alvorligen, hvor indtrængende formanede da Apostlerne til at bevare Aandens Enighed i Fredens Baand, thi der er dog kun een Herre, een Tro, een Daab³⁾.

Naar der kun skal være een Giord, naar de, der bekiende Christi Navn, kun skulde udgiøre een Menighed, da maatte der ogsaa i den ene Menighed være mange Forfskielligheder, og den ene og samme Sandhed betragtes fra forfskiellige Sider. Og nogle af disse Forfskielligheder ere aldeles berettigede, den ene tør fordre sin Plads ved Siden af den anden, thi, skøndt Gud har giort, at al Menneskens Slægt boer paa den ganske Jordens Kreds af eet Blod⁴⁾, saa dannede han dog ikke det ene Menneske som det andet, men der er en Mangfoldighed af Gaver og

---

¹⁾ 1 Kor. 1, 12. ²⁾ 2 Petr. 2, 1. ³⁾ Eph. 3, 3. 5. ⁴⁾ Ap. G. 17, 26.

Kræfter, ligesom der er en Mangfoldighed af Lemmer i det ene Legeme ¹⁾. Kun Een var og er det fuldkomne Menneſke, Han, ſom lod ſig kalde Menneſkenes Søn, men ſom tillige er Guds eenbaarne Søn; i Ham ere derfor alle Wiisdommens og Kundſkabens Skatte ſkiulte ²⁾. Men ſaaledes er det ikke med os; vi ſamle ikke alle Fuldkommenheder i det ene Væſen, men Een, ſiger Apoftelen, gives Wiisdoms Tale formedelſt Anden, en Anden Kundſkabs Tale ved den ſamme Mand, en Anden Tro, en Anden Gaver til at helbrede, og ſaa fremdeles ³⁾, og alle diſſe Gaver ſkulle i Menigheden ſamle ſig til Et, at den Ene maa tiene den Anden, at ved ethvert Lems forſkiellige Tieneste det hele Legeme maa beſtaaе og vore. Der er Den, hvem Manden giver det ſkarpere, dybere Blik, ſom kan trænge ind i alle Hemmeligheder, og føre det ſkiulte for Lyſet, og ſaaledes fremme Sandhedens Erkiendſe. Derſom hans Kundſkab ikke ſtod paa Troens faſte Grund, da var den kun et falſk, blendende ſkin, derſom han havde al Kundſkab og vidſte alle Hemmeligheder, men havde ikke Kierlighed, da var han Intet ⁴⁾; men det er dog fornemmelig ved Kundſkabs-Tale, at han ſkal tiene Herren og gavne Menigheden. Der er en Anden, ſom ikke fik den Gyne ſaaledes at randsage Guds Dybheder, ſom ikke formaaer ſaaledes at bedømme Manderne, men Chriſti Tro har grebet hans ganſke Sind, han foruroliges ikke af Tvivl, de menneſkelige Meningers ſkiſtende Strømme brydes mod Troens faſte Klippe i hans Bryſt; der er Den, ſom kan ſige: Jeg

¹⁾ 1 Kor. 12, 12.

²⁾ Kol. 2, 3.

³⁾ 1 Kor. 12, 8 ff.

⁴⁾ 1 Kor. 13, 2.

formaaer ikke at følge de dybe Grandstninger, der er Meget, som her i Verden vil blive skult for mit Blik, men Herre! du veed alle Ting, du veed, at jeg elsker dig ¹⁾: o, skulde vi ikke med Glæde aabne Kirken for Saadanne, skulde vi ikke gierne sige: Kommer hid, I Faderens Betsignede! Eders Tro og Eders Kierlighed skal gavne Menigheden fuldt saa meget, som de Vises kundskabsrige Tale!

Bisfelig kan Ingen lægge en anden Grundvold, end den, som lagt er, som er Jesus Christus ²⁾, men det Tempel, som skal opføres derpaa, er endnu ikke færdigt, alle Tider skulle arbejde derpaa, og hvorfor lader Gud endnu disse Tider rinde hen over denne Verden, uden for at Noget skal fuldføres deri, som endnu ikke er fuldført, for at vi skulle vore til Guds Erkiendelse ³⁾, vore til et helligt Tempel i Herren, til Guds Bolig i Manden ⁴⁾? Men dersom vi vilde sige: Vi ere allerede færdige, dersom vi vilde opreise et Bolværk omkring os af vore egne Meninger og Sætninger og Skikke, hvorover vi ikke vilde tillade noget Nyt at komme ind, da vilde vi jo staae Fare for at bortkaste det Sande med det Falske, da fulgte vi ikke Apostelens Formaning, at vi skulle prøve alle Ting og beholde det Gode ⁵⁾, da stode vi stille paa vor Vandring mod Herrens Biergs Høider, og hvo der staaer stille, hvo der ikke anstrenger sig, skrider snart tilbage. Lader os blive sammen, saalænge vi kunne; kun saaledes vil det skee, at vi, eftersom Enhver har annammet en Naadegave, ville tiene hverandre dermed ⁶⁾; kun saaledes vil det skee, at

---

¹⁾ Joh. 21, 17. ²⁾ 1 Kor. 3, 11. ³⁾ Kol. 1, 10. ⁴⁾ Eph. 2, 21, 22. ⁵⁾ 1 Thess. 5, 21. ⁶⁾ 1 Petr. 4, 10.

Christi Legeme opbygges, indtil vi Alle naae til Eenhed i Troen og Guds Søns Erkiendelse, til Mands Modenhed, til Christi Fylde's vorne Alder¹⁾. Eller vilde Nogen sige: Naar der i et Folk opstaae forskiellige Meninger, og den ene maaskee staaer skarpt mod den anden, da lader dem kun skilles ad, som ikke ville forliges, lader dem sønderrive den gamle Pagt, og spotte med Fædrenes Trofskab, og kaste Dyrighedens og Lovens Evang fra sig, og giøre sig nye Love, og vælge sig nye Hjøvdinger? Vilde Nogen sige: Fordi der i et Egtefskab er Uenighed om Dette eller Hiint, fordi ikke enhver Tone samstemmer, derfor lader dem sønderrive Baandet, og svige deres Trofskabs Ged, og gaae Hver sin Wei? O nei! vi sige: Lader dem blive sammen, at det Krumme kan giøres lige, og det Ujævne slettes, at de efterhaanden kunne overbevise Een den Anden, at de ved indbyrdes Overbærelse og Sagtmodighed kunne enes i den Kierlighed, som ikke søger sit Eget, ikke forbittres, ikke bærer Nag²⁾. Underledes er det ikke i Christi Kirke; lader os der blive sammen, at vi maae opbygge hverandre, og overbevise hverandre; Herren har jo selv sagt: Hvo som ikke er imod os, er med os³⁾; ja han har selv sagt: Lader Klinten groe sammen med Hveden, at J ikke tillige skulle rykke Hveden op, naar J afluge Klinten⁴⁾.

Men naar der fremstaae aabenbare Bildfarelser og Forargelser, naar de ikke kunne fordrage den sunde Lærdom, men vende Dreene fra Sandheden og henvende sig til Fabler⁵⁾, hvad skulle vi da giøre? Ak! det er let at sige og

¹⁾ Eph. 4, 12. 13.

²⁾ 1 Kor. 13, 5.

³⁾ Marc. 9, 40.

⁴⁾ Matth. 13, 29. 31.

⁵⁾ 2 Tim. 4, 3. 4.

let at iværksætte: Lader dem gjøre, hvad de ville, og, efterdi de ikke ville have det Bedre, saa lader dem gaae Fordærvelsens Bei, og tage med sig saa Mange, som ville følge dem, og stifte Secter og Partier, og sætte sig paa Christi Stol, og lære dem, som ville tilbede dem, et nyt Evangelium! Leiesvenden har det saa saare beqvemt, han seer Ulven komme, og flyer, fordi han er en Leiesvend; Faarene høre ham ikke til, og han har ikke Omsorg for dem. Men den gode Hyrde sætter sit Liv til for sin Hiord. Hvor indtrængende taler Herren derom i den skønne Pignelse om det Menneſke, der har hundrede Faar, og taber et af dem. Han siger ikke: Saa gaa du kun din Bei, efterdi du ikke vil blive hos Hiorden, forvild dig i Orkenen, indtil du omkommer af Hunger og Tørst, eller bliver Ulvens Bytte! Nei, han gaaer bort efter det Tabte, indtil han finder det; og naar han har fundet det, lægger han det paa sine Skuldre med Glæde, og sammenkalder Venner og Naboer, og siger: Glæder Eder med mig, thi jeg har fundet mit Faar, som var tabt¹⁾. Dette er den gode Hyrdes Troſkab. Og vi, som skulle bære den store Overhyrdes Billede, vi, som kaldes Menighedernes, Folkets Hyrder, skulle vi da gjøre det anderledes? Wiſſelig kunne og skulle, tør og bør vi ikke ved nogen udvortes Tvang holde Menneſkene til Troen; vi ere Sendebud i Christi Sted, vi bede i Christi Sted: Lader Eder forlige med Gud²⁾! Dermed skulle vi fare fort, og ikke blive trætte; men vil Nogen ikke høre Formaningens Røst, da forbyde Gud, at vi skulde gribe til nogen verdslig Magt for at fremtvinge Troens udvortes Lydighed; vi

¹⁾ Luk. 15, 4 ff.

²⁾ 2 Kor. 5, 20.

speide ikke ind i Nogens Samvittighed for at dømme og fordømme, vi vide, at Enhver skal bære sin egen Byrde¹⁾, at Hver af os skal gjøre Gud Regnskab for sig selv²⁾. Men skulde vi derfor sige: I Afgrundens fordærvelige Aander! gaaer I kun frit ud, og driver Eders Spil, loffer til Eder, forfører og forstyrrer, adsplitter den Hiord, som Herren købte til sig ved sit Blod, lærer dem at haane, at trodse deres Veiledere, og tage sig selv Lærere, som det til-drer deres Dren³⁾, i Dag Een, i Morgen en Anden, son-derriver indtil det sidste Baand, der holdt Menneffene til Christi Kirke, at ingen Røst derfra skal naae til dem paa Livets vildsomme Veie, mellem Forsførelsernes mange lof-kende Røster, naae til dem paa Sygeleiet, naar de maaskee snart skulle staae for Ham, som er rede at dømme Levende og Døde, naae til dem i Fængselet, naar de faae, hvad deres Gierninger forskyldte, men Gud, som ikke vil nogen Syn-ders Død, endnu vil kalde dem til Omvendelse og Bod? Skulde vi derfor sige: Vi overgive Eder vor Ungdom, den Slægt, som skal fylde Landet, naar vi ere samlede med vore Fædre, at I kunne danne dem efter Eders Lignelse, at I kunne formene de smaa Børn at komme til Christum, for-mene dem ved Daaben at indpodes i Christo, saa de og, naar de opvoxe, kunne blive ved Christum, at I kunne holde dem fra christelig Kirke og christelig Skole, saa de maae opvoxe i Bankundighed eller i forvendte Lærdomme, eller kun lade dem oplære i verdslig Kundskab, og overlade det til Tilfældet, om Evangeliet skal naae deres Dre? D, naar vi synge i vor Psalme:

---

¹⁾ Hab. 6, 5.

²⁾ Rom. 14, 12.

³⁾ 2 Tim. 4, 3.

Guds Ord, det er vort Arvegods,
 Det skal vort Afkoms være,

da skal det dog ikke være tomme, hykkelfse Ord, vi fremføre, men vi skulle af Hjertet takke Gud, at „han har givet os sit hellige og salige Ord, ved hvilket han ogsaa her hos os forsamler sin christne Kirke,“ og takke vore Fædre at de annammede Guds Ord, da det blev dem bragt, og bevarerede det, og overantvordede det til os som den dyrebareste Arv, og vi skulle stræbe, at vore Efterkommere kunne takke os for det Samme; det skal være Alvor og Sandhed, naar vi bede for Ordet:

O Gud, i hvor det gaaer,
 Lad dog, mens Verden staaer,
 Det i vor Æt nedarves!

Der skal være een Hiord, een Hyrde. Kun hvor der er en Hyrde, er der ogsaa en Hiord; thi ellers vilde Faarene kun tilfældigen flokke sig sammen, og maastee snart igien adskille sig for at slutte sig til andre Flokke, eller de vilde vanke enkelte omkring, og søge deres egne Veie; men det er Hyrden, der holder dem sammen, han kiender Sine, og kiendes af Sine, og de høre hans Røst og følge ham. Saaledes ogsaa en Menighed; den holdes ikke sammen ved sig selv, men kun ved Hyrdens Omsorg, og efterdi Herren dertil bruger Menneskers Tieneste, siger Apostelen, at han beskikkede Nogle til Hyrder og Lærere, til de Helliges fuldkomne Beredelse, til Embedets Forvaltning, til Christi Legems Opbyggelse¹⁾. Men fordi vi kaldes saa, fordi forsaavidt Hyrdestaven er betroet i vor Haand, derfor mene vi dog ingen-

¹⁾ Eph. 4, 11, 12.

lunde, at Hiorden tilhører os. Bogter „Guds Hiord,“ siger Apostelen, han kalder den „Herrens Arv,“ og han paaminder os om, at „Dverhyrden“ skal aabenbares¹⁾. Ja vissefeligén vide og erkiende vi det, at der i Ordets egentlige Betydning kun er Een, som er den gode Hyrde, eller som en Apostel kalder det, den store Saarenes Hyrde²⁾, at vi kun ere Hans Tienere, gaae i Hans Arinde, og at al vor Tieneste bestaaer i at føre Hiorden til Ham, at holde den ved Ham, som alene kan aabne de rige Græs-gange, alene lade fremvælde de levende Kilder. Al Forvirring og Forstyrrelse i Kirken kommer deraf, at der ere de, som ville tilegne sig Hiorden og herske over Herrens Arv, ikke nøies med Tienereens Plads, ikke indordne sig i Legemet under det ene Hoved. Men hvo der har følt sin egen Trang, at han selv behøver Hyrdens Veiledning og Beskyttelse, hvo der selv har følt sig vildfarende, ene, forladt, indtil Hyrden søgte ham, og han hørte Hans Røst, og Hyrden førte ham tilbage til sit Samfund: han vil intet Andet tilstræbe end at føre Andre med sig til Ham, som alene er vore Sieles rette Hyrde og Tilsynsmand³⁾.

Men naar Herren siger: Der skal blive een Hiord, een Hyrde, da vender han sig ikke blot til os, som skulle forkynde hans Evangelium, men ogsaa til dem, som skulle høre det, han formaner os Alle, at vi skulle blive eendragteligén tilsammen, ikke falde fra hinanden i Spliid og Tvedragt, men omgaaes værdigen det Kald, hvormed vi ere kaldte, med al Ydmyghed og Sagtmodighed, med Langmodighed, saa vi fordrage hverandre i Kierlighed, og beslitte

1) 1 Petr. 4, 2 ff.

2) Hebr. 13, 20.

3) 1 Petr. 2, 5, 2.

os paa at bevare Aandens Enighed i Fredens Baand ¹⁾. Kun da fortiene vi Navn af et christeligt Folk, naar vi bevare det Samsundsbaand ubrudt, som holder os til Christi Kirke. Thi kun der ere Aaadens hellige Midler, kun giennem den synlige Helligdom gaaer Veien til den usynlige, til den levende Guds Stad, til de Førstefødtes Forsamling og Menighed, til Gud, Alles Dommer, og til den nye Pagts Midler, Jesum ²⁾.

Men vel vide vi, at i den synlige Kirke er kun Veien og Midlerne; der ere de Mange, som ere kaldte, men de Udvalgtes Samsund kalde vi den usynlige Kirke, ikke fordi den jo ogsaa er at skue paa Jorden, men fordi alene Han, som randsager Hierterne, veed, hvo der hører til den. I den samler den gode Hyrde sin rette Hiord, og salig Den, som tør tilegne sig, hvad han siger om denne Hiord: „Mine Faar høre min Røst, og jeg kiender dem, og de følge mig; og jeg giver dem et evigt Liv, og de skulle ingenlunde fortabes, og Ingen skal rive dem af min Haand“ ³⁾! Amen.

---

¹⁾ Eph. 4, 1 ff.   ²⁾ Hebr. 12, 22 ff.   ³⁾ Joh. 10, 27. 28.

IX.

**Vi troe paa Jesum Christum, opfaren
til Himmelen, siddende ved Guds høire
Haand, derfra han skal komme til at
domme Levende og Døde.**

Paa Christi Himmelfarts Dag.

Hvergang vi samle vort Sind i stille Andagt, have vi ogsaa vore Hjerter opad til Herren. Og saameget mere paa denne Dag; thi nu, o Herre! søge vi dig ikke i Bethlehem, ikke paa dine Vandringer blandt Menneffene, hverken paa Bierget eller ved Genezareths Sø eller i Jerusalems Tempel, ikke paa Korset, ikke i Graven, men i Himmels Herlighed, hos Faderens høire Haand. Derfra kalder du os, at vi skulle opløste vore Hjerter fra Vandringen henede, fra de Kors, vi have at bære i Verden, fra Død og Grav, til de lyse Egne, hvor du er gaaet forud, hvor du har beredet os Sted, til dit og vort rette Hiem. Den Kraft, som hævede dig op fra Jordens lave Steder, den er jo vel stærkere end de Love, der drage os ned til Jorden; lad den føre os op ad de lyse Veie, hvorfra vi kunne see ned paa Verdens Herlighed og paa Verdens Jammer; og dersom vi end skulle vende tilbage, og først fuldende den os anviste Bei, den os anviste Gierning paa Jorden, da lad os dog stedse med levende og klar Bevidsthed kunne sige: Vort Borgerstab er i Himmene! Amen.

Lectie: Apostl. Giern. 1, 1—11.

Sin første Beretning, nemlig om alt det, som Jesus gjorde og lærte, medens han var som Menneske paa Jorden, havde Evangelisten sluttet med Fortællingen om den Dag, da han blev optagen til Himmelen for sine tilbedende Disciples Dine. Sin anden Beretning, nemlig den om det, som Disciplene foretog sig baade at giøre og lære, efterat Herren havde givet dem den sidste Befaling, begynder han med en udsørligere Fortælling om det Samme. Thi ligesom denne store Begivenhed var Slutningen af Jesu jordiske Liv — hvo kunde tænke sig en anden? — saaledes var den ogsaa den sidste, fulde Besegling paa deres Tro. Derfor skrives der, at de tilbade ham og vendte tilbage med stor Glæde¹⁾, og derfor var nu ved Troen Stedet beredet i deres Jnderste til, at de kunde annamme den Hellige Aands Kraft og være Herrens Vidner indtil Jordens Grændser. Denne Bevidsthed om Herrens Optagelse til det Himmelske fyldte stedse deres Hjerter, og gav dem den klare Erkiendelse af, at han ogsaa var kommen fra det Himmelske, thi — som Herren selv havde sagt — Ingen farer op til Himmelen, uden Den, som foer ned af Himmelen²⁾. Derfor mindede de sig med Glæde, at Herren selv havde forud viist dem hen til denne Dag: „Hvad om I faae at see, at Menneskens Søn farer op, hvor han var før“³⁾? Derfor siger Paulus: „Dette, han opfoer, hvad er det, uden at han og først nedfoer til Jordens lave Egne? Den, som nedfoer, er den Samme, som og opfoer langt over alle Himle, at han skulde fylde alle Ting“⁴⁾. Derfor siger Petrus, at Chri-

¹⁾ Luk. 24, 52. ²⁾ Joh. 3, 13. ³⁾ Joh. 6, 62. ⁴⁾ Eph. 4, 9, 10.

stus, efterat han er faren til Himmelen, er hos Guds høire Haand, og Englene og Magterne og Kræfterne ere ham underdanige ¹⁾). Det var stedse, som om Herrens Vidner, ligesom paa hiin Dag, stode og stirrede mod Himmelen, hvor han foer hen, og som om de derfra idelig paany hørte det Budskab: „Den Jesus, som er optagen fra Eder til Himmelen, skal komme igien, saaledes som I have seet ham fare til Himmelen“. Derfor sige de: „Vort Borgerskab er i Himlene, hvorfra vi og forvente Frelseren, den Herre Jesum Christum, som skal forvandle vor Fornedrelses Legeme til at vorde ligedannet med hans Herligheds Legeme, efter den Kraft, med hvilken han og kan underlægge sig alle Ting“ ²⁾).

Hvor fattig er dog de fleste Menneffers saakaldte Tro, men derfor og, hvor løs og vaklende! De have de tre Ord: Gud, Forsyn og Ubdødelighed; det er store, betydningsfulde Ord, vi have dem ogsaa, og Gud forbyde, at de nogensinde skulde forsvinde af vort Sprog! Men dersom vi intet Andet havde, dersom de store Forestillinger ikke i vort Sind klædte sig i fastere Skikkelse, da vilde det let skee os, som saa Mange, at de efterhaanden opløste sig i svævende, forvirrede Tanker, uden bestemt Begreb, uden Fylde, Trøst og Haab; ja, have ikke disse sidste Tider viist os, at de meest forventede, al Christendom, al Guds Kundskab og Guds Frygt undergravende Meninger kunne forsøge at skiule sig under disse Ord? Selv dersom de tale om Christus, er han dem maaskee „en Hedningernes Lærer i Tro og Sandhed“ ³⁾, som Paulus kalder sig selv, men i hvilke Udtryk han aldrig vilde have indsluttet sin Frelfers Herlighed. Og

¹⁾ 1 Petr. 3, 22.

²⁾ Phil. 3, 20. 21.

³⁾ 1. Tim 2, 7.

Synden — skulde det ikke synes, som om den maatte være forsvunden af Menneskenes Liv, efterdi den næsten er forsvunden af deres Tale, endog af den Tale, der skulde være den alvorligste, skulde indeholde den dybeste Betragtning af de menneskelige Ting? Og dermed forsvinde da ogsaa de Forestillinger, i hvilke alene der er Lægedom for Menneskeflægtens, for Menneskehierkets dybe Saar, de høie Tanker om Naade, Forsoning, Forligelse med Gud. De vove ikke at gjøre sig hverken det Nærværende eller det Tilkommende ret klart, men — for at bruge det rette Udtryk — de lade det komme an derpaa, hvad der tilsidst skal vorde med dem og med alle menneskelige Ting.

Men, Medchristne! saaledes kunne, skulle, ville vi ikke leve, og naar jeg nu seer ud over Eders Forsamling, da tænker jeg mig, at alle disse ville nytte de christelige Festdage for at gjøre den christelige Troes Rigdomme levende i Tanke og Sind. Hver Festdag har Det, der i Særdeleshed hører den til, og hvad der just tilhører denne Dag er de Ord, med hvilke vi pleie at slutte det andet Hovedstykke af vor christelige Troesbekiendelse:

Vi troe paa Jesum Christum, opfaren til Himmelen, siddende ved Guds den almægtige Faders høire Haand, derfra han skal komme at dømme Levende og Døde.

Gud give os Naade til en ret frugtbar Udlæggelse af disse Ord!

„Opfaren til Himmelen“, dermed slutter Beretningen om den Herres Jesu Vandring paa Jorden; og hvormed, sagde vi før, skulde den ellers slutte? At de, som nedvær-

dige Herrens Herlighed, og i Alt ville gjøre ham andre Mennesker liig, som negte hans Opstandelse, og lade ham, som de andre Dødelige, tilsidst for Menneskenes Dine blive indhyllet i Dødens Mørke — at de ogsaa negte denne Dags store Forkyndelse, dette er i sin Orden, og kan ikke være anderledes. Men hvor det forkyndes og troes, at Herren er sandeligen opstanden, hvorledes skulde der ikke søies til, at han er sandeligen opfaren, saaledes som de, der vare de af Gud beskikkede Bidner, have berettet det? Thi hvilken anden Udgang kan da Nogen tænke sig paa den Opstandnes fornyede Liv? Er det mueligt, at Nogen kan tænke sig, at Herlighedens Herre, efter at være fremgangen af Graven, efter i de fyrrethve Dage at have fremstillet sig for sine Apostler med mange Beviisninger, derefter har skiult sig for dem, eller er bleven skiult af dem, og da tilsidst er bleven bunden af Dødens Smertes, og har seet Forraadnelse? Hvad her skeede for Menneskers Dine, er dog intet Andet, end hvad vi Alle troe at være skeet, men i det Forborgne, med Hver af dem, hvilke vi nu søge blandt de forklarede Aander. Men Jesum Christum bekiende vi som Den, der i alle Ting er det Guddommeliges Aabenbarer, som Den, der har ført, hvad der ellers er og skeer i det Forborgne, nemlig i det for Menneskers Dine Forborgne, frem for Dagens klare Lys. Enhver af os bekiender, at der er en Gud, men Enhver af os maa ogsaa bekiende, at hans Tanke forvirres, naar den vil søge at fatte den Uendelige og Ubegribelige, nemlig hvem intet menneskeligt Begreb kan omslutte, thi Ingen har nogen Tiid seet Gud; men som Christne siige vi tillige: Den eenbaarne Søn, som er i Faderens Skjød,

han har kundgiort det ¹⁾); han er Menneffens Søn, faa at alt det Herlige, der blev nedlagt i Menneffets Natur, da Gud skabte det i sit Billede, men som nu er tilhyllet, forvansket, besmittet, er i Ham aabenbaret i dets Reenhed og Fuldendelse; men han er ogsaa Guds eenbaarne Søn, og Faderens Herlighed er aabenbaret i ham, faa at, hvo ham har seet, har seet Faderen, thi Han og Faderen ere (Gen ²⁾). Enhver af os bekiender, at, saavist som denne hele underfulde Verden ikke kan være skabt for Intet, ikke kan være bestemt til et meningsløst Spil af frembringende og fortærende Kræfter, saavist maa der være et Guds Raad til Menneffeslægten's Frelse; men hvo har udgrundet det? Men den Hemmelighed, som fra Verdens Begyndelse har været skjult i Gud ³⁾, den er aabenbaret, i det Ordet blev Kiød og boede iblandt os, fuld af Naade og Sandhed, og vi saae hans Herlighed, som den Eenbaarne af Faderen ⁴⁾. Enhver af os bekiender, at Gud opholder alle Ting og lægger sin Kraft i dem, at Gud styrer alle Ting, faa at alle Haar paa vore Hoveder ere talte ⁵⁾, bekiender, at der er en Gud i Himmelen, som gjør Alt, hvad ham behager ⁶⁾. Men naar vi ellers troe, skjøndt vi ikke see, naar vi troe, at Gud lægger sin Kraft i det lægende Middel, faa det vorder bedre med den Syge, men ikke kunne vise det, faa der bliver Rum tilbage for de Sandfeliges Paastand, at det er altsammen Naturens Virkning: da var det ellers Skjulte aabenbaret, i det Jesus lagde Dyndet paa den Blindes Dine, og sagde: Gaf bort, to dig,

¹⁾ Joh. 1, 18.

²⁾ Joh. 14, 9, 10, 30.

³⁾ Eph. 3, 9.

⁴⁾ Joh. 1, 14.

⁵⁾ Matth. 10, 30.

⁶⁾ Ps. 115, 3.

og bliv seende¹⁾! Naar vi troe, at en Retsfærdigs Bøn formaaer Meget, naar den er alvorlig²⁾, at dersom vi bede Noget efter Guds Billie, da hører han os³⁾, men ellers ikke kunne overbevise den Tvivlende, at det var Bønnen, der blev hørt: da traadte det Forborgne aabenbart frem, i det Jesus ved Lazari Grav kunde sige: Jeg takker dig, Fader, at Du har hørt mig⁴⁾! og den Dødes Been reiste sig i Graven. Naar vi sige med den hellige Sanger om dem, der fare ud paa Havet, og udrette deres Gierning giennem de store Bande, at Herren taledede, og der reiste sig et Stormveir, og det oprørte Havets Bølger, og de raabte til Herren i deres Angest, og han lod Stormen blive stille, og Bølgerne lagde sig⁵⁾, men den vanhellige Betragtning spørger: Saae J da Den, der truede Havet, hørte J hans Røst, da han bød Stormen tie? da blev det ellers Forborgne aabenbaret, i det Jesus stod paa Skibet i den oprørte Sø, og han truede Veiret, og sagde til Søen: Ti, vær stille⁶⁾! Saaledes kunde vi giennemgaae alle Jesu Gierninger, men vi standse ved det, der i Dag er nærmest for os, og sige: Er der vel nogen blandt os, som, naar han staaer iblandt Gravene, lader sin Tanke dvæle i Gravens Mørke? Nei, hans Tanke opløster sig til Forsamlingen af de Forklaredes Aander hissset, han siger, at de Hedengangnes indre Væsen vandt sig løs af den jordiske Indhylning, og hævede sig til de høiere Egne. Men hvad der ellers skeer dybt i det Skiulte, useet af hvert Menneske-Die, det skeede her for de tilbedende Disciples Afsyn, i det den Opstandne blev opta-

---

¹⁾ Joh. 9, 7. ²⁾ Jak. 5, 16. ³⁾ Joh. 5, 14. ⁴⁾ Joh. 11, 41.
⁵⁾ Ps. 107, 23 ff. ⁶⁾ Marc. 4, 39.

gen til Himmelen, og Sien skilte ham fra dem, og de funde vende tilbage med stor Glæde.

Ogsaa vi ville med Tilbedelse og stor Glæde blive ved den gamle Bekjendelse, at den Herre Jesus Christus, efter at have fuldført sit Virde paa Jorden, efter i Guds Wiisdom at have talet om Det, som hører til Guds Rige, efter at have baaret Verdens Synd, og fundet en evig Forløsning ¹⁾, blev optagen til Himmelen, „og satte sig hos Guds høire Haand“, Men hvad betyder dette Udtryk, som idelig kommer igien i de hellige Skrifter, og som idelig gientages i vor Bekjendelse? Vistnok betyder det, at han fik Ære og Hæder af Gud Fader, at Gud har givet ham et Navn, som er over alle Navne; men skulde vi derfor forestille os, at der i Himlene, høit over alle Stjerner, ere ligesom opreiste tvende Throner, den ene for Faderen, den anden for Sønnen, og den Hellige Aand svævende derover? Vi ville let erkiende, hvor langt dette er fra Ordenes rette Mening, og fra den sande, levendegjørende Tro. Ligesom Mandens Kraft er i hans høire Haand, saaledes betegner Skriften, naar den overfører dette Udtryk til de guddommelige Ting, dermed Guds almægtige Kraft. Opplaae vi blot Davids Psalmers Bog, da læse vi der: Du, Herre! er deres Frelser, som troe, fra dem, som opreise sig imod din høire Haand ²⁾, du giver mig din Frelses Skiold, og din høire Haand understøtter mig ³⁾; Herrens høire Haands Frelse skeer med megen Styrke ⁴⁾; din høire Haand skal finde dine Hadere ⁵⁾; vore Fædre indtogte ikke Landet med deres Sværd,

¹⁾ Hebr. 9, 12.   ²⁾ Ps. 17, 7.   ³⁾ 18, 36.   ⁴⁾ 20, 7,
⁵⁾ 21, 9.

og deres Arm frelste dem ikke, men din høire Haand og din Arm ¹⁾; du har været min Hielp, min Siel hængte ved dig, din høire Haand holdt paa mig ²⁾; og saa fremdeles. Spørge vi altsaa: Hvor er Sædet ved Faderens høire Haand? da skulde vi snarere spørge: Hvor er det ikke? thi hvor er Guds almægtige Kraft ikke? Farer jeg op til Himmelen, da er du der, og reder jeg mit Leie i Afgrunden, see, da er du der ³⁾. Hvor vigtig, hvor opløftende, vort inderste Væsen giennembævende er ikke den Erkiendelse, at det Himmelske er ikke langt borte, men er os saare nær! Naar jeg beder: „Vor Fader, du som er i Himlene“, da søger jeg ikke min og Alles Fader bag ved den synlige Himmels Skyer, men jeg veed, at han er sandelig ikke langt borte, thi i ham leve og røres og ere vi ⁴⁾, jeg veed, at han boer i det Høie og Hellige, men at han ogsaa boer hos en Sønderknuust og Ydmyg i Manden, til at gjøre de Ydmyges Mand levende, og de Sønderknuustes Hierte levende ⁵⁾. Med dette Ord siger jeg mig hver Morgen og hver Aften, at det Himmelske omsvæver mig, omringer min Sti og mit Leie, naar kun mine Dine oplades, at jeg maa ffue det. Og saaledes ogsaa naar jeg siger: Min Frelser er ved Faderens høire Haand, da siger jeg mig derved, først at, saavidt som Faderens almægtige Kraft strækker, det er giennem Himmels Himle og Jordens Dybder, saavidt strækker sig ogsaa Hans Nærværelse og Virkning, derfor kunde han selv sige, at han er med os alle Dage indtil Verdens Ende ⁶⁾, derfor er det intet tomt eller blot billedligt Ord, naar han sagde, at,

¹⁾ 44, 4.   ²⁾ 63, 8. 9.   ³⁾ 139, 8.   ⁴⁾ Ap. G. 17, 27. 28.

⁵⁾ Ef. 57, 15.   ⁶⁾ Matth. 28, 20.

dersom Noget elsker ham og holder hans Ord, da vil han med Faderen komme til ham, og tage Bolig hos ham ¹⁾; derfor kunde hans Apostel sige, at han opfoer langt over alle Himle, „at han skulde fylde alle Ting“ ²⁾.

Guds høire Haand er hans almægtige Kraft, derfor siger hiint Ord os ogsaa, at Faderen elsker Sønnen, og har givet alle Ting i hans Haand ³⁾, at ham er givet al Magt i Himmelen og paa Jorden ⁴⁾, at Englene og Magterne og Kræfterne ere ham underdanige ⁵⁾. Kun fordi Sønnen saaledes sidder hos Faderens høire Haand, kun derfor tør vi sige, at Alle skulle ære Sønnen, som de ære Faderen ⁶⁾; kun derfor synge vi med freidigt Mod:

Vor egen Magt ei hielp kan,
 Det kan os Fienden fælde;
 Men med os staaer den rette Mand,
 Omgiordet med Guds Bælde;
 Det er den Herre Christ,
 Og Seier faaer han vist;
 Der er ei anden Gud;
 Han drager med os ud,
 Han Marken maa beholde.

Dog dog strider endnu hans Kirke, dog juble endnu ofte hans Fiender, dog tager endnu Løgnen Sandhedens Sted, og endnu aabenbares ikke Guds Brede af Himmelen over al de Menneskers Ugudelighed, som forholde Sandheden ved Uretsfærdighed ⁷⁾. O, naar vort Hovmod, vor Bitterhed, vor Lyst til at dømme og fordømme klæder sig i disse Tvivl, da lader os minde os, at hvilke Ting Faderen gjør,

¹⁾ Joh. 14, 23. ²⁾ Eph. 4, 10. ³⁾ Joh. 3, 35. ⁴⁾ Matth. 28, 18. ⁵⁾ 1 Petr. 3, 22. ⁶⁾ Joh. 5, 23. ⁷⁾ Rom. 18, 1.

de samme gjør og Sønnen ligesaa ¹⁾, og ligesom Faderen er langmodig og barmhiertig, saaledes er vissefelig Sønnen ogsaa; minde os, at derfor har Faderen givet ham Magt over alt Røed, paa det han maa give alle dem, som Faderen har givet ham, et evigt Liv ²⁾. Dem, der have hørt hans Røst, og troe paa hans Navn, og ville holde hans Ord, dem luttret og prøver han, ja ofte i Ildprøven ³⁾, paa det deres Troes Forsøgelse maa frembringe Standhaftighed, men Standhaftigheden frembringe fuldkommen Gierning ⁴⁾; men dem, der endnu ikke have villet høre, dem vedbliver han at kalde og indbyde, indtil deres Maal er fuldt, og det har viist sig, at Alt er forgieves. Men, Christne! under alle vore Prøver lader os dog holde fast ved vor Beskiendelse, at vor Frelser sidder ved Guds den almægtige Faders høire Haand, holde fast ved Apostelens Tro, at i alt dette mere end seire vi ved ham, som os elskede ⁵⁾. Thi, du vor Herre og Frelser! kun dette er det, hvorpaa vi skulle arbejde i Frygt og Bæven, i den Bøn, som ikke trættes, at vor Striid maa være den gode Striid; men er det saa, stride vi under dit Banner, hvor kunne vi da tvivle, at du i den rette Stund vil udsolde det til Seier, thi til dig har den almægtige Fader sagt: Sæt dig hos min høire Haand, indtil jeg lægger dine Fiender til dine Fødders Skammel ⁶⁾.

Det hedder atter i Psalmernes Bog: O Gud! din høire Haand er fuld af Retfærdighed ⁷⁾, og dette Ord minder os om, at den, som sidder hos Faderens høire Haand, „skal komme for at dømme Levende og Døde“. Sønnen,

---

¹⁾ Joh. 5, 19. ²⁾ Joh. 17, 2. ³⁾ 1 Petr. 4, 12. ⁴⁾ Jak. 1, 3, 4. ⁵⁾ Rom. 8, 37. ⁶⁾ Ap. G. 2, 34, 35. ⁷⁾ Ps. 18, 11.

have vi sagt, er Faderens Aabenbarer, saa maatte han ogsaa aabenbare hans Retfærdighed, og derfor er det ved Christi Evangelium kundgiort over al Verden, at Gud har sat en Dag, paa hvilken han vil dømme Jorderige med Retfærdighed, ved en Mand, hvem han har beskiftet dertil ¹⁾; derfor hedder det, at Faderen dømmer Ingen, men har givet Sønnen al Dom ²⁾; og derfor kunde Apostelen sige mod dem, der bespottede det gode Bidnesbyrd og den gode Omgængelse: de skulle gjøre ham Regnskab, som er rede at dømme Levende og Døde ³⁾.

Men, mine Venner, hvor meget vi endog hver Dag skulle paaminde os selv om den forestaaende Dom, saa er det dog ikke derfor, vi paa denne Hvitidsdag ligesom staae og stirre mod Himmelen, hvor Herren foer hen, fordi vi derfra vente hans Aabenbarelse med hans Magtes Engle, med Ildslue, naar han bringer Hevn over dem, som ikke kende Gud og ikke ere hans Evangelium lydige ⁴⁾. O, vi vilde jo paa denne Dag ikke gaae til Sinai bævende Bierg, og til Mulm og Mørke og Uveir, og til Basunens Lyd, og til saadanne Ords Røst, om hvilke de, der hørte dem, bade, at der ikke mere maatte tales til dem, og selv Herrens hellige Tjener sagde: Jeg er forfærdet og bæver ⁵⁾. Men i det vi paa denne Dag see op til Himmelen, høre vi en anden, en bedre, den livsalige Røst fra Ham, hvem det bør at indtage Himmelen, indtil alle Tings Fuldkommenheds Tiid ⁶⁾: Sandelig, sandelig siger jeg Eder, hvo som hører mit Ord, og troer Den, som mig udsendte, har et evigt Liv, og kommer

¹⁾ Ap. G. 17, 31.

²⁾ Joh. 5, 22.

³⁾ 1 Petr. 4, 5.

⁴⁾ 2 Thesf. 1, 7, 8.

⁵⁾ Heb. 12, 18.

⁶⁾ Ap. G. 3, 21.

ikke til Dommen, men er gaaet over fra Døden til Livet¹⁾. Den Røst blev paany levende i Disciplenes Hierter, da de havde seet deres Herre fare op, hvor han var før, derfor vendte de tilbage med stor Glæde; den Røst gientonede i deres Jnderste paa deres hele Vandring, og hvor de end førtes hen, og hvad de end maatte prøve, var den Himmelfarnes, den Forherligedes Billede dem stadig for Die. Hvor skøn er Fortællingen om Stephanus, som, da Forfølgelse og Forsærdelse omringede ham, kunde sige: Jeg seer Himlene aabnede, og Menneffens Søn staaende hos Guds høire Haand²⁾; men dette havde han ikke kunnet sige i den Stund, da det sandfelighe Menneffe kun saae Rædsler omkring ham dersom han ikke ogsaa tilforn, ogsaa i de Tider, da de sandfelighe Menneffer maaskee kun saae Fred og gode Dage, kun saae til Jorden, og ventede dens Gode, havde seet til Himlene og seet dem aabnede. Dette Syn svævede stadigen for alle Herrens Bekienderes Die; thi naar de sagde: Vort Borgerskab er i Himlene³⁾, da saae de ogsaa Himlene aabnede, og da saae de ogsaa Ham, som har aabnet dem for os, og saae ham ved Faderens høire Haand.

O du, hvem vi bekiende i din Fornedrelse og i din Dphøielse, saaledes lad os ogsaa see dig, og see din Herlighed. Saalænge jeg er en Pillegrim paa Jorden, være din Himmels Lys over enhver min Bei; naar Jorden smiler omkring mig, da lad mig over den see din Himmel aaben, at jeg maa see, hvorfra al god Gave kommer, og naar det mørknes hernede, naar Jorden ingen Fred, ingen Til-

1) Joh. 5, 24.

2) Ap. G. 7, 56.

3) Phil. 3, 20.

flugt har, lad mig see Himlene aabnede, at jeg maa vide, skue, føle, hvor der er Tilflugt, og hos hvem. Og har jeg baaret dit Billede tro i mit Hierte under alle Livets Omkiftninger, da har jeg det faste Haab, at du ogsaa vil være mig tro i den sidste Omkiftning. Naar alle dette Livs Billeder svinde hen som Drømme, naar jeg ingen Sands mere har for Jordens Lyst og for Jordens Smerte, naar Skilsmisens Veemod er overvunden i din Tro, da har jeg det Haab til dig, at endnu i den sidste Stund et lyst Billede skal svæve for min Siels Die, at jeg skal see Himlene aabnede, og dig, min Herre og Frelser! ved Faderens høire Haand, at jeg da endnu, som paa denne Dag, skal kunne sige:

Den Sky, som dig fra Dine tog,
 Den følger jeg, og tænker dog,
 Den skal dig ei bedække;
 Jeg skal dog trænge til dig ind
 I Tro, i Haab, med Siel og Sind;
 Du skal din Haand udstrække,
 Og giennem Sky mig række —

ja, giennem Sorgens Sky og giennem Dødens Sky!
 Amen.

X.

Ephphata!

Paa 12te Søndag efter Trinitatis.

Herre! du som har viist din Kraft paa Jorden, at du kan gjøre de Døve hørende, de Maallose talende, dig bede dine Tienere, at du vil oplade deres Læber til at tale med Klarhed og Fylde, og oplade deres Tilhøreres Øren, at de maae høre ret og andægtigen. Men først og sidst bede vi dig, at du vil oplade vore Hjerter, saa at vi ret maae kiende dig og din Herlighed, og at din levendegjørende Tro maa fylde vor Tale, og gaae fra Hjerter til Hjerter! Amen.

Evangelium: Marc. 7, 31—37.

Den foreløste Fortælling er en af de saa, som alene Evangelisten Marcus har bevaret os, men den er, som alle denne Evangelists Fortællinger, saa levende og beskuelig, den tager saaledes alle *Vi-*Omstændigheder med, at vi lettelig erkiende, den hidrører fra et *Di-*vidne. Dog havde Marcus ikke selv været tilstede, men den christelige *Old-*tid beretter os, at han havde været Apostelen Petri Ledfager, og nedskrev hvad han havde hørt af ham. Idet da nu disse Fortællinger ere for os, er det, som om vi hørte den gamle Apostel, naar han sad i deres Kreds, som ved ham vare blevne Troende, og fortalte dem om den *Tid*, ved hvilken hans Tanke saa gierne dvælede, den *Tid*, da han havde

vandret med sin Herre og Mester. Da bleve Billederne levende i hans Siel, hvert Sted, hvert Forhold, hvert Ord traadte frem i hans Erindring, og saaledes fremstillede han ogsaa Alt for sine Tilhørere.

Og just herved, ved de forskjellige Forhold og Omstændigheder, ved de forskjellige Ord, Herren fandt Anledning til at tale derved, er det, at disse Fortællinger om Herrens Undergierninger, hvor meget de endog ligne hinanden, ikke blive trættende for den andægtige Betragtning; der er stedse Noget, som paa en særdeles Maade tiltaler det fromme Sind. Saaledes ville vi denne Gang standse ved det fremmede Ord „Ephphata“, som Evangelisten her har indført i sin Fortælling, og dermed ladet os høre Herrens mægtige, velgiørende Ord i det Sprog, hvori han talede det.

Men hvorfor har han gjort det? Han oversætter det strax: „Lad dig op!“ hvorfor har han da ikke her, som ellers, nøjedes med at fremsføre Ordet i det Sprog, hans Læsere forstode?

Vi finde ogsaa ellers enkelte Gange det Samme, og da maaskee just, hvor det Ord, der lød fra Herrens Læber var blevet hans Disciple kiert og vigtigt, fordi store Forestillinger knyttede sig dertil. Saaledes fortæller den samme Evangelist om Herren i hans Striid i Gethsemane, at han faldt ned paa Jorden, bad og sagde: „Abba, Fader! Alting er dig mueligt, tag denne Kalk fra mig; dog ikke hvad jeg vil, men hvad du vil“¹⁾. Her have vi atter et fremmed Ord, men fordi det just var det, Herren talede i den vigtige Time, i den Bøn, hvori han, selv da hans Siel

¹⁾ Marc. 14, 3 6.

var bedrøvet indtil Døden, efterlod os et Exempel, hvorledes ogsaa vi skulle bede, maa dette Ord være blevet hans Beskiendere dyrebart, blevet dem naturligt, saa det ofte høretes ogsaa i deres Bønner, thi vi finde, at naar Paulus taler om den sønlige Udkaarelses Aand, vi annammede, da skilddrer han den saaledes, at i den raabe vi: Abba, Fader ¹⁾, og atter paa et andet Sted siger han, at Gud har udsendt sin Søns Aand i vore Hierter, som raaber: Abba, Fader ²⁾! Saaledes er maaskee ogsaa hiint Ord ofte opstaaet i Apostlernes Tanker, det har ikke blot mindet dem om, hvorledes Herren, medens han vandrede paa Jorden, gjorde alle Ting vel, gjorde, at de Døve hørte og de Maallose talede, men det er vel ogsaa forekommet i deres Bønner; naar de saae Menneffene bundne i saa mange og tunge Baand, da have de vel stundom sagt: Herre! naar vil du atter sige dit Ephphata?

Det er skönt og godt, naar vi i vort Sind befæste saadanne betydningsfulde Ord, i hvilke de helligste Erindringer fra det Forbigangne knytte sig til de trøsteligste Forjættelser for det Tilkommende. I Forvirringens, i Angestens, i Bedrøvelsens Stund vil den hele Tankerække, i hvilken vor Tro og Fortrøstning hviler, ikke let udvikle sig for os, men det enkelte indholdsrige, trøsterige Ord, som vi befæstede i Sindet, opstaaer let og snart, naar vi behøve det, og har ofte en forunderlig Kraft til at berolige det oprørte Hierte. Saaledes ville vi nu forsøge at knytte saadanne Forestillinger til det Ord

Ephphata, lad dig op!

at det kan vorde os vigtigt og dyrebart.

¹⁾ Rom. 8, 15.

²⁾ Gal. 4, 6.

Dette Ord er vistnok et Almagts=Ord; dog er det ikke som hiint „Bliv!“ der lød ved Skabningens Begyndelse, hvorved de Ting, som sees, ere blevne af dem, som ikke vare tilsyne¹⁾; det er ikke et skabende Ord, men et forløsende. Den Ulykkelige, som blev ført til Herren, var ikke efter den udvortes Anseelse anderledes end andre Mennesker, han behøvede ikke at isøres et andet Legeme, han havde de Lemmer, de legemlige Redskaber, som udfordredes for at føre et menneskeligt Liv, men det syntes, som havde han dem forgiwes; der var et Dre, men det var tilluft, der var en Tunge, men den var bunden; men esterdi de dog vare tilstede, og Ingen kunde antage, at de vare givne uden Nytte og Hensigt, saa var det jo, som om de biede paa en Forløser.

Hvor Meget er der dog nedlagt i ethvert Menneske, men som hindres, som ikke kan komme til Virksomhed under det besværede Legemes Tryk! Vi tale nu ikke om det, som vi see paa ethvert Barn, der opvoxer under vore Dine; vi vide, at der er Forstand og Samvittighed og Følelse ligesom indsluttet deri, thi var det der ikke, da kunde al vor Kunst og Opdragelse ikke bringe det ind; men det slumrer i Barnet. Dog sige vi her ikke just, at det er bundet, men snarere, at det er uudviklet; naar Legemet faaer sin Næring og Pleie, da voxer det, vel forunderligen, Mennesket veed ikke hvorledes, men dog efter Naturens Love; esterhaanden staaer det der i sin Styrke og Skønhed, og dermed bryder det Aandelige frem, ogsaa dette nære og pleie vi, som vi kunne, men Gud giver Bæret.

---

¹⁾ Hebr. 11, 3.

Ja dersom det var saaledes i Verden, at Alt, det Legemlige, det Aandelige, udviklede sig uhindret efter sin Natur, da vare vi jo i Paradiset; thi dette begiere vi jo dog ikke, at Mennesket, ligesom ved et Spring, skulde vorde Gudliig; men da var jo vel Guds Rige kommet til os, naar alle Hindringer vare borttagne, naar vi fornå, at Alt i os, naar vi saae, at Alt omkring os vorede en guddommelig Vært. Ak! men vi formaae jo næsten ikke at udsige disse Ord uden et dybt Suk, thi jo klarere vi forestille os den Herlighed, hvortil Menneskeslægten syntes bestemt, hvorhen en dybere Længsel i Menneskehjertet higer, desto bitterere føle vi den Forskiel, Virkeligheden ved hvert Skridt viser os. Allevegne see vi jo de store Gøner og Anlæg, som ere nedlagte i Mennesket, saa sørgeligen bundne, saa de ikke kunne vorde Kræfter, ikke kunne udvikle sig, og det er som om en ond Magt havde trængt sig ind i Skabningen for at forstyrre Skaberens Værk. Saadanne Ulykkelige, som Den, om hvem vort Evangelium fortæller, findes jo allevegne, vi føre dem til den menneskelige Læge, men som oftest spildes hans Kunst, vi søge at formilde deres Tilstand, og Gud, som plantede Barmhertigheden i vort Bryst, giver den ogsaa mangehaande Velsignelse, at den ikke er ganske forgiwes; men Trykket formaae vi ikke at løse. Og det er jo ikke blot der, hvor Diet er mørkt, hvor Dret ikke hører, Tungen ikke taler, at vi maae finde Menneskets legemlige Gøner, og dermed ogsaa hans aandelige, fængslede, saa de ikke kunne bevæge sig i Frihed; ak, hvor ofte er ikke Blomsteret allerede visnet i Knoppen, saa det ikke formaarer at udfolde sig; vi see, hvortil det var bestemt, men det naaede ikke Bestemmelsen, den forstyrrende Magt greb det strax i

dets Udspring; eller vi see det endnu Sørgeligere, en lang sygelig Tilværelse, bunden, hindret paa alle Sider, vi kiende maaskee i enkelte Glimt, hvor stort og skønt det er, som her er bundet, men det kommer aldrig til Udvikling. Vi have Alle seet det, fiern og nær, vi sukke, og gaae forbi, hvor vi kunne, søge at adsprede os fra de mørke Tanker, men stundom gribe de os dog med Magt, og vi kunne ikke undvige dem.

Men hvorfor fremfalde vi dem da her, hvor dog Synet af den menneskelige Glendighed ikke er for vore Dine? Fordi vort Evangelium fremfalder dem. Men idet vi ikke kunne eller skulle fortrænge de Forestillinger, som det fører frem for Sielens Dø, da lader os ikke glemme, at det er et Evangelium, et glædeligt Budskab, vi have hørt; ogsaa derfor er det nedskrevet, at det skulde indprente os den glædelige Sandhed, at alt det Bundne bier paa en Forløser, alt det, som er tilluft, paa et Gephyrata, lad dig op! Forestille vi os den Fængslede, eensom, udeluft fra Lys og Glæde, men dog ikke fra Haabet; det ulmer dog i hans Hierte, han bier paa Befrielsens Stund, og naar det rører sig i de dunkle Gange udenfor Fængselets Døre, da siger han vel mangen Gang: Er det dit Skridt, min Forløser? kommer du at oplade den stærke Dør, som holdt mig inden de mørke Vægge, at forkynde den Fange, at han skal lades løs, at udlade den Blagede i Frihed¹⁾? Saaledes horte Hine i Evangeliet, at Han nærmede sig deres Grændser, hvem Gud havde salvet med den Hellige Aand og Kraft, som drog omkring og gjorde vel, helbredede Alle, som vare

---

¹⁾ Luk. 4, 18.

overvælde af den onde Magt, thi Gud var med ham ¹⁾. Da tænkte de: Han kommer vel ogsaa her for at gjøre vel; derfor forte de Den, som var dem kjer, hvis Tilstand de saa ofte med Medynk havde betragtet, for hvem de jo vistnok havde søgt menneskelig Hielp, men forgieves, hen til ham; og det var virkelig Forløserens Skridt, de havde hørt, han talede det Ord, som aabnede den Døves Øren og løste Tungens Baand.

Alle disse Gierninger skulde vise, og have viist, at Gud var med Ham, som gjorde dem, men lader os ikke glemme, at hans Navn ogsaa er Immanuel, hvilket betyder: Gud med os, og at dette Navn er ham ikke givet alene iblandt de Slægter, der saae hans store Gierninger, men ogsaa for os, paa det vi skulde visse troe, at i Ham er endnu Gud med os, at hvad der hiiset skeede for de beundrende Dine, det skulde aabenbare os, hvad der skal skee, hvad der dagligen skeer i det Forborgne. Thi — lader os gientage det, og aldrig forglemme det! — alt det Bundne bier paa Forløseren, bier paa den Stund, da det skal høre hans Ephphata.

Det er skönt, at Gud saaledes har lagt Kierligheden i Menneskets Hierte, at den mangen Gang varmest omslutter dem, der meest have den behov, og have Mindst til at betale den med, og at den voxer med enhver Omhu, ethvert Offer, der er bragt. Derfor, idet nu Forløsningens Time først slaaer for den Bundne, naar han for stedse kaldes fra den Kreds, i hvilken han forhen var, da lad der kun være Beseemod, lad Kierligheden kun føle sit Savn, men lad ogsaa

---

¹⁾ Ap. G. 10, 38.

dette vort Evangelium være i den Sorgendes Sind, og sige ham, at den Haand, som fordum aabnede den Døves Dre og løste hans Tunges Baand, den er ikke bleven svag, at det samme forløsende Ord, som hist hørtes for de Vidner, der siden skulde forkynde Herrens Ære, det har nu atter lydt, skiondt i det Skiulte; men Troen hører det, og forlader sig til, at det har løst det Bundne, opladt det Tillukte, udført den Blagede i Frihed.

Dog, christelige Tilhørere! hvorfor tale vi kun om dem, paa hvilke Trykket hviler tungere, om de, vistnok Mange, men dog i Menneffenes store Mængde kun Enkelte, i hvilke Gvnerne ere bundne, som Hines i Evangeliet, eller som paa anden Maade sukke under de sværere legemlige Hindringer, om dem, som kaldes Syge og Jammerfulde fremfor Andre? Er der da nogen iblandt os, hvem Legemet var som en let Dragt, hvori Manden bevægede sig uhindret, eller i hvem selv de legemlige Gvner yttrede sig ubundne? Saalænge vi ere i dette vort jordiske Huus, i denne Hytte, siger Paulus, sukke vi besværede ¹⁾, og er der da noget Bryst, som har aandet under denne Himmel, og ikke har deelt dette Suk? Al Skabningen, siger den samme Apostel, er underlagt Forfængelighed, er i Forfrænkighedens Trældom, den sukker tilsammen, og er tilsammen i Smerte indtil nu, ja ogsaa de, som have Mandens Førstegrøde, ogsaa vi selv sukke i os selv ²⁾ — og hvorhen stunder dette Suk? Den Bundne bier paa sin Forløser, Apostelen siger, at det forventer den fulde Udkaarelse, vort Legemes Forløsning. Han siger ikke: Forløsning fra Legemet, som om dette var Fæng-

¹⁾ 2 Kor. 5, 4.

²⁾ Rom. 8, 20 ff.

felet, og Aanden først var forløst til Guds Børns herlige Frihed, naar den er frigiort fra den legemlige Beflødning; tværtimod siger han: Vi forlænges efter at overlædes med vor himmelske Bolig, dog saa, at vi maae findes ikklædte, ikke nøgne ¹⁾; han kiender ikke den skikkelsesløse Udødelighed, der ligesom flager om uden Godfæste; hans Længsel begier, at Legemet skal forløses fra Forkrænkelighedens Trældom, fra Alt, hvad der tvinger og binder det, saa det kunde worde, som han paa et andet Sted skildrer Opstandelsens Haab, et uforkrænkeligt, et herliggiort, et aandeligt Legeme ²⁾. Og saaledes er vort Evangelium ikke blot skrevet for de enkelte mere Besværede iblandt os, men for os Alle; det siger os, at, ligesom det Jnderste, Dybeste i os saa ofte, og ofte saa smerteligt, sukker efter Befrielsen, saaledes skal ogsaa engang Forløseren træde til, og sige sit Ephphata ogsaa over os. Det er denne Fortrøstning, der udtaler sig i den gamle Psalme:

Naar jeg betænker ret den Stund,
Da jeg skal heden fare,
Min Siel sig fryder mangelund,
Som Fugl ved Dagen klare;

det er den Fortrøstning, som skal følge os giennem vor hele Pillegrimsgang hernede, og være levende og stærk i os, naar vi tænke os det Maal, som vi mere og mere nærme os; den skal følge os paa den veemodsfulde Wei til vore Elskedes Grave; hvad vi endog savne, over dem er det forløsende Ord lydt.

Men hvormeget jeg nu endog ønsker og forlader mig

¹⁾ 2 Kor. 5, 2. 3.

²⁾ 1 Kor. 15, 42 ff.

til, at hvad hidtil er talet, er talet overensstemmende med den christelige Sandhed, skulde det dog være mig kiert, om min Tilhører dog fandt Talen usfuldstændig, og om hans stille Sind allerede begyndte at spørge til, hvad der mangler. Thi for det Første skal vort Forhold til vor Forløser jo dog ikke være saadant, at vi først vente at finde ham engang, naar vi staae ved Banens Ende, og at han først da vil træde til, og lette os vore Byrder, og løse os de tunge Baand, hvoraf vi holdes; og heller ikke vort Forhold til det tilkommende Liv saadant, at vi ligesom opgive det nærværende, lade det gaae, som det vil og kan, og først vente Fylde og Kraft og Frelse, naar det har Ende. Det er dog for det nærværende Liv, at Formaningen lyder til Enhver af os: Grib det evige Liv ¹⁾! det var ogsaa for det nærværende Liv, at Herren sagde: Guds Rige er inden i Eder ²⁾. Men dernæst, andægtige Tilhørere! hvor tunge endog de Baand ere, hvori den legemlige Indskrænkning holder Aanden, og hvor lidet endog menneskelig Kraft og Konst ofte formaaer at løse eller sønderrive dem: hvo vilde dog standse derved, naar han tænker over Menneskehedens Jammer? hvo vilde sige, at naar kun Legemets Baand brast, da var Sielen frelst og fri? Der ere Bantrensens, Frygtens Baand: hvo vilde sige, at de kun ere af legemlig Oprindelse? Dybt i Sielen er der en Tragten, en Stræben mod Gud, og hvo har ikke i sit Livs bedre Timer ligesom seet og følt Gud, seet ham i hans Gierninger, følt ham i sig, og sig i ham? Ak! men da kommer Tvivlens Hær, den falske Viisdom, og Alt hvad der for-

¹⁾ 1 Tim. 6, 12.

²⁾ Luf. 17, 21.

virrer og omtaager Sielens Dje, og forhærder Følelsen, at den ikke mere kan fornemme den høiere Indvirkning. Der er dybt i Samvittigheden en Erkiendelse af Ret og Uret, og — vi tale nu ikke om dem, hvilke det lykkedes at gjøre sig frie for Samvittighed og Retfærdighed — men i Enhver af os er der dog en dyb Begiering, som tragter efter Guds Retfærdighed, en Villie, et Forsæt til i Alt at gjøre Ret, opfylde vor Pligt, at bevare os ubesmittede af Verden, at være fuldkomne, som vor Fader i Himlene er fuldkommen ¹⁾. Ak! skal jeg tælle dem frem, alle de haarde, tryk- kende Baand, hvormed Synden holder os omsnærede, alle de onde Begieringer, al den Egennytte, Selvraadighed, Svag- hed, Sløvhed, Forsængelighed, Daarlighed, alt det, som udgaaer indvortes fra, og gjør Mennesket ureent ²⁾? Og efterdi Kierlighed er Lovens Fuldkommelse ³⁾, efterdi Enhver dog har havt Timer, hvori han har sagt:

Hvor godt, hvor saligt er det dog

At elske Gud og elske Hver sin Næste!

skal jeg da skildre alt det Hovmod, den Brede, den Bitter- hed, der altid modstaaer, der saa ofte qvæler Kierligheden? Disse ere Syndens Baand, de ere vel tungere, sørgeligere, end alle de, der kun hindre de legemlige Evner. Og for- medelst Bantroen, formedelst Synden er ogsaa Frygten Menneskets Ledfager og holder ham i tunge Baand. Hvo attraaede det ikke, rolig at nyde det Nærværende, rolig at skue det Tilkommende imøde? Og naaede du det da, du urolige Menneskehierte? har du fundet den Hvile, du ofte saa smerteligen savner? Er der da Rogen, som ikke veed,

¹⁾ Matth. 5, 46.

²⁾ Marc. 7, 23.

³⁾ Rom. 12, 10.

hvorledes Frygten kan gyde sin Malurt i ethvert Glædens Bæger, ja, som ikke veed, hvad det er at flye, skøndt der er Ingen, som forfølger ¹⁾? Er der Nogen, som ikke har Erfaring om, hvad Apostelen siger om dem, der formedelst Dødens Frygt ere i Trældom al deres Livs Tiid ²⁾? Og efter Døden, Dommen. Ingen af os vil sige: Salig Den, som ikke kiender denne Frygt, men Ingen af os kan sige: Salig Den, som lever i denne Frygt — i den egentlige Frygt for Gud.

Hvor føre vi da dem hen, som ere bundne i disse Baand? Hvor gaae vi selv hen, naar vi føle os bundne — bundne, ikke af de Lænker, som tvinge Legemet, men ikke kunne tvinge Sielen, saarede ikke af den Piss, som giennemborer Brystet, men af den, som sønderknuser Aanden, syge af den Sygdom, for hvilken ingen Lægedom voxer i Bierge eller Dale? — Der lød nys en dyb Tone giennem vore Sange:

Du ene var, og er, og bliver

Den arme Verdens rige Trøst;

og i den Gienlyd, som den fandt i vore Hierter, var tillige den Forvisning, at naar vi søge Sielens Forløser, da er han ikke langt borte, vi skulle ikke først vente ham ved Livets Ende, men han kommer os imøde paa vor tunge Bei, og vi bede ham ikke forgieves at lægge Haanden paa os, og løse vore Baand; thi — o hører, o føler de fire indholdsrige Ord, i hvilke al christelig Trøst er indbefattet! — thi Jesus Christus er bleven os Viisdom fra Gud, og Retfærdighed, og Helliggiørelse, og Forløsning ³⁾. Men disse Ord kan jeg nu kun nævne; at udvikle deres Indhold er al vor Prædiken, nu føie vi kun Get til.

¹⁾ Ordsp. 28, 1.

²⁾ Hebr. 2, 15.

³⁾ 1 Kor. 1, 30.

Da hiin legemlig Bundne blev ført til Jesum, tog han ham affides fra Folket, maaskee for at Guddomskraften fra hans Nærværelse mere ubindret skulde giennemstrømme hans Legeme. Naar den bundne Siel nærmer sig sin Forløser, da tager han den Besværede ogsaa affides fra Mængden; dens Larm, dens Priis, dens Tvivl eller Spot skal ikke forstyrre den hellige Indvirkning. Naar der da er stille omkring os, o vor Forløser! da siger du atter dit Ephphata, da aabner du vore Øren, at de høre dit Ord, da løsner du Tungens Baand, at den beder rettelig, og i dit Samfund kommer da den Guds Fred, som overgaaer al Forstand, og det lettede Bryst siger dig sin Tak, siger af sin inderste Dybde:

Saa stor er ingen Nød at finde,
Som ikke for din Trøst maa svinde! Amen.

XI.

Den levende Guds Priis.

Paa Takkefesten for Aarets Høst.

„Fader Eders Begieringer fremsføres for Gud i Paakaldelse og Bøn med Taksigelse ¹⁾!“ Denne Formaning være os i Minde, hvergang vi betræde dette Sted. Thi dersfor, o Gud! har du ladet dit Huus kaldes et Bedehuus ²⁾, paa det her al vor Trang i det Nærværende og al vor Bekymring for det Tilkommende skal forvandle sig til Bøn, ydmyg og tillidsfuld Bøn, hvori vi befale os til dig, forviisfede om, at du gjør alle Ting vel, at alle Ting skulle tiene dem til Gode, som elffe dig ³⁾. Men ogsaa Grindringen af det Forbigangne skulle vi her tage med os; og naar vi da komme alle overstandne Besværligheder ihu, al Hielp, som os er vederfaren, al Raade og Velsignelse, som strømmede ned til os, hvad skulde da Grindringen vorde, uden Taksigelse? O Fader i Himlene, du som udsender din Aand, og da skabes der, og Jordens Skikkelse fornyes ⁴⁾, send ogsaa din Aand i vore Hierter, at den i os maa fornye Paakaldelse og Bøn med Taksigelse, og siige Enhver af os: Lov Herren, og forglem ingen af alle hans Velgierninger ⁵⁾! Amen.

Text: Apostl. Giern. 14, 15—17.

Vi forkynde Eder, at I skulle vende om fra disse forfængelige Guder til den levende Gud, som har gjort

¹⁾ Phil. 4, 6.   ²⁾ Matth. 21, 13.   ³⁾ Rom. 8, 28.   ⁴⁾ Ps. 104, 30.   ⁵⁾ Ps. 103, 2.

Himmelen og Jorden og Havet og alle Ting, som ere i dem; som i de forbigangne Tider har ladet Hedningerne vandre i deres egne Veie; enddog han har ikke ladet sig selv uden Vidnesbyrd, idet han gjorde os Godt, og gav os Regn og frugtbare Tider af Himmelen, i det han fyldte os med Føde, og vore Hjerter med Glæde.

„Taffer Herren, thi han er god, thi hans Miskundhed varer evindelig“ ¹⁾: saaledes lod det ideligen i Israels Lovsange, og vi kunne sige, at detsfra er det lydt over al Jordens Kredse. Thi Herren er god imod Alle, og hans Barmhertighed er over alle hans Gierninger ²⁾! det var ikke blot Israels Bierge og Dale, hvilke han fyldte med Frugter, ikke blot Israels Børns Munde, hvilke han fyldte med Føde, og deres Hjerter med Glæde, men allevegne lod han sin Soel opgaae over Onde og Gode, lod regne over Retfærdige og Uretfærdige ³⁾. Men, enddog han ikke lod sig selv uden Vidnesbyrd, vandrede dog Hedningerne i deres egne Veie, de ærede og takkede ham ikke som Gud ⁴⁾, indtil fra Israels Midte Christi Sendebud gik ud, og udtalte det Ord, som alle Folkenes Vise søgte, og Ingen ret kunde finde, og forkyndte den levende Gud, som har gjort Himmelen og Jorden og Havet og alt det, som deri er; da lod den ene sande Guds Priis, lod Taksigelsens Røst fra de Tusindes og atter Tusindes Læber, een Slægt berømte Herrens Gierninger for den anden, og de forkyndte hans Vælde ⁵⁾. Den Røst er siden aldrig forstummet, og skal ikke forstumme, saalænge Jorden staaer.

¹⁾ 1 Krøn. B. 16, 34. Ps. 106, 1 o. fl. Et.   ²⁾ Ps. 145, 9.

³⁾ Matth. 5, 45.   ⁴⁾ Rom. 1, 21.   ⁵⁾ Ps. 145, 4.

Thi Herrens Misfandhed varer evindelig, den varer fra
 Slægt til Slægt, den er hver Morgen ny. Derfor skal ogsaa
 hver Morgen og hver Aften Bønnen hæve sig med Taksigelse til
 alt det Godes Giver; han seer i Løndom, og kiender ogsaa det
 stille Suk. Men der ere ogsaa Tider, da Taksigelsen skal tone
 fuldere, da det hele Folk skal forene sig i een Lovsang, een Tak.
 Og, du vort Folk! er det ikke nu en saadan Tid? Vi have,
 idet vi i Dag forsamles i vore Helligdomme, taget Erin-
 dringen med os fra den nærmest forbigangne Tid, vi komme
 de Følelser ihu, med hvilke vi saa dette Aars tidligere
 Maaneder, Sommerens ellers saa gierne hilsede Maaneder,
 imøde. Al det kunde ikke være ublandet Glæde, hvormed
 vi saa Jorden smykke sig i Foraarets Pragt, og ventede
 den Tid, der afløser Vinterens Dde, og ellers kaldes den
 mildere og glædeligere. Forraadet syntes udtømt, og de
 skønne Maaneder syntes saa lange, inden Høsten kunde
 bringe det nye Forraad. Fra Landene fiern og nær høstes
 Hungerens Skrig, fra mange Steder høstes de sørgelige
 Beretninger om, hvorledes Menneffene, istedenfor ydmygen
 at vende sig til Ham, hvis Forraad aldrig udtømmes, som
 saa ofte har viist, at han kan lægge sin Velsignelse i det
 Lidet, istedenfor at række hinanden Haanden til broderlig
 Bistand, tværtimod i voldsomme Bevægelser ødelagde det
 Lidet, der var tilbage, og vendte Haanden, den Ene mod
 den Anden; vi saa ud over vort Land, over den vrimlende
 Mængde i Stæderne, hvor ingen nærende Spire groer, over
 de mange tætbefolkede Egne, hvor Daglønneren kun spar-
 somt vinder det daglige Brød; vi glemte vel ikke dit Ord,
 o Herre! at vi ikke skulle bekymre os og sige: Hvad skulle
 vi æde, eller hvad skulle vi drikke, eller hvormed skulle vi

klæde os? ikke det trøsterige Ord, at du, o himmelske Fæder! veed, at vi have alle disse Ting behov ¹⁾; men du vil tilgive vor Svaghed, naar vi stundom ængsteligen spurgte: Hvorfra skal Brødet komme, at alle disse kunne mættes?

Men see, der var Den, som vidste det Svar, hvilket vi ikke vidste. Thi Herrens Misfandhed varer evindelig; paa affides Steder havde han dog samlet Forraad, han gav Mennesker Held og Betsignelse til at føre det hid, han gav Mennesker Gyne og Billie til at antage sig de Trængende, saa disse Byrder dog have kunnet bæres, og vi dog ikke have seet Hungerens blege Skikkelse gaae omkring og søge sine Dffere iblandt os; og imidlertid vorede Sæden rigeligen frem af Jordens Skjød, Gud lod sig ikke uden Vidnesbyrd, han gav os Regn og frugtbare Tider af Himmelen; og, idet han nu har forundt rigeligt Forraad, saa at Mundene kunne mættes med Føde, skulde da ikke og vore Hierter fyldes med Glæde? O takker den Herrers Herre, thi hans Misfandhed er evindelig; takker Ham, som kom os ihu, der vi vare nedtrykte, thi hans Misfandhed er evindelig ²⁾!

Saa lader os da i denne Stund samle al vor Tanke og Betragtning til

den levende Guds Priis;

og Gud give os selv ved hans Mand og efter hans Ord at tale Ham til Ære og Lov!

1. Da Paulus talede de Ord, hvilke vi i vor Text have hørt, stod han i en hedens Mængde, som endog var

¹⁾ Matth. 6, 31. 32.

²⁾ Ps. 136, 3. 23.

i Begreb med at ville vise ham og hans Medbroder guddommelig Værelse; de havde seet en underfuld Helbredelse, og nu raabte de: Guderne have taget menneskelig Skikkelse, og ere komne ned til os. Thi vi vide, at Hedningerne vel erkjendte guddommelige Kræfter, som yttrede sig i Himlen og paa Jorden og i Havet, men disse Kræfter henhørte de til forskjellige Guddomme, mellem hvilke Herredømmet var adspjaltet; disse Guddomme gavede de Skikkelse efter deres Indbilledninger, og Summen af deres forvandede Gudsdyrkelse var, at de dyrkede og tjente Skabningen over Skaberens ¹⁾. Til denne hedenste Mængde, som dengang omgav dem, sagde da Paulus: Vi forkynde eder, at I skulle vende om fra disse forføngelige Guder til den levende Gud.

„Den levende Gud“ — hvor snart glider dette Ord hen over Tungen, hvor ofte misbruges det til letfindig Forsikring; men du, hvem Ordet betegner, hvor dybt trænger din guddommelige Majestæt ind i Hjertet, naar vi udsige det med Andagt og Værefrygt: du levende Gud! Og, andægtige Tilhørere! dette er jo den første Hensigt, i hvilken vi helligholde en Takkfest, som den nærværende, at vi skulle opvækkes til ret med taknemmelige Hjertes at henhøre de Belgierninger, hvorover vi glædes, til den levende Gud. Hvo der har gjort det, hvo der dagligen gjør det i sit stille Sind, vil jo visseligen gierne forene sin Tak med Menighedens Lovsange. Hvo der ikke har gjort det — eller skulde vi maaskee sige: Der var Ingen, som jo har gjort det, Ingen, som, naar han gif mellem de bølgende Agre, hvor Trost og Haab ligesom dagligen vorede frem tilligemed

---

¹⁾ Rom. 1, 25.

Sæden, naar han saae Høstens Fylde, naar han nu skuer ud over Landet, og seer Overslødighed, hvor der tilforn var Mangel og Tomhed, Ingen, som jo har følt i inderste Hierte, som jo har sagt med loyprisende Læber: Det er altsammen fra den levende Gud, som har gjort Himmelen og Jorden og Havet og alt det, som er deri; Alles Dine vogtede paa ham, og han oplod sin Haand for at møtte alt det, som lever med Betsignelse ¹⁾?

Ak, hvor Mange ere der, som udslukke de varme Følelser, som quæle Taksigelsens Glæde i deres Hierter med den Tanke: Det er altsammen Naturens Bærk. Vi tale nu ikke om de ganske Slove og Dorste, hvis Tanke ikke naaer videre end til det, der er lige for Diet; men der ere ogsaa de, hvis Siel vel er istand til at fatte store Tanker og at fyldes med Beundring; Alverdenens vide Riger udbrede sig for deres Blik, de see den Kraft, som giennemtrænger det Hele, som i det Høie, i det Dybe virker og skaber; den synker ligesom ned fra Himmelen med Betsignelse, den stiger atter op fra Jorden i tusindslags Skikkelser, hvo kan tælle dem? hvo kan skildre deres Skønhed? de skue ud i det umaalelige Rum over dem, hvor Himmelenes Hære drage frem i deres faste Orden, straalende i deres uforgængelige Lys, og da prise de Naturens Herlighed, da finde de mange Tanker Hvile i Beundringen af de evige Love, hvorefter Verdenerne bevæges og Mennesket gaaer sin foreskrevne Vej. — Evige Love? Ja, i Mandernes Verden ere der Love, som ikke roffes eller forandres, thi de ere grundede i Guds evige Væsen, de Love, ved hvilke Gud bød Mennes-

---

¹⁾ Ps. 145, 15. 16.

neffet: du skal, eller: du skal ikke, efter hvilke han og vil dømme Verden; du kan ikke tænke en Tøddel af dem borttagen eller forandret, uden at Gud maatte have negtet sig selv. Men anderledes er det med de Love, ved hvilke den legemlige Verden bevæges og sammenholdes. Vel veed jeg, at, saalænge Jorden bliver, skal Sæd og Høst, og Frost og Hede, og Sommer og Vinter, og Dag og Nat ikke aflade ¹⁾; men dette er en Forjættelse, som Gud gav i sin Naade, og ikke en evig Lov, efter hvilken Tingene med Nødvendighed maae styres; som der var et Aar, da Naturens Orden var ophævet, da Flodens Bande skulde Jorden, og der ikke var Sæd og ikke Høst, saaledes kan, saaledes skal der komme en Dag, da Himlene skulle omskiftes som et Klæde; Han, som sammensflettede Syvstiernen, som omgiordede Orions Belte, kan igien løse dem; thi Han grundfæstede fordum Jorden, og Himlene ere hans Hænders Gierning; de skulle forgaae, men Han bestaaer ²⁾, Han bliver den Samme, om end denne Verdens Natur opløses, er endnu den almægtige Skaber, thi efter hans Forjættelse forvente vi nye Himle og en ny Jord, i hvilke Retfærdighed boer ³⁾, og hvis Love han da vil ordne derefter. O, jeg har seet Naturens Herlighed, som J, og min Siel har været fyldt af Beundring og Tilbedelse, thi jeg følte det, at Guds usynlige Væsen, hans evige Magt og Guddommelighed beskues og forstaaes af hans Gierninger ⁴⁾; men naar jeg da saae dem omkring mig, hvis Tanke ikke kom videre end til denne Naturens Kræfter, som i dem saae Tin-

---

¹⁾ 1 Mos. 8, 22.   ²⁾ Ps. 102, 26. 27.   ³⁾ 2 Petr. 3, 13.
⁴⁾ Rom. 1, 20.

genes første Dphav, deres Dpholdere og Styrere, og ligesom satte dem paa den Almægtiges Throne, da syntes mig at høre en Røst, som sagde: Forkynd dem, at de skulle vende om fra disse forfængelige Guder til den levende Gud, som har gjort Himmelen og Jorden og Havet, og alle Ting, som ere i dem, som er Naturens Skaber og Herre! Hvad enten jeg seer op til det Umaaalelige over mig, eller til det Mindste, der voxer, der rører sig paa Jorden, da seer jeg allevegne Tanke og Forstand, Wiisdom og Misskundhed; men er det da i den blinde, ubevidste Natur, vi kunne søge den Tanke, der ordnede Skabningen, den Forbarmelse, der omslutter Alt, hvad der lever? Hvor indlysende er dog det gamle Ord: Han, som plantede Dret, skulde han ikke høre! Han, som dannede Diet, skulde han ikke see; Han, som lærer Mennesket Forstand ¹⁾! Det er visseligen saa, at Regnen strømmer ned fra Himmels Skyer, og at Bonden dyrker Jorden, saa den kan give sin Grøde; men Skyen satte sig ikke selv under Himmels Hvælving, og den veed Intet derom, at den opløser sig og frugtbargjør Jorden, og Bonden saaer, men kan ikke give Bært; derfor sig vi med den hellige Sanger: Herren vander Biergene fra sine høie Sale, Landet mættes af hans Gierningers Frugt; han lader Græs groe for Dvæget, og Bærter til Menneskets Tieneste, for at fremføre Brød af Jorden ²⁾. Og derfor er denne Dag ikke blot en Glædens men en Taksigelsens Dag, derfor sig vi: Det var ikke Naturkræfternes tilfældige Spil, og ikke efter evige, men blinde Love, at Landet fyldtes med Frugter, men det var

---

¹⁾ Ps. 94, 9. 10.

²⁾ Ps. 104, 13. 14.

dig, o levende Gud, som vendte dit Ansigt til de Forladte, og ikke foragtede deres Bøn; du saae ned fra din Helligdoms Høide, saae ned af Himmelen til Jorden, at høre de Betrængtes Jamren, at de maae forkynde dit Navn og din Priis, at Folkene maae samles tilhobe, og Rigerne for at tiene Herren ¹⁾); derfor ville vi prise dig, o Gud! og love dit Navn altid, thi du er naadig og barmhiertig, langmodig og af stor Misfandhed ²⁾).

2 „Saa værer da barmhiertige, som Eders Fader i Himlene er barmhiertig“ ³⁾! Dette gif Christi Sendebud ud at sige i hans Navn til alle Folkene paa Jorden, i det Samme de gif ud at forkynde den levende Gud. Og sandelig, deres Røst er udgangen over al Jorden, deres Ord til Jorderiges Grændser ⁴⁾); hvorsomhelst Guds Barmhiertighed er forkyndt i Christi Evangelium, hvorsomhelst Mennesker have samlet sig i Christi Navn, der er den Røst aldrig forstummet, har aldrig hvilet, som sagde: „Saa værer da ogsaa I barmhiertige!“ Thi i det Gud fylder Landet med Frugter, som han frembringer, sætter han Menneskene til Huusholdere derover, at de, som fik Mere, skulle dele med dem, som fik Mindre, at Enhver maa have efter sin Rødtørst. Hvad kunde det derfor nytte, om vore Læber prisede Gud, men der ingen Bekiendelse af Guds Misfandhed var i vore Gierninger? thi Den, som har denne Verdens Guds, og seer sin Broder lide Mangel, og lukker sit Hierte for ham, hvorledes bliver Guds Kierlighed i ham ⁵⁾? Gud være lovet, at Barmhiertighedens Evangelium dog

¹⁾ Ps. 118, 18 ff. ²⁾ Ps. 145, 1, 8. ³⁾ Luf. 6, 36. ⁴⁾ Rom. 10, 18. ⁵⁾ 1 Joh. 3, 17.

ikke er prædikef forgieves i Verden; hvor det kom hen, har det dog aabnet Hjerter og Hænder til at mætte de Hungrige, og flæde de Nøgne, og antage sig de Syge og Forladte. Gud være lovet, at Evangeliets gode Frugt har været tilsynne ogsaa hos os, ogsaa i dette Aar, for saa Mange et Trængsels Aar, men som Goddædigheden dog har lettet! Og naar vi da paa denne Dag saa høitideligen forsamles, da er det først for at takke al Barmhertighedens Fader, men ogsaa for at takke de Menneſker, der vare hans Sendebud, hans Redſkaber til Barmhertighedens Gierning. Trindt omkring fra Armodens Hytter, fra Sorgens mange trange Boliger, fra ethvert bekymret Bryſt, ſom ikke ſelv formaaede at afvælte ſin Byrde, ſkal i Dag Takſigelſen ihufomme Enhver, ſom lindrede Nøden, ſom ikke blot vilde frembære Gud Lov-Dffer, en Frugt af Læber, der bekiende hans Navn, men ſom heller ikke glemte det andet Dffer, der behager Gud vel, at giøre vel og at meddele ¹⁾. Men ogsaa vi, ſom ved Guds Naade — hvilken vi ikke vare værdigere, end de mange Andre — ikke trængte til den fremmede Viſtand, ville forene vor Roſt med de Trængendes, og bringe dem Alle vor Tak, ſom oplode den milde Haand, ſom med kjerlig Forſorg antog ſig de dem Betroede, og med Kierlighedens milde, men ſtarke Vaaben holdt de indtrængende Fiender, Hunger og Elendighed, borte, dem, hvis Barmhertighed ikke kunde ſkiules, hvis Lys har ſkinnet for Menneſkene, ſaa de ſaae deres gode Gierninger, og ærede deres Fader, ſom er i Himlene ²⁾, og dem, hvis Gierning kun Han ſaae, ſom ſeer i Løndom,

¹⁾ Hebr. 13, 15, 16.

²⁾ Matth. 5, 16.

dem, hvis venstre Haand ikke vidste, hvad den høire gjorde ¹⁾. Gud give dem alle den skønneste Løn, han lade dem al Naade rigeligen tilflyde, at de kunne have rigeligen til al god Gierning ²⁾, at de ofte med Glæde maae kunne komme den Herres Jesu Ord ihu: Saligt er det at give, hellere end at tage ³⁾!

Thi, mine Brødre, naar vi gjøre det Gode, da lader os ikke blive trætte ⁴⁾. Denne Formaning gielder vel Alt hvad der er elskeligt og priseligt, men den gielder ogsaa dette, hvorom vi nu tale, som jo ogsaa Apostelen paa et andet Sted siger just herom: Bliiver ikke trætte af at gjøre det Gode ⁵⁾. Thi have vi da gjort nok? Vi takke Guds Misfundhed, at han har hiulpet giennem den trangeste Tiid, at Byrderne ere blevne lettere; men ere de derfor borttagne? Laderne ere fyldte, men er Brødkurven det derfor trindt omkring i Husene uden Lader? Have vi da gjort nok? O mine Venner, der er en svær Mellemregning mellem Ham, der ogsaa i det Timelige tildeler Enhver efter sit Velbehag, og dem, som annammede det, og hvo tør sige, at vi have betalt vor Giæld? hvo tør sige, at her, ved denne Grændse, ophørte hans Forpligtelse, saa det Dvrige kun var hans Eget? Nei, vi vide ikke, om vi have opfyldt endog kun Lovens strengeste Fordring, men vi ville bede Gud, at han vil give os sin Aand, Kierlighedens og Misfundhedens Aand, at vi maae kunne skønne, hvad der er Ret for ham, og ikke blive trætte af at gjøre det Gode. Ak! hvor Mange ere der dog, over hvilke Gud oplod sin milde Haand, uden

---

¹⁾ Matth. 6, 3. ²⁾ 2 Kor. 9, 8. ³⁾ Ap. G. 20, 35. ⁴⁾ Gal. 6, 9. ⁵⁾ 2 Thess. 3, 13.

at deres Hjertes formildedes derved, som flammre sig saa fast ved denne Verdens Rigdomme, saa de Intet kunne slippe deraf, som have rigeligen og tilovers, og dog Intet tilovers for den Trængende. O, Alt hvad vi have i Verden, have vi dog kun som et Laan, som betroet Gods, vi have Intet bragt med i Verden, ei heller kunne vi af alt denne Verdens Gods bringe Noget ud deraf ¹⁾; vel derfor Den, som, medens han har det, dermed gjør sig Venner, hvilke, naar han skilles herfra, kunne annamme ham i de evige Boliger ²⁾, som ikke har forglemt Herrens Ord: Hvad I have gjort imod disse mine mindste Brødre, have I gjort imod mig ³⁾! Ingen Gierrig, hvilken er en Afgudsdyrker, siger Apostelen, har Arv i Christi og Guds Rige ⁴⁾; og naar vi da see dem, hvis Afgud er deres Mammon, som intet andet Gode kiende end denne Verdens Gods og Guld, skulde vi da ikke forkynde dem, at de skulde vende om fra disse forfængelige Guder til den levende Gud, og være barmhertige, som deres Fader i Himlene er barmhertige? Ja, skulde vi ikke atter og atter sige, sige os selv som Andre: Salige de Barmhertige, thi dem skal vederfares Barmhertighed ⁵⁾; atter og atter sige: Hvo som gjør Barmhertighed, gjøre det med Glæde ⁶⁾, thi Gud elsker en glad Giver ⁷⁾; atter og atter sige: En reen og ubesmittet Gudsdyrkelse for Gud og Faderen er denne, at besøge Enker og Faderløse i deres Trængsel, og bevare sig selv ubesmittet af Verden ⁸⁾.

Dgsaa dette sidste tør vi ingenlunde forglemme, thi

---

¹⁾ 1 Tim. 6, 7.   ²⁾ Luk. 16, 9.   ³⁾ Matth. 25, 40.   ⁴⁾ Eph. 5, 5.   ⁵⁾ Matth. 5, 7.   ⁶⁾ Rom. 12, 8.   ⁷⁾ 2 Kor. 9, 7.   ⁸⁾ Jak. 1, 27.

ligesaa lidet som vi kunne fortjene os Arv i Christi og
 og Guds Rige derved, at vi give Lidet af det Meget, Gud
 gav os, ligesaa lidet tør Nogen mene, at han ved Gaver
 og Almisser kunde købe sig fri for de øvrige Guds Bud.
 Der ere mange Afguder i Verden, og der ere de, hvis
 Gud er Bugen¹⁾, og de, der tiene den forsængelige Gæde;
 Ingen af dem kan med noget Offer af sit Guds forsone
 sin Siels Synd, men til dem alle lyder Formaningens
 Røst, at de skulle vende om fra disse forsængelige Guder,
 fra al denne forsængelige Dyrkelse, til den levende Gud,
 som er naadig og barmhiertig, men som ogsaa er hellig
 og retfærdig.

Dog, derom skal Taler nu ikke udbrede sig; men du
 Folk, som boer i dette skønne, af Gud paa saa mange
 Maader velsignede Land! see, Gud lod sig ikke uden Bid-
 nesbyrd, han gav os Regn og frugtbare Tider af Himme-
 len, han gav os Fred og Fredens Goder, og trindt omkring
 fremspirer for os hvad der er lysteligt at see til og godt
 at nyde: saa vide ogsaa du, hvad der tiener til din Fred²⁾,
 saa give du ogsaa Bidnesbyrd, at du kiender Herren din
 Gud, som forundte dig det, og kiender hans Love og Rette!
 O, maatte ogsaa denne Dag bidrage til at forene Alle,
 som boe inden Landets Grændser, Hvie og Ringe, Arme
 og Rige, i Herrens Frygt, i Fred og Enighed, i Kierlig-
 hed og Miskundhed!

Ogsaa dertil, til at forene os Alle i den samme Fø-
 lelse, er den anordnet som en festlig Dag, og ligesom vi,
 der ere Ordets Tienere, paa den skulle være Folkets Røst,

---

¹⁾ Phil. 3, 19.

²⁾ Luk. 19, 42.

der udsiger den Tak, som maa leve i ethvert Hierte, saaledes har vor Konge villet, at vi ogsaa i Hans Navn skulle trindt i Folkets Helligdomme frembære Taksigelsen til det misskudelige Forsyn, og at vi derhos skulde kundgiøre for Enhver i Folket, som i sin Kreds har bidraget til at lindre Nød og at lette Byrder, Hans landsfaderlige Paa-skiønnelse.

Saaledes lyder det Kongelige Ord:

„Den nu tilendebragte Høst giver riig Anledning til at takke det algode Forsyn for den Belsignelse, der er blevet Landet og dets Indvaanere til Deel efter den overstandne Dyrtil.“

„For derfor at give Bore fiere og troe Undersaatter i alle Dele af Vort Monarchie Leilighed til i Guds Huus at takke den Allmægtige for den tildeelte riige Belsignelse, hyde og befale Vi, at Gudstienesten den 26de September næstkommende skal sluttes med Tak og Bøn for den nu lykkelige fuldendte riige Høst.“

„I det Vi paalægge Vort Cancellie at foranstalte det herefter Fornødne for sammes Bedkommende, ville Vi tillige, at Bore fiere og troe Undersaatter tilkiendegives Vor allerhøieste Tilfredshed med den Omsorg, der paa en saa agtværdig Maade er viist de Trængende under Dyrtilen, og med det under samme i det Hele udviste roesværdige Forhold, hvorved de paa en for Vort landsfaderlige Hierte velgiørende Maade have svaret til Bore velgrundede Forventninger.“

„Befalende Eder Gud!“

Saa ville vi ogsaa takke vor Konge, takke for al fiertlig og viis Forsorg, hvorved Nøden er afværget og lettet, saavidt det ved menneskelig Omhu kunde skee, uden at dog for Diebliffets Trang det Heles Orden er forstyrret, saa

at Trængselens Maaneder nu ere overstandne, og vi nu med Tryghed kunne glæde os ved den Betsignelse, Gud har lagt i Sædemandens Gliid.

Og med Taksigelsen forener sig vor Bøn, den stiger haabfuld op til dig, du levende Gud, som nu atter saa faderligen har givet dig selv Bidnessbyrd for os, og har fyldt vore Hjerter med Glæde. Vi befale dig først Ham, til hvem Folkets Vel saa nøie er knyttet, Folkets Fader, vor hædrede og elskede Konge; din Aand svæve over den jordiske Throne, og udgaae derfra at skabe og ordne; dit Lys, din Kraft, din Betsignelse være i Kongens Idrætter; forlæng Hans Dages Tal, og forund Ham den Løn, Hans Hierte helst attraaer, fra det høie Sted at kunne see udover et blomstrende Land, hvor Alt, hvad der er et Folks Hæder og Lykke, frodigen voxer, see Christis Evangeliums sunde Lærdom udbrede sig til Gamle og Unge, og bære sin Frugt i usminket Gudsfrugt, i Rettskaffenhed, i tro Arbeidsomhed, i Enighed, i Missundhed og Barmhiertighed! Din Naade ledsage Folkets vennetsalige Dronning paa alle Hendes Veie, hvad enten Hun smykker den Kreds, der samler sig om Thronen, eller Hun træder ind i det lave Huus, hvor Børnene omringe Hende, og af Hendes milde Forsorg modtage de bedste Gaver; indtil sildigst Alder være Hun Kongens Støtte og Opmuntring, være Hun Folkets Lyst! Dine bedste Betsignelser glæde Enkedronningens missundelige Hierte, idet Hun, som Hun stedse lettede sig Livets Byrder ved at lette dem for Andre, forskionner Livets Aften ved Barmhiertighedens milde Gierning; endnu i en lang Aarrække være Hun den høie Kredses Hæder og den Armes Tilflugt! Dit Forsyns

vaagende Die ledsage Kronprindsen, din Haand bestierme det hele Kongelige Huus! Din almægtige og faderlige Baretægt hvile over vort elskede Fædreland; giv os fremdeles Jordens Frugt, og giv Ordets gode Frugt i Hierter og Gierninger. Hold al Forstyrrelse, hold Krig og Syger og al Ulykke borte; forund os at boe sammen i Fred, lær os at bruge Fredens Gode efter din Villie, og dermed at finde Yndest for dit og Menneskers Afsyn. Velsign dem, der sidde i Kongens Raad, dem, der virke til de Manges Held, dem, der arbeide i Stilhed, velsign Fædre og Mødre og den Slægt, som opvoxer til efter os at boe i Landet! Hvert Aar, hver Morgen være din Raade ny, som vi have feet den i den Tid, der svandt!

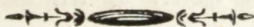
Thi hidtil har Herren hiulpet. Derfor synger for Herren, med Taksigelse, synger Psalmer for vor Gud, Ham, som giver Regn og frugtbare Tider, lader Græs groe for Dvæget og Sæd til Menneskets Tieneste, som har Velbehag i dem, som ham frygte, som haabe paa hans Misfundhed. O Land, priis Herren! o Folk, loy din Gud ¹⁾!

Ja, takker Alle Gud, og priser høit hans Raade!

Amen.

---

¹⁾ Ps. 147, 11. 12.

XII.

Herrens Gang til Jairi Huus.

Paa fireogthvende Søndag efter Tri-
nitatis.

Herre og Forløser! De, som fordum saae dine store Gierninger, nærmede sig kun til dig med Frygt og Bæven, thi Almagtens Glands omstraalede dig, og de meente ofte, at Mennesket i al sin Skrøbelighed maatte sfielve ved at fremstille sig for den Hellige, som var sendt til Verden. Men for os staaer dit Billede i dets Heelhed, vi see dig vel i din Herlighed, som Faderens Genbaarne, men din Herlighed er Misfandhed og Raade; vi have hørt dit Ord, at Den, som kommer til dig, vil du ingenlunde kaste hen ud ¹⁾, og derfor komme vi til dig, vel med Grefrygt, men med Glæde og Tillid. Ja, al vor Tillid er befæstet paa dig, thi du alene helbreder vore Sygdomme, og frelser os fra Død og Fortabelse. Dgsaa i denne Time giennemstrømme os Kraft fra dig, at vi maae fornemme, du kom for at helbrede og frelse! Amen.

Text: Marc. 5, 21—43.

De Tildragelser, om hvilke vi nu have hørt, berettes ogsaa i Dagens Evangelium ²⁾, men vi have dennegang hellere taget Fortællingen derom for os, som den er optegnet

---

¹⁾ Joh. 6, 37.   ²⁾ Matth. 9, 18—26.

af Evangelisten Marcus. Vi have nemlig tilforn gjort opmærksom paa, at, skøndt vi hos denne Evangelist kun finde faa Begivenheder, som ikke ogsaa fra tvende andre Evangelier ere os bekiendte, saa fortæller han dem ofte mere levende, saa at vi ligesom ret see for vore Dine, hvorledes Alt tildrog sig. Vi have ogsaa tilforn anført Oldtidens Vidnesbyrd om, at Marcus havde været Apostelen Petri Ledfager, og nedskrevet, hvad han af Denne havde hørt om Herrens Liv iblandt Menneffene. Denne Sag er ingenlunde uden Vigtighed for os; thi naar de Fleste ved en overfladelig Betragtning mene, at de i det andet Evangelium kun have et Udtog af det første med nogle Tilfætninger af det tredje — hvilket Udtog da vilde være hensigtsløst og unyttigt — da erkiende vi deri et fuldt troværdigt Vidnesbyrd om Herren og hans Gierninger fra En af de Apostler, som bleve anseete for Kirkens Pillere¹⁾. som havde fulgt Herren fra hans første Fremtræden indtil den Tid, da Apostelen blev, som han selv kalder sig, et Vidne til Christi Lidelser²⁾.

Uden Tvivl vil det ogsaa i den foreløste Text let erkiendes, at vi ikke have en Beretning for os, som udelader, hvad der syntes mindre vigtigt, for at haste til Hovedsagen, den underfulde Helbredelse, men at det er et Dienvidne, der udmaler os det hele Optrin, hvorved han selv havde været tilstede, som det endnu med alle dets Omstændigheder stod klart for hans Siel. Men det, som synes mindre vigtigt, fører ofte en Begivenhed dybest ind i vort Hierte, og indpræger den fastest deri; saaledes ogsaa her. Thi Sygdom og Død, dem møde vi stedse paa Jesu frelsende Bei, og

---

1) Gal. 2, 9.   2) 1 Petr. 5, 1.

vel var det Hovedsagen, at der skulde vises, hvorledes han drog omkring og gjorde vel, thi Gud var med ham ¹⁾; men hvo af os ønskede ikke ogsaa at vide, hvad der tildrog sig paa enhver af hans Vandringer, at vide om dem, der kom til ham, at kiende, ikke blot deres Jammer, den Nød, hvorfra de begierede Frelse, men det Sind, hvormed de begierede den, og da hvert Ord, Herren talede til dem? Men dette beretter Evangelisten os her fra den korte Bei, Herren dengang gif.

Det er ogsaa denne Evangelist, der siger os, at den anseete Mand, hvis Datter var nær Døden, var en af Synagogforstanderne, og at hans Navn var Jairus. Han skildrer os altsaa

Herrens Gang til Jairi Snuus,

og paa denne Gang ville vi nu med andægtigt Sind følge ham.

Tvende Begivenheder ere her indflettede i hinanden. Thi i det Herren gif med Synagogforstanderen, trængte sig frem af Mængden en Kvinde, lidende af en ulægelig Sygdom. Betragte vi først det, som vederfores hende, da høre vi, at Herren skiltes fra hende med det Ord: „Gaf bort med Fred, og vær helbredet fra din Plage!“ — Hvor stort, er dog dette Ord! hvilken Rigdom af Trøst er dog indeholdt deri! Du hørte det maaskee nys saa ligegyldig, da det blev forelæst i den lange Fortælling, men kan du ogsaa nu høre det ligegyldig, naar det gientages for dig i al dets Bægt? O min Tilhører — dog, ikke blot min, men Herrens Tilhører, thi det var Ham, der talede:

¹⁾ Ap. G. 10, 38.

dersom hans Ord have nogen Betydning for dig, hvad skulde du da ikke ville give for at hiint Ord var sagt til dig? Din Plage er vel ikke den, som Qvindens var, maaſkee lider du ikke af legemlig Sygdom, men det var heller ikke blot Krøblinger og Halte og Blinde, ikke blot dem, hvis Legeme den fordærvende Magt havde angrebet, Herren kaldte til sig, da han sagde: Kommer hid til mig Alle, som arbeide og ere besværede, og jeg vil give Eder Hvile¹⁾. De menneſkelige Plagers Navn er Legion, thi de ere mange²⁾; men hvad det endog er, som smerter og trykker dig, kan du tænke dig noget Troſteligere, end dersom Herren i denne Stund vilde ſige til dig: Gaf bort med Fred, og vær helbredet fra din Plage? Men ſkulle vi da blot ſøge Verdens og vor Forloſer i det Fjerne, hiſt i Galilæas Egne, eller i det Høie, hiſt over Himmelenſ Skyer? Hvor To eller Tre ere forſamlede i hans Navn, der er han midt iblandt³⁾; ſkulde da ingen Kraft ogsaa nu kunne udſtrømme fra ham til os, naar vi rettelig vende os til ham? ſkulde det ikke være mueligt, at, naar vi her virkelig have været forſamlede i hans Navn, ſom hans troende Disciple, Herren da, i det vi gaae herfra, vilde ſige hiint Ord til dig og til mig, og at vi kunne fornemme Smertens Kilde i os at være ſtandſet?

Da Herren gif til hiin Mandſ Huus, var der ſaa meget Folk omkring ham, at de trængte ham. Derfor, da han pludſelig ſpørger: Hvo har rørt ved mine Klæder? forundre Disciplene ſig og ſige: Du ſeer, at Folket trænger dig, og du ſpørger: hvo rørte ved mig? thi i Trængſelen

¹⁾ Matth. 11, 28.

²⁾ Marc. 5, 9.

³⁾ Matth. 18, 20.

maatte Mange, snart Gen og snart en Anden, komme til at røre ved hans Klæder. Men af alle disse Berørelser var der kun een, som indvirkede saaledes paa Herren, at han fornam en Kraft at gaae ud fra ham, og af alle dem, der rørte ved ham, var der kun Gen, som fornam den Kraft, der gik ud fra ham, thi hun følte sig helbredet fra sin Plage. Vi fremhæve dette ikke, for at Nogen skal gruble over, paa hvilken Maade Herren indvirkede i det Legemlige. Det kan være ret skönt at tænke sig, at, da det første Menneske stod i Paradiset, reen og uskyldig, som han kom fra sin Skabers Haand, at han da han havde et Herredømme over Skabningen omkring ham, saa at hans Blik, hans Villie, hans blotte Berørelse havde Magt til at tvinge Dyrenes Bildhed, til at beherske Naturens Kræfter, en Magt, hvoraf der nu kun er en ringe Levning tilbage, og at da meget mere Han, hvem Skriften kalder det andet Menneske, fordi Menneskeslægten's nye Liv skulde begynde fra ham, Herren, som var af Himmelen ¹⁾, maatte ved sin Tilstedeværelse kunne virke ind i det Legemlige, naar og som han vilde. Men her erkender enhver redelig Troende snart sin Kundskabs Begrændsning, og allermindst formaste Nogen sig at ville ligesom eftergiøre Herrens Gierninger, thi dersom Nogen vilde indbilde sig, at han havde vundet den Reenhed, hvorved han kunde beherske den modstridende Natur, da vilde han just derved vise, hvor dybt Forsængelighedens og Hovmodets urene Aander vare trængte ind i hans Jnderste, og havde besmittet hans Væsen. Men hellere lader os henvende vor Tanke dertil, at der i hiin Stund

---

¹⁾ 1 Kor, 15, 47.

vare Mange omkring Herren, og iblandt dem vare der sikkert de, som lede af allehaande Skrøbeligheder, paa hvis Legemskraft Ormen gnavede; de rørte Alle ved hans Klæder, Mangen maaskee ved hans Hænder, der saa ofte havde udstrakt sig velgiørende til de Syge og Svage, men kun den Ene fornam den helbredende Kraft. Hvorfor kun den Ene? Saaledes ere der endnu Tusinde og atter Tusinde, der samle sig om Herren, de have annammet hans Daab, de bekiende hans Navn, de høre hans Evangelium, de knæle ved hans Alter; og dog gaae de, som de kom, ingen Kraft fra Herren udstrømmede til dem.

„De Karste have ikke Lægen behov, men de, som lide ilde“¹⁾; kun Sygdom fører til Lægen, kun Savn, som Verden ikke kan stille, kun Smertes, som Verden ikke kan helbrede, føre til Frelseren. Der ere de, om hvilke den hellige Sanger siger, at de ikke have Nøie, ikke blive plagede, som andre Menneſker, men deres Hjertes Tanker faae Fremgang²⁾; og deres Hjertes Tanker ere kun til hvad der kaldes Livets Lykke; naar den bliver dem til Deel, da begiere de intet Større; de nyde deres Gode, indtil de, efter det betydningsfulde Udtryk, blive „mætte af Dage“; de have saa ofte seet Solen gaae op, og Solen gaae ned, og komme igien til det Sted, hvor den atter gaaer op; de have seet Beiret stedse at gaae om og om, og komme tilbage til sine Dmgange; der er for dem intet Nyt under Solen³⁾; og naar de da ere mætte og trætte af at see det Samme, saa døe de — som Dyrene paa Marken. Hvorfor skulde de høre efter Herrens Kald? Han har dog Intet at give

1) Matth. 9, 12. 2) Ps. 73, 5, 7. 3) Præd. B. 1, 5. 6. 9.

dem, hvortil de føle Trang; eller dersom de engang tænke, at der er maaskee dog noget Nyt, som kunde udfylde deres Livs Tomhed, dersom de engang gaae hen, hvor Mængden strømmer sammen, dersom endog Herren kommer dem ganske nær, saa de kunne tage og føle paa ham, dog udgaaer ingen Kraft fra ham, de gaae, som de kom. Der ere Ardre — o, ogsaa det udbortes Livs Byrder og Smerter kunne drage til Herren, men det er kun til dem, der føle Trangen til en evig Trøst, at Herren meddeler sig. Er du iblandt Disse? Attraaer dit angstede Hierte en Trøst, som du har erfaret, at Verden med dens Forfængelighed og Forgængelighed ikke kan give; vaagnede derhos i dig en højere Trang, har du tørstet efter Sandhed, og med din Siels hede Begiering søgt Ord, som kunde opklare dig Himmel og Jord, har du tørstet efter Retfærdighed, og søgt en Veiledning, der kunde føre dig sikkert giennem Livets vildsomme Veie, har du følt Betydningen af Prophetens Ord: Hvad sukker et Menneske over, medens han lever? Enhver sukke over sin Synd ¹⁾! er dette Suk trængt frem dybt af dit besværede Bryst, har du følt dit Jnderste sonderrevet af Lidenskaber, som du ikke formaade at betvinge, har du følt dig forskudt, fortabt i Verden, er der iskienket dig Misundelsens, Bagvaskelsens bittere Drik, har du tørstet, ja med dit Hjertes dybeste Trang tørstet efter Kierlighed, og kun fundet den saa stelden, saa kold, saa afbrudt paa Jorden, har du seet op til Himmelen, men det har syntes dig, som Propheten, at Faderen i Himlene skulde sig med en Sky,

---

¹⁾ Begr. B. 3, 39.

faa der ikke kunde trænge Bøn igiennem¹⁾: da kiender du den Trang, om hvilken vi talede; o at du ogsaa kiendte den Tro, at Han, som forsynger Fuglene under Himmelen, som oplader sin milde Haand, og mætter Mundene med Føde, ogsaa maa have beredet en Lædskedrik for den tørstende Siel, en Lægedom for det vansmægtende Hierte! Hiin Qvinde i Evangeliet havde i sin Jammer søgt vidt omkring, hvor hun hørte der var en Læge, kyndig i alle de helbredende Urter og Bande, der groe og rinde paa Jorden, hun havde i tolv lange Aar forsøgt Alt, hvad der var hende raadet, og Alt var saa forgieves. Da hørte hun om Ham, som drog omkring og gjorde vel, som havde helbredet saa Mange, hvilke ingen Anden kunde helbrede, hun havde sikkert ogsaa hørt om de livsalige Ord, som udgik af hans Mund¹⁾, da dannede der sig et Billede af ham i hendes Siel, da befæstede sig den fulde Forvisning: Denne vil ogsaa vorde din Frelser, naar du kunde komme nær hen til ham; saa trængte hun sig igiennem Mængden: „Kunde jeg kun røre ved Sømmen af hans Klædebon, da bliver jeg frelst“. Og i det hun i sin Trang og i sin Tro traadte til Herren, da udgik fra ham en Kraft, hvorved Sundheden strax giennemstrømmede hendes Aarer, og fra hans Læber hørte hun det Ord: Datter, din Tro har frelst dig. Du arme, besværede Menneske, som i den vide Verden saa forgieves har søgt den Lægedom, der kunde helbrede dit syge Hierte, vil du ikke gaae den samme Vej, som hiin Qvinde gif? Du har jo dog hørt saa Mangen, der vidnede, at han der havde fundet den Sielens Hvile, den Bederqvægelse og Trøst, som han saa smerteligen savnede, som vidnede, at det var

¹⁾ Begr. B. 3, 44.

sagt, at det var opfyldt ogsaa over ham: Gaf bort med Fred, og vær helbredet fra din Plage! Herren er ikke langt borte — vil du ikke komme?

Vel sandt, vi tør og ville ikke fordølge det, at den Plage, der var standset, kan vende tilbage, det Saar, som var lægt, kan bryde op paany, thi under denne Himmel er der ikke uforstyrret Fred. Men hvo vilde ogsaa tænke sig Forholdet mellem os og Frelseren saadant, at, naar vi eengang havde rørt ved hans Klædebon, eengang havde fornummet hans Kraft og Fred, da behøvede vi ikke mere at holde os nær til ham? Det er nok, at vi eengang for alle have lært, til hvem vi stedse paany tør og skulle gaae hen, og som stedse paany vil siige og give os det Samme. Det fortælles, at hiin Dvinde, da hun var bleven helbredet, satte udenfor sit Huus en Billedstøtte, der forestillede Herren, hvorledes han udstrakte sin Haand mod hende, da hun sfielvende var falden ned for hans Fødder; og Sagnet tilføiede, at der om dette Billede groede en Urt, som havde Kraft til at helbrede alle Plager ¹⁾. Det Første er ret troværdigt; og naar hun da er gaaet ud og gaaet ind, naar hun atter har været syg, har været bedrøvet, naar omsider den sidste Angest har omspændt hendes Hierte, har hun seet derhen, og Herrens Ord, og Herrens Frelse er paany bleven levende i hendes Jnderste. Du, hvem eengang Kraft fra Herren giennemstrømmede, sæt ham et Minde i dit Hierte, og hvergang du har dvælet derved, og du atter skal gaae ud til din Gierning, din Nøie, din Lyst, din Sorg i denne Verden, eller naar du eengang skal gaae bort fra

¹⁾ Eusebii Kirkehistorie 7, 18.

denne Verden, da siger han til dig paany: Gaf bort med Fred; i hans Fred er dog den Lagedom, som helbreder alle Smerter.

Vi have tøvet saa længe paa Veien til Synagogforstanderens Huus, men ogsaa Herren tøvede paa Veien, ogsaa hans Evangelist hastede ikke i sin Fortælling. Men følge vi endnu Herren til Huset, da er det et Sorgens Huus, de komme den bedrøvede Fader imøde, og sige ham, vel med Taarer: Din Datter er død, umag ikke Mesteren længere; og komme vi Huset nærmere, da høre vi Uro og Larm, de græde og hyle meget. Jeg veed ikke, om Nogen vil sige: Før os ikke derhen, der er ikke godt at være; udmal os ikke de sorgelige Billeder, vi have seet nok deraf i Birkeligheden, Grindringerne derfra have vel fæstet sig i vort Sind, men vi ville hellere søge at fortrænge dem, end at falde dem frem. Vel siger den gamle Prædiker: Det er bedre at gaae til Sorrigs Huus end til Giestebuds Huus ¹⁾; men hiin Gang er dog saa smertelig, og hvorfor skulde vi ikke skaane os selv, hvor vi kunne? — Imidlertid var det dog til dette Sorgens Huus, vi foresatte os at gaae, derhen er det, Evangeliet i Dag vil føre os; men Herren gaaer ogsaa med os, og hvor Han er, maa der være Trøst og Fred, han siger endnu Enhver af os, hvad han fordum sagde Faderen: „Frygt ikke, tro ikkun!“ Saa ville vi da og, ligesom Herren drev dem bort, der kun græd og hylede, forjage alle andre Tanker, og kun agte paa, hvad Herren siger. Thi hvad han her siger, er et Ord, der skal

---

¹⁾ Præd. B. 7, 2.

lyde ud i alle Verdens Lande, skal lyde ind i ethvert Sorgens Huus: „Bigen er ikke død, men hun sover.“

Vel veed jeg, du bedrøvede Moder! at det andet Ord, Herren talede derinde: „Bige staa op!“ det blev kun sagt eengang paa denne Jord, paa det vi skulde vide, hvad vi skulle høre, naar tilsidst den klare Dag frembryder; men hiint første Ord blev sagt, for at det for stedse skal betage Døden dens Braad. „Dit Barn sover“, det hviler saa stille, saa blidt. Saaledes saae du det mangen Gang tilforn i Aftenens Dvale, og du saae det med Glæde; du tænkte: det hviler saa roligt, saa uskyldigt, frit for alle Smertes, og, naar Sønnen har vederqvæget det, vaagner det igien, og jeg trykker det atter til mit Hierte. Saaledes ligger det ogsaa nu; vel er det en længere Søvn, hvori det er indhyllet, men dette Livs Dage og Nætter rinde dog snart hen; frygt ikke, tro ikkun! det er ikke dødt, men det sover, det skal vaagne igien, ikke til dette Livs Nøie, Smerte, Farer, men det vil være bedre omkring Eder, naar Herren skal sige: „Barn, staa op!“ og du igien skal trykke det til dit Hierte.

„Vor Ven er sovet ind,“ sagde Herren engang om den Døde¹⁾; lader os ogsaa sige det, thi det er et godt, et trosteligt, et sandt Ord. „Han sover“, og maaskee trængte han vel til Hvile; Dagen var heed og tung, han har baa- ret dens Byrde, liidt dens Plage, han var vel mødig og træt, und ham hans Hvile; Sygdomme fortærede hans Kraft, Smerteserne lode ham ofte ingen Ro; nu have de forladt ham, han er sovet ind, og „sover han, da bliver han

¹⁾ Joh. 11, 11.

karst 1)". Af ja, hvor mangen Aften var os mørk og øde, Kræfterne vare ligesom opbrugte, Dagen var sunken, men den havde ladet sine Spor tilbage, Tankerne forvirredes i det mødige Hoved, og Livets Lys syntes udbrændt. Da kom Sønnen som en mild, velgiørende Engel, og bragte den Trætte Hvile, den Syge Lægedom, de mørke Grindringdringer svandt hen i dens Skygger, og da Morgenens frembrød, vaagnede vi med fornyet Styrke. „Vor Ven sover.“ O priset være vor Herre og Frelser, at han har lært os dette Ord! det skal høres i ethvert Sorgens Huus, det skal brede stille Fred over det Leie, hvor den Indslumrede hviler, sende Fred i det sorgende Hierte. Thi der er en Sabbats-Hvile for Guds Folk, og hvo der er indgangen til Hans Hvile, ogsaa han hviler fra sine Gierninger 2). Men ogsaa for de Levende er der i Jesu Christi Tro en stille Hvile; lader os beslitte os paa tilfulde at komme ind i den.

Der var saa mangen elskelig Skikkelse, der kun syntes bestemt til at svæve forbi vort Die, og derefter at forsvinde. Thi et Menneske — som Foraarsurten ere hans Dage, som et Blomster paa Marken, saa er hans Blomstring; naar Veir farer over det, er det ikke mere 3). Ja, et Menneskes Sted paa Jorden udfyldes snart, og dersom han vendte tilbage, da kiendte han ikke Stedet, og Stedet kiendtes ikke ved ham. Men for hver elskelig og dyrebar Skikkelse, over hvilken Beiret foer, skal der være et Sted beredet i vore Hierter; dog ikke et Sorgens Sted, men et Troens og Haabets Sted. Thi den Time kommer, ja er nu, da de Døde skulle høre Guds Søns Røst, og de, som den høre, skulle leve 4). Saa

1) Joh. 11, 12.

2) Hebr. 4, 9 ff.

3) Ps. 103, 15, 16.

4) Joh. 5, 25.

være ogsaa den Time allerede nu, da de, som leve, høre Guds Søns Røst, og de, som den høre, skulle ikke sørge som de Andre, der ikke have Haab¹⁾. —

Saaledes have vi ladet Evangelisten føre os ad et Stykke, kun et lidet, men dog saa betydningsfuldt Stykke af den frelsendevei, hvilken Herren gif mellem Jordens mangehaande Nød. Ja, vi have fulgt dig, Herre og Freløser! og hørt, hvad du talede til dem, der kom til dig paa din vei. Men nu vende du dig ogsaa til Enhver iblandt os, hvis Hierte er tungt og bedrøvet, men som nu i Troen har søgt hen til dig, og sige: Gaf bort med Fred, og vær helbredet fra din Plage! Og Enhver, der nu troende hørte Herrens Ord, og fornam den Kraft, som udgaaer fra ham, og som overvinder Verden, sige med takfuldt, loyprisende Hierte:

I Verden er ei Nød saa stor,
Guds Naade er dog større! — Amen.

---

¹⁾ 1 Thes. 4, 13.

